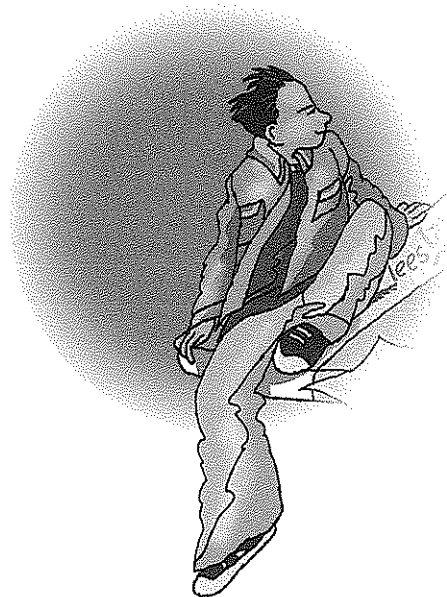

Taalleesland

**Spelspoor
Groep 8
Handleiding**

Auteur
Tseard Veenstra

Eindredactie
Geert Woldman

Bekadidact

Illustratie omslag

Anjo Mutsaars

Vormgeving

Studio Eric Wondergem BNO, Baarn

Zetwerk

GrafiData, Deventer

Eerste druk, eerste oplage 2008

© 2008 Uitgeverij Bekadidact Baarn

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van korte gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro). Voor het overnemen van niet-korte gedeelte(n) dient men zich rechtstreeks te wenden tot de uitgever.

ISBN: 978 90 262 3096 7

Deze handleiding maakt deel uit van het softwarepakket *Spelspoor – groep 8*.

ISBN van dit pakket: 978 90 262 4083 6

INHOUD

Bijzondere inleiding	4
Wat is Spelspoor?	4
Doel	4
Doelgroep	4
Spelspoor en Taalleesland Spelling	5
Spelspoor groep 8	5
Strategieën	6
Begrippenlijst	7
Overzicht lesdoelen	8
Hoe gebruik je Spelspoor?	9
Model Directe instructie	9
Organisatie	10
Materialen	11
Handleiding	11
Kopieerbladen	11
Software	11
Software	11
Installatie	11
Leerkrachtmodule	13
Methode Monitor	19
Leerlingprogramma Spelspoor	19
Motivering	24
Lesbeschrijvingen	25
Kopieerbladen	85

WAT IS SPELSPOOR?

Spelspoor is een preventief programma, afgestemd op Taalleesland Spelling en is bestemd voor de zwakke spellers. Het is een programma waarin vorm is gegeven aan het principe voorinstructie. Met Spelspoor bereidt u voor een geselecteerde groep leerlingen de leerstof voor uit de eerstkomende leseenheid van Taalleesland Spelling. Dit programma sluit in didactisch en organisatorisch opzicht nauw aan bij Taalleesland Spelling.

De opzet van Spelspoor is eenvoudig en eenduidig. Spelspoor kent als hoofdbestanddeel 34 instructielessen per leerjaar, één bij elke leseenheid uit Taalleesland Spelling. In iedere les, die ongeveer dertig minuten in beslag neemt, krijgen de leerlingen in een klein groepje instructie over één van de lesdoelen van de eerstkomende leseenheid van Taalleesland Spelling. Behalve uit deze instructielessen bestaat Spelspoor uit een computerprogramma waarmee de geleerde strategieën nog eens extra geoefend worden. Hiermee zorgt Spelspoor ervoor dat de zwakke spellers goed mee kunnen komen bij de reguliere spellinglessen van Taalleesland.

Spelspoor bevat geen toetsen. Omdat het een voorinstructieprogramma is, is dat ook niet nodig. Het gaat er immers om dat de deelnemende leerlingen goed mee kunnen komen bij de reguliere spellingles en daarin voldoende resultaten behalen. Spelspoor draagt bij aan dat doel.

Wel begint de eerste oefensessie op de computer met een dictee. Behaalt de leerling een onvoldoende resultaat bij het dictee, dan moet hij vervolgens de oefeningen op de computer maken. Spelspoor is geen remediërend pakket. Het bevat dan ook geen ortho-didactische werkwijzen en technieken. De doelen en strategieën zijn gelijk aan de doelen en strategieën van Taalleesland Spelling. Het programma is bedoeld om leerlingen die zwak zijn in spelling voor te bereiden op de leerstof die komen gaat.

Doel

Het doel van Spelspoor is *voorkomen* dat de leerlingen die aan het programma Taalleesland Spelling deelnemen, uitvallen bij de reguliere lessen en onvoldoende zullen scoren op de toetsen van Taalleesland Spelling of op de relevante Cito SVS-toetsen. Door de inzet van Spelspoor zullen de deelnemende leerlingen succeservaringen opdoen op het moment dat de behandelde stof opnieuw aan de orde komt in de reguliere spellingles. Bovendien wordt met de inzet van Spelspoor de instructie- en oefentijd voor de spellingzwakke leerlingen uitgebreid.

Doelgroep

Spelspoor is bedoeld als voorinstructie voor een geselecteerde groep leerlingen. Het gaat hierbij om leerlingen die:

- regelmatig de reguliere herhalingslessen in Taalleesland Spelling moeten volgen en zwakke spellers zijn, of
- op de relevante CITO SVS-toets een D- of E-score hebben behaald of een DLE lager dan 75% van het DL hebben behaald.

Spelspoor kan ook ingezet worden voor leerlingen die moeite hebben met een *bepaalde* spellingmoeilijkheid. Bijvoorbeeld met de open en gesloten lettergrepen. Op het moment dat een dergelijk doel aan de orde is, kunnen deze leerlingen worden ingedeeld bij de voorinstructiegroep.

Spelspoor en Taalleesland Spelling

Vanuit de aard en het doel van Spelspoor is het vanzelfsprekend dat Spelspoor en Taalleesland Spelling nauwkeurig op elkaar zijn afgestemd. Zo correspondeert het leseenheidsnummer in Spelspoor met het leseenheidsnummer van Taalleesland Spelling. Dit maakt de relatie tussen beide direct heel duidelijk. Ook is er koppeling in doelen. Het lesdoel in Spelspoor is een van de doelen van de bijpassende leseenheid in Taalleesland Spelling. Het betreft vaak het 'moeilijkste' lesdoel van die leseenheid. Per leerjaar is een nauwkeurig afgewogen selectie van lesdoelen gemaakt, zodanig dat alle doelen van het betreffende leerjaar ten minste één keer aan de orde komen in Spelspoor.

De nadruk bij die keuze van doelen lag in groep 4 en 5 op de woorden die door middel van de auditieve herkenningstrategie (de *hoorweetwoorden*) of door middel van de regelstrategie (de *regelwoorden*) aangeleerd worden. In groep 6, 7 en 8 worden ook regelmatig doelen gekozen waarbij woorden door middel van de visuele inprentingsstrategie (de *kijkweetwoorden*) aangeleerd worden.

Ook wat betreft de inhoud is er veel overeenkomst. In Spelspoor worden woorden aangeboden die ook in Taalleesland Spelling voorkomen. Dit betreft in ieder geval de *kijkweetwoorden*. En de spellingstrategie die past bij het Spelspoordoel is dezelfde als bij het overeenkomstige doel in Taalleesland Spelling. Dit geldt ten slotte ook voor de gehanteerde begrippen, de formulering van regels, en dergelijke.

SPELSPOOR GROEP 8

Strategieën

In Spelspoor worden, evenals in Taalleesland Spelling, vier spellingstrategieën onderscheiden. Deze zijn algemeen toepasbaar op de betreffende spellingcategorieën. Het betreft de volgende strategieën:

De fonologische strategie

Deze strategie, die van toepassing is op klankzuivere woorden of delen van woorden, wordt in groep 8 niet meer expliciet geoefend en getoetst. Woorden die beginnen met *wr*, *s/z* en *f/v* (in feite klankzuiver), zijn bij de visuele inprentingsstrategie ingedeeld, al wordt in de lessen ook gewezen op het verschil in klank bij een correcte uitspraak. Bij de keuze voor *s* of *z* en voor *f* of *v* na een tweetekensklank (Friesen en vriezen, oefen en oever) of na een medeklinker (dansen en ganzen, surfen en slurven) kan de fonologische strategie een ondersteunende rol spelen naast de visuele inprentingsstrategie.

De visuele inprentingsstrategie

Deze strategie is erop gericht om leerlingen vanuit herhaald inprenten vaste woordbeelden aan te leren. De strategie heeft betrekking op woorden en woorddelen waarbij de klank niet automatisch leidt tot een vaste schrijfwijze zoals wel bij de auditieve herkenningstrategie het geval is. We noemen de woorden of woorddelen die volgens deze strategie geschreven worden **kijkweetwoorden**. In groep 8 gebruiken we ook de term inprentwoorden.

In Spelspoor groep 8 gebruiken we de visuele inprentingsstrategie voor het aanleren van:

- woorden die met *ei* of *ij* worden geschreven;
- woorden die met een *i* worden geschreven;
- woorden waarbij de /s/-klank of /k/-klank als een *c* geschreven wordt;
- woorden die met *ou* of *au* worden geschreven (waaronder ook woorden waarin de /oe/ als *ou* geschreven wordt en woorden waarin de /oo/ als *au* wordt geschreven);
- woorden waarin de /sj/ als *ch* wordt geschreven;
- woorden die met *th*, *q*, *x* of *y* worden geschreven;
- woorden waarin de /p/-klank als een *b* geschreven wordt;
- woorden die met *wr* beginnen;
- woorden met een van de accenttekens *é*, *è*, *ê*;
- woorden waarin /zj/ als een *g* wordt geschreven;
- leenwoorden uit het Frans of Engels;
- woorden met een *f*;
- woorden met een *z*;
- woorden met een *s*;
- woorden die eindigen op *-air*;
- woorden met een gehoorde, maar niet geschreven /w/- of /j/-klank;
- bijzondere inprentwoorden.

De auditieve herkenningsstrategie

Bij de auditieve herkenningsstrategie gaat het om de vaste schrijfwijze van veelvoorkomende combinaties van letters (of lettergroepen), waarbij er een vaste koppeling is tussen uitspraak en schrijfwijze. We noemen de woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie geschreven worden **hoorweetwoorden**.

In groep 8 wordt aandacht besteed aan de categorie:

- woorden waarin de klankgroep /tsie/ of /sie/ voorkomt en als tie wordt geschreven.

De regelstrategie

De regelstrategie heeft betrekking op woorden waarbij het gebruiken van een regel leidt tot de juiste schrijfwijze. We noemen de woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie geschreven worden **regelwoorden**.

In Spelspoor groep 8 komen de volgende regels aan de orde:

Open en gesloten lettergrepen

tussen-n

In een samenstelling schrijf je een **tussen-n** als:

- het eerste deel van de samenstelling een meervoudsvorm op en is (boekenkast);
- het eerste deel van de samenstelling al op en eindigt (keukentrap).

Je schrijft **geen tussen-n** als:

- het eerste deel van de samenstelling geen meervoud heeft (tarwebrood);
- je bij de meervoudsvorm van het eerste deel kunt kiezen tussen een meervoud op n en een meervoud op s (groentesoep);
- het eerste deel van de samenstelling geen zelfstandig naamwoord is (rodekool, spinnewiel);
- het eerste deel van de samenstelling een versterkende betekenis heeft (beresterk, apetrots);
- het eerste deel van de samenstelling naar een persoon of zaak verwijst die in de gegeven context uniek is (zonnestraal, Koninginnedag).

hoofdletters

Hoofdletters worden geschreven:

- aan het begin van elke zin (Er ligt een dik pak sneeuw.);
- in de directe rede (Lieke schreeuwt: 'Ik kom toch niet!');
- bij voor- en achternamen (Klaas Jonker, Wendy de Bruin, mevrouw Van Zanten);
- bij aardrijkskundige namen (Duitsland, Noord-Brabant, Den Haag);
- bij namen van feestdagen en talen (Pasen, Suikerfeest, Duits, Engels).

trema

Een **trema** gebruik je:

- wanneer twee of meer klinkers achter elkaar worden geschreven en dit tot een foute uitspraak kan leiden. Het trema komt dan op de beginletter van de nieuwe lettergreep (knieën, ruïne, reünie, zeeën, beëindigt).
- Let op: Samenstellingen krijgen geen trema (na-apen, zee-egel, garage-eigenaar). Een uitzondering hierop vormen de telwoorden (tweëntwintig).

apostrof

Een **apostrof** gebruik je:

- wanneer een s wordt toegevoegd aan woorden die eindigen op een van de enkele klinkers a, i, o, u of y (video's, baby's, ski's, maar ook Angela's kamer, Petri's vriend).

verkleinwoorden

- Als een woord eindigt op een lange klank (geschreven als a, é, ee, o, u, i), wordt het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven (mama – mamatje, stro – strootje).

Let op: de é wordt in het verkleinwoord ee zonder accentteken (logé – logeetje) en de i (uitgesproken als /ie/) aan het eind van een woord wordt in het verkleinwoord ie (ski – skietje).

meervoudswoorden

- Eindigt een woord op een lange klank die we met één letterteken schrijven, dan krijgt het woord in het meervoud 's (agenda's, risico's, baby's).
- Eindigt een woord op ee, é of e (/u/) of een tweetekensklank, dan komt de s er in het meervoud aan vast (dominees, traliës, bureaus, logés, tantes).

Begrippenlijst

Regels met betrekking tot de **werkwoordspelling** zijn in de Persoonsvorm-kaart groep 8 schematisch samengevat. De regels hebben alleen betrekking op de schrijfwijze van persoonsvormen. Voor andere werkwoordsvormen gelden de spellingregels die ook op onveranderlijke woorden van toepassing zijn, zoals de verlengingsregel als het woord op /t/ eindigt.

De veranderlijke woorden

Uitgangspunt bij de veranderlijke woorden is dat de meeste werkwoordsvormen geen andere problemen opleveren dan de onveranderlijke woorden. De doelen in groep 8 zijn:

- De verleden tijd schrijven van ten- en den-werkwoorden.
- Persoonsvormen van den-werkwoorden eindigend op een /t/-klank schrijven.

In Spelspoor worden de volgende begrippen gehanteerd:

klankzuiver: Er bestaat een eenduidige relatie tussen klank en teken. Een woord is klankzuiver als je het schrijft zoals je het hoort (bijvoorbeeld: mast). Hiertoe rekenen we ook de s en z en de f en v. Maar omdat in bepaalde delen van het land de s en de z en ook de f en de v aan het begin van een woord vrijwel identiek klinken, worden de woorden die met z, f of v beginnen ingeprent.

niet-klankzuiver: Er bestaat geen eenduidige relatie tussen klank en teken. Een woord is niet-klankzuiver als het niet geschreven wordt zoals je het hoort (bijvoorbeeld: brand, heerlijk, meisje).

korte klank: /a/, /e/, /i/, /o/, /u/.

lange klank: /aa/, /ee/, /oo/, /uu/.

klinker: a, e, i, o, u. Als symbool voor een klinker gebruiken we het open rondje (○).

NB: In het onderscheid met 'dubbele klinker' wordt klinker in de lessen ook wel 'enkele klinker' genoemd.

medeklinker: Iedere andere letter. Als symbool voor een medeklinker gebruiken we het gesloten rondje (●).

dubbele klinker: aa, ee, oo, uu. Als symbool voor een dubbele klinker gebruiken we het 'brilletje' (○-○).

tweetekenklank: /ie/, /ei/, /oe/, /eu/, /ui/, /ou/.

Bij de klank /ei/ horen de schrijfwijzen ei en ij. Bij de klank /ou/ horen de schrijfwijzen ou en au.

Als symbool voor een tweetekenklank gebruiken we twee open rondjes naast elkaar (○○).

/u/-klank: De klank die je hoort in woorden als heerlijk, aardig, betekenen (onbeklemtoonde lettergrepen).

lettergroep: Een veelvoorkomende combinatie van letters.

We onderscheiden vanaf groep 4 de volgende lettergroepen:

- sch, schr
- cht
- ng, nk
- eer/eren, oor/oren, eur/euren
- aai, ooi, oei
- lijk, ig
- eeuw, ieuw, ouw, uw, auw
- tie
- heid
- teit
- isch(e).

kabouteramen: Namen van kabouters die corresponderen met middenstukjes van het type kmk en kmmk (○●○ en ○●●○). Alle namen staan op de abbe-kaart en op de abe-kaart. In de loop van groep 4 wordt het begrip kabouteramen vervangen door kmk-middenstukje of kmmk-middenstukje.

middenstukje: Een van de kabouteramen van het type kmk en kmmk (○●○ en ○●●○). Alle middenstukjes staan op de abe-kaart en op de abbe-kaart.

lettergreep: Een eenheid van letters waarin een woord kan worden verdeeld met het oog op het afbreken aan het eind van een regel. Dit afbreken gebeurt op basis van regels.

We onderscheiden de open lettergreep (met aan het eind een lange klank) en de gesloten lettergreep (de klinker wordt omsloten door medeklinkers).

Het begrip wordt in groep 4 en groep 5 uitsluitend in de handleiding gebruikt. En vanaf groep 6 ook in het leerlingmateriaal.

voorvoegsel: Het onbeklemtoonde deel voor in een woord met daarin een /u/-klank (bijvoorbeeld: **ge**vangen, **be**vragen, **vers**preken).

NB: Taalkundig is genoemde omschrijving te beperkt. Er zijn immers ook andere voorvoegsels, zoals **on**nodig, **ex**-wethouder.

achtervoegsel: Het onbeklemtoonde deel achter in een woord met daarin een /u/-klank (bijvoorbeeld: paalt**je**, perk**je**).

NB: Gezien de omschrijving horen woorden op **lijk** en **ig** hier ook bij. In de methode brengen we woorden op **lijk** en **ig** onder in een aparte categorie.

enkelvoud: De vorm van een zelfstandig naamwoord of werkwoord waarbij het gaat om één exemplaar, zaak, persoon of handeling verricht door één persoon.

meervoud: De vorm van een zelfstandig naamwoord of werkwoord waarbij het gaat om meer dan één exemplaar, zaak, persoon, begrip of handeling.

regel: Een regel is algemeen toepasbaar en is voor leerlingen een aanwijzing voor de schrijfwijze van bepaalde woorden. Zowel bij de regelstrategie als bij de auditieve herkenningstrategie spreken we van regels.

Overzicht lesdoelen

Leseenheid 1	Woorden schrijven met th, x of q.
Leseenheid 2	Meerlettergrepige woorden schrijven met een c die als /k/ of /s/ wordt uitgesproken.
Leseenheid 3	Leenwoorden uit het Engels of het Frans schrijven.
Leseenheid 4	Meerlettergrepige woorden met /oe/= ou en woorden met y schrijven.
Leseenheid 5	De verleden tijd schrijven van ten- en den-woorden.
Leseenheid 6	Meerlettergrepige woorden schrijven met i of ie.
Leseenheid 7	Zelfstandig nakijken met behulp van de volgende twee stappenplannen: – woorden met c; – woorden met een /ie/-klank.
Leseenheid 8	Meerlettergrepige woorden schrijven met ei of ij.
Leseenheid 9	Woorden schrijven met air of met een niet-geschreven /w/ of /j/.
Leseenheid 10	Verkleinwoorden schrijven van woorden met een lange klank aan het einde.
Leseenheid 11	Persoonsvormen schrijven van den-werkwoorden eindigend op een /t/-klank, uitgezonderd de gebiedende wijs.
Leseenheid 12	Meervoudsvormen schrijven van woorden met een lange klank aan het eind.
Leseenheid 13	Woorden met accenttekens schrijven.
Leseenheid 14	Bijzondere inprentwoorden en woorden met een z schrijven.
Leseenheid 15	1 Woorden met /sj/ = ch schrijven. 2 Woorden met /zj/ = g schrijven. 3 Woorden met s schrijven.
Leseenheid 16	Meerlettergrepige woorden schrijven met au of ou.
Leseenheid 17	Persoonsvormen schrijven van den-werkwoorden eindigend op een /t/-klank.
Leseenheid 18	Meervoudsvormen schrijven van woorden met een lange klank aan het eind.
Leseenheid 19	Woorden schrijven die eindigen op tie of waarin de lettergreep ti (/tsie) voorkomt.
Leseenheid 20	Woorden met een trema schrijven.
Leseenheid 21	Woorden schrijven met th, x of q.
Leseenheid 22	Meerlettergrepige woorden schrijven met /k/ = c of /s/ = c.
Leseenheid 23	De verleden tijd schrijven van ten- en den-werkwoorden.
Leseenheid 24	Woorden schrijven met s of met f.

- Leseenheid 25 Hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven van woorden met /g/ = ch, woorden met /sj/ = ch, woorden met /zj/ = g, woorden met /oe/ = ou, woorden met th of x, woorden met /p/ = b, woorden met een niet-geschreven /w/ of /j/, woorden met air en woorden die beginnen met wr.
- Leseenheid 26 Hoofdletters schrijven.
- Leseenheid 27 Woorden schrijven met /p/ = b en woorden schrijven die beginnen met wr.
- Leseenheid 28 Samengestelde woorden schrijven met of zonder tussen-n.
- Leseenheid 29 Verkleinwoorden schrijven van woorden met een van de volgende lange klanken aan het eind: /aa/, /oo/, /uu/ of /ee/.
- Leseenheid 30 Leenwoorden (uit de Engelse en de Franse taal schrijven).
- Leseenheid 31 Meerlettergrepige woorden met /oe/ = ou en woorden met y schrijven.
- Leseenheid 32 Persoonsvormen schrijven van den-werkwoorden eindigend op een /t/-klank.
- Leseenheid 33 Hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven van woorden met /g/ = ch, woorden met /sj/ = ch, woorden met /zj/ = g, woorden met /oe/ = ou, woorden met th of x of q, woorden met /p/ = b en woorden die met wr beginnen.
- Leseenheid 34 Meerlettergrepige woorden schrijven met ei of ij.

HOE GEBRUIK JE SPELSPOOR?

Model Directe instructie

Spelspoor is vormgegeven overeenkomstig het model Directe instructie. Dit betekent dat in de instructielessen van Spelspoor de volgende stappen zijn te onderscheiden:

Stap 1 De oriëntatie op het spellingprobleem.

Naast een eventuele korte terugblik op voorgaande lessen of activiteiten wordt in deze stap aangegeven wat het doel van de les is en worden voorbeeldwoorden gegeven. De benodigde voorkennis wordt op deze manier geactiveerd.

Stap 2 De presentatie / instructie van de nieuwe leerstof.

Belangrijk hierbij is dat dit in kleine stappen gebeurt in een interactieve setting. U geeft passende concrete voorbeelden, u demonstreert, u doet voor en u legt uit. Ook het hardop voordragen van de spellingstrategie door u is in deze fase heel effectief, evenals het geven van feedback aan de leerlingen.

Stap 3 De begeleide inoefening.

In deze fase oefenen de leerlingen onder uw leiding. Hiervoor zijn korte en duidelijke opdrachten noodzakelijk. U noemt een woord en vraagt de leerlingen de regel of oplossingswijze toe te passen. Ook in deze fase is de feedback die u aan de leerlingen geeft van groot belang.

Stap 4 De zelfstandige inoefening.

De leerlingen oefenen nu zelfstandig. Het betreft altijd een kort oefendictiee. Dit oefenen hoeft niet altijd individueel, maar kan ook in duo's worden gedaan.

Stap 5 De terugblik.

Nu wordt gereflecteerd op de zelfstandige inoefening. De antwoorden worden besproken, evenals de aanpak of de toepassing van de spellingstrategie. Tot slot vat u de kern van de les nog eens samen.

Bij Spelspoor wordt het model Directe instructie toegepast in de vorm van modelleren. De leerkracht verwoordt op een eenduidige manier de aanpak bij een gegeven spellingprobleem. Dit gebeurt steeds in interactie met de leerlingen en door consequent voor- en nadoen. De aanpak wordt op deze manier door de leerlingen ingeprent. De zelfstandige inoefening krijgt een vervolg door middel van de software-oefeningen.

Organisatie

Spelspoor sluit aan bij de leseenheden van Taalleesland Spelling. Spelspoor bestaat per leseenheden uit drie onderdelen:

- 1 Instructieles
- 2 Computersessie 1
- 3 Computersessie 2

Instructieles

Spelspoor is bedoeld voor een geselecteerde groep leerlingen. Deze groep krijgt bij voorkeur op de vrijdag voorafgaand aan de week dat het doel in Taalleesland Spelling aan de orde komt, een *instructieles* van maximaal dertig minuten. Deze les moet, als het enigszins mogelijk is, gegeven worden door de eigen leerkracht. Indien dit niet mogelijk is, kan de les ook gegeven worden door de intern begeleider of remedial teacher. De instructielessen staan volledig beschreven in deze Handleiding. Het is belangrijk dat de stappen zoals die in de lessen beschreven staan, volledig uitgevoerd worden. Hierbij dient u veel aandacht te schenken aan de interactie en daarbij het activeren van de leerling(en). Ook is het van belang dat u vaste formules en ondersteunende gebaren gebruikt, evenals een directe en inhoudsgerichte feedback.

Computersessies

In de week die volgt, en waarin hetzelfde doel ook in Taalleesland Spelling wordt behandeld, voeren de leerlingen de bijbehorende oefeningen op de computer uit.

Dit gebeurt als volgt:

- *Computersessie 1* maximaal twintig minuten.
Deze sessie begint met een dictee. Scoort de leerling hierbij 90% of meer goed, dan hoeft hij de oefeningen van de beide computerlessen niet te maken en kan hij als beloning direct naar het beloningsspel. Wanneer de leerling bij het dictee een lagere score dan 90% behaalt, oefent hij verder met oefening A.
Het gebeurt soms dat in een dicteewoord naast het spellingprobleem zoals dat in het doel is aangegeven nog een tweede spellingprobleem voorkomt. Bijvoorbeeld: het woord *beter* is opgenomen in het dictee bij de les waarin het gaat om open en gesloten lettergrepen. Het tweede spellingprobleem in *beter* is de /u/. Daar waar iets dergelijks het geval is, is ervan uitgegaan dat het bijkomende spellingprobleem door de leerlingen beheerst wordt.
- *Computersessie 2* maximaal twintig minuten.
Deze sessie is alleen bedoeld voor de leerlingen die bij het dictee aan het begin van computersessie 1 een lagere score behaalden dan 90%. De leerlingen doen eerst oefening B. Als er tijd over is, kunnen ze nog aan de slag met het beloningsspel.

Hieronder staan de twee organisatorische varianten die zich kunnen voordoen:

variant A

week	dag	activiteit
week 0	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheden 1 van Taalleesland Spelling.
week 1	dinsdag	De leerling werkt zelfstandig aan Computersessie 1 bij leseenheden 1. Hij behaalt een score van 90% of meer goed bij het dictee. Het beloningsspel wordt gespeeld.
week 1	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheden 2 van Taalleesland Spelling.

Enzovoort.

variant B

week	dag	activiteit
week 0	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheden 1 van Taalleesland Spelling.
week 1	dinsdag	De leerling werkt zelfstandig aan Computersessie 1 bij leseenheden 1. Hij behaalt een score van minder dan 90% goed bij het dictee. Oefening 1 wordt gemaakt.

week 1 donderdag De leerling werkt zelfstandig aan Computersessie 2 bij leseenheid 1. Oefening 2 wordt gemaakt, eventueel gevolgd door het belonings-spel.

week 1 vrijdag Instructieles, onder leiding van de leerkracht, bij leseenheid 2 van Taalleesland Spelling.

Enzovoort.

De momenten voor de computersessies moeten zo worden gepland dat ze niet samen-vallen met de momenten waarop de leerkrachtgebonden lessen van Taalleesland Spelling worden aangeboden. De leerlingen dienen mee te doen aan de reguliere les-sen.

MATERIALEN

Spelspoor kent een aantal materialen. Dit zijn:

Handleiding

De Handleiding bevat de Bijzondere inleiding, de beschrijving van de oefeningen op de computer en de lesbeschrijvingen. In de **lesbeschrijvingen** staan de uitgewerkte instructielessen met verwijzingen naar de software en soms naar kopieerbladen.

Kopieerbladen

De te kopiëren materialen zijn achter in deze Handleiding opgenomen. Het betreft de volgende kopieerbladen:

Stappenplannen

In voorgaande jaren hebben de leerlingen geleerd spellingproblemen op te lossen vol-gens vaste stappenplannen. In vervolg hierop zijn in groep 8 een aantal specifieke stap-penplannen ontwikkeld die de leerlingen helpen bijpassende spellingproblemen op te lossen.

Het is aan te bevelen deze stappenplannen voor de leerlingen te kopiëren en bij de les-sen te laten gebruiken. Ze zijn ook te gebruiken bij andere relevante spellingoefeningen en bij eventueel huiswerk.

Persoonsvorm-kaart

Evenals voor groep 6 en 7 is ook voor groep 8 een persoonsvorm-kaart ontwikkeld: de Persoonsvorm-kaart groep 8. Deze kaart is opgenomen in het Spellingboek van groep 8. U kunt de Spelspoor-leerlingen een kopie ter beschikking stellen.

Ouderbrief

Indien u, of een van de ouders, het wenselijk acht dat de leerlingen ook thuis oefenen, is het van het grootste belang dat dit op dezelfde manier gebeurt als op school. Goede afspraken daarover zijn noodzakelijk. Daarvoor is een voorbeeld-ouderbrief opgeno-men.

Software

De software bestaat uit een leerlinggedeelte en een leerkrachtgedeelte met een registratiesysteem. Hieronder vindt u meer informatie over de software.

SOFTWARE

Installatie

Spelspoor kan zowel op een standalone computer als op een netwerk draaien. Met een netwerkinstallatie kunnen vanuit elke (netwerk)computer administratieve werkzaamheden verricht worden. Bijvoorbeeld groepen samenstellen, per leerling oefe-ningen toewijzen, resultaten bekijken. Ook leerlingen kunnen dan op elke beschikbare (netwerk)computer aan de slag. Scholen die geen netwerk hebben of waarvan de centra-le computer of het netwerk niet beschikbaar is of niet altijd aanstaat, kunnen ook prima werken met de standalone-toepassing, ofwel installatie voor individuele computers.

Minimale systeemeisen

Beeldschermformaat: 800 x 600

Aantal kleuren: 16-bits videokaart

Audio: 16-bits, 22.050 kHz

Processor: vanaf Pentium III / IBM compatible

Cd-romdrive: vanaf 8-speed

Geheugen: vanaf 64 Mb

Besturingssystemen: Windows 98, Windows 2000, Windows XP en Windows NT4, Internet Explorer 6.0 of hoger waarin de Flash plug-in is geïnstalleerd (versie 7 of hoger).

Netwerkvereisten: Windows NT4-Server, Windows 2000-Server, Windows 2003 (XP)-Server, Linux-Server, Novell 5-Server, 100 Mb T-base-netwerk.

Installeren

Zodra de cd-rom in de cd-romdrive wordt geplaatst, wordt de installatie doorgaans automatisch gestart. Als dit niet gebeurt, kunt u de cd-rom op een van de volgende twee manieren handmatig installeren:

Installatie 1

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Kies in het Startmenu de optie *Uitvoeren*.
- 3 Geef het commando: D:\SETUP (als D uw cd-romdrive is).
- 4 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

Installatie 2

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Open *Mijn computer* op het bureaublad.
- 3 Selecteer de cd-romdrive en open de drive met behulp van uw rechtermuisknop.
- 4 Dubbelklik op het programma *Setup*.
- 5 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

NB! Netwerkinstallatie en -gebruik is mogelijk indien:

- de centrale computer (altijd) aan staat en beschikbaar is;
- de netwerkverbindingen intact en operationeel zijn;
- de server minstens 300 Mb vrije ruimte heeft;
- andere computers in het netwerk lees- en schrijfrechten hebben in de map waarin Spelspoor wordt geïnstalleerd.

Bij standalone-installatie krijgt u de keuze tussen minimale of optimale installatie. In het laatste geval worden alle bestanden naar uw harde schijf gekopieerd. In het geval van netwerkinstallatie wordt standaard het hele programma inclusief data (geluid en illustraties) in een map op de server geplaatst.

Netwerkinstallatie

Wanneer het programma op een netwerk wordt geïnstalleerd, voert u allereerst een van de twee bovengenoemde installaties uit op de server. Vervolgens moet de cliëntinstallatie op de computers voor de leerlingen worden uitgevoerd. Dit doet u als volgt:

- 1 Zorg ervoor dat de computer een netwerkverbinding ('mapping') met de server heeft.
- 2 Start de Verkenner en zoek in de netwerk omgeving op de server het programmabestand 'Spelspoor client.exe' op. Dit bevindt zich in de Spelspoormap.
- 3 Dubbelklik op dit bestand en volg de aanwijzingen op het scherm.

Opstarten

Na installatie start u het programma als volgt:

- 1 Kies in het Startmenu de optie *Programma's*.
- 2 Open de map *Spelspoor*.
- 3 Start het programma door *Spelspoor* te selecteren en volg de aanwijzingen op het scherm.

LET OP: Vóór de leerlingen met Spelspoor kunnen gaan oefenen, dienen eerst de instellingen van het programma en de leerlingenadministratie op orde te zijn. Dit doet u met de Leerkrachtmodule (zie volgend hoofdstuk).

Leerkrachtmodule

Verwijderen

- 1 Kies in het Startmenu de optie *Configuratiescherm*.
- 2 Kies vervolgens *Installeren en Verwijderen*.
- 3 Selecteer Spelspoor en klik op *Verwijderen*.

De leerkrachtmodule en de leerlingresultaten worden niet automatisch verwijderd. Deze kunt u dus nog bekijken als het programma is verwijderd.

De Leerkrachtmodule is bestemd voor de leerkracht, begeleider of remedial teacher. Het is een systeem waarin de administratie voor het computerprogramma Spelspoor wordt gevoerd. Binnen de Leerkrachtmodule kunt u onder andere gegevens van de leerlingen invoeren, instellingen wijzigen voor groepen of voor individuele leerlingen en de resultaten van de leerlingen bekijken.

Opstarten

U kunt de Leerkrachtmodule openen via het Startmenu, waar, u de Spelspoor-programmagroep selecteert. Maar u kunt deze module ook openen vanuit het leerlingprogramma. Hiervoor drukt u tegelijkertijd de toetsen 'Ctrl' + 'L' in. Vervolgens vraagt het systeem om uw wachtwoord. Vul het wachtwoord 'leerkracht' in en druk op *OK*. U bevindt zich nu in de Leerkrachtmodule.

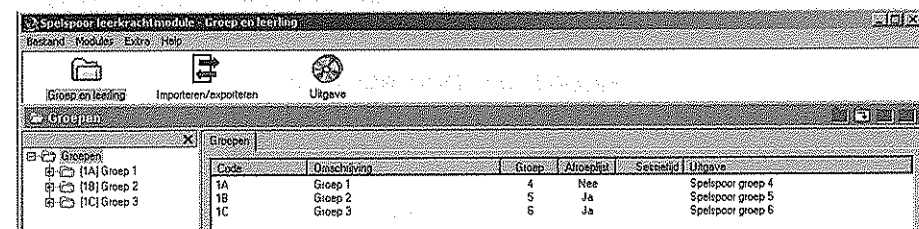
Vorbereiding

Voordat leerlingen aan de slag kunnen met de Spelspoor-software dient u in ieder geval de volgende handelingen te verrichten:

- 1 Maak een groep aan. NB: een 'groep' kan ook een subgroepje zijn in een klas.
- 2 Selecteer de groep en koppel deze aan een uitgave van Spelspoor.
- 3 Maak (indien gewenst) een afroeplijst (een lijst waarin u zelf de volgorde kunt bepalen waarin de leerlingen in het programma worden genoemd) en stel de sessietijd in (de tijd die een leerling maximaal over een computersessie mag doen).
- 4 Voeg leerlingen toe aan de groep. U kunt eventueel eerst leerlingen importeren uit een EDEX-bestand.

In de beschrijvingen hierna kunt u vinden hoe u deze handelingen verricht.

Beschrijving scherm

Menubalk

De menubalk is de grijze balk boven in uw scherm. In de Menubalk staan de onderdelen Bestand, Modules, Extra en Help. Elk van deze onderdelen kunt u activeren door het woord aan te klikken. Het submenu dat vervolgens verschijnt, wordt hieronder toegelicht.

Bestand

- Printerinstellingen: hier kunt u uw printer en papierkeuze opgeven.
- Sluiten: afsluiten van het programma.

Modules

- Groep en leerling: openen van het werkveld Groep en leerling.
- Importeren/exporteren: openen van het werkveld Importeren/exporteren.
- Oefeningen per uitgave: openen van het werkveld Geïnstalleerde uitgaven.

Extra

- Beeld verversen: in beeld brengen van de meest recente databasegegevens.
- Lay-out: hiermee kunt u de Modulebalk en Statusbalk aan- of uitzetten. Met een vinkje ervoor is de desbetreffende balk zichtbaar in uw scherm.

Help

- Info: colofon en versienummer.

Modulebalk

In deze balk bevinden zich de iconen Groep en leerling, Importeren/exporteren en Uitgave. Door een icoon aan te klikken, verschijnt het werkveld dat bij de icoon hoort.

Werkveld

Zodra u via de Menubalk of via de Modulebalk een optie aanklikt, verschijnen in het werkveld gegevens waar u mee aan de slag kunt. Elke module staat hieronder beschreven.

Tip

De lijst op de linkerhelft van het werkveld kunt u wegklikken door op het kruisje rechts boven de lijst te klikken. De linkerhelft van het werkveld verdwijnt, waardoor de rechterhelft groter wordt. Om de lijst vervolgens weer terug te krijgen, klikt u links op de grijze balkvlak boven het werkveld. De lijst verschijnt weer. Klik nu op de punaise om beide velden weer te fixeren.

Module Groep en leerling

Met deze module kunt u groepen en leerlingen aanmaken en verwijderen of de gegevens van groepen of leerlingen invoeren of bewerken.

Groepen

Via de lijst links in het werkveld kunt u groepen aanmaken, bewerken en verwijderen.

Groep toevoegen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld het bovenste item Groepen aan. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 In het rechter gedeelte van het werkveld, ziet u het tabblad Groepen. Door onderaan op de knop Toevoegen te klikken, ziet u het volgende scherm:

- 4 In dit scherm dient u de volgende gegevens in te vullen:
 - Code: bijvoorbeeld 4A (code van een klas leerlingen);
 - Omschrijving: bijvoorbeeld de naam van de leerkracht;
 - Groep: de groep waar de leerlingen in zitten.
- 5 Door op de knop OK te klikken, is de nieuwe groep toegevoegd.

Groep bewerken

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld het bovenste item Groepen aan. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 In het rechtergedeelte van het werkveld ziet u het tabblad Groepen. Klik hier op de groep die u wilt aanpassen. Deze groep is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 4 Klik op de knop Bewerken.
- 5 U kunt nu de gegevens van Code, Omschrijving of Jaargroep aanpassen.
- 6 Kies nu de knop OK. De bewerkte gegevens leest u nu in de regel van de groep op het tabblad.

Groep verwijderen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld het bovenste item Groepen aan. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 In het rechtergedeelte van het werkveld ziet u het tabblad Groepen. Klik hier op de groep die u wilt verwijderen. Deze groep is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 4 Klik op de knop Verwijderen.
- 5 U kunt nu kiezen voor:
 - Ja: de groep wordt verwijderd.
 - Nee: u keert terug naar de vorige stap.

Tip

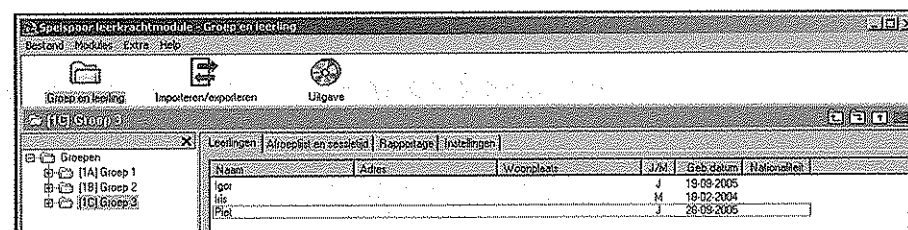
Bewerkingen als toevoegen, bewerken en verwijderen kunnen ook met behulp van de rechtermuisknop uitgevoerd worden, waarbij de muisaanwijzer in het desbetreffende werkveld moet staan.

Tabblad 'Leerlingen'

U ziet hier een overzicht van de leerlingen in een bepaalde groep. Van hieruit kunt u leerlinggegevens toevoegen, bewerken en verwijderen.

Leerling toevoegen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst groepen, links in het werkveld, op de groep waar u een leerling aan wilt toevoegen. U komt dan in onderstaand scherm. Op het tabblad Leerlingen (rechts naast de lijst) staan de huidige leerlingen van deze groep vermeld.

- 3 Klik onderaan op dit tabblad op de knop Toevoegen. U krijgt nu het volgende scherm te zien.

- 4 Vul de gewenste leerlinggegevens in en druk op OK. De leerling is nu toegevoegd aan de lijst op het tabblad Leerlingen.

Leerling bewerken

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep van de leerling van wie u de gegevens wilt bewerken. Op het tabblad Leerlingen (rechts naast de lijst) staan de huidige leerlingen van deze groep.
- 3 Klik op de leerling van wie u gegevens wilt bewerken. Kies onderaan in het tabblad de knop Bewerken.
- 4 Bewerk de gewenste gegevens.
- 5 Kies OK. Op het tabblad Leerlingen leest u nu de bewerkte gegevens van de leerling.

Leerling verwijderen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep van de leerling van wie u de gegevens wilt verwijderen. Op het tabblad Leerlingen (rechts naast de lijst) staan de huidige leerlingen van deze groep.
- 3 Klik op de leerling van wie u de gegevens wilt verwijderen.
- 4 U kunt nu kiezen voor:
 - Ja: de leerling wordt verwijderd.
 - Nee: u keert terug naar de vorige stap.

Tip

U kunt met behulp van de rechtermuisknop een leerling door middel van 'Verplaatsen naar groep' verplaatsen naar een andere groep.

Dit is ook mogelijk via 'drag and drop'. Klik op een leerling (of op meerdere leerlingen tegelijk in combinatie met de Shift- of Ctrl-toets) in het rechtervenster en versleep de leerling(en) met de ingedrukte muisknop naar het linkervenster. Laat de muisknop los boven de nieuwe groep.

Bekijken rapportage leerling

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep van de leerling van wie u de voortgangsgegevens wilt bekijken. U ziet op het tabblad Leerlingen (rechts van de lijst) een overzicht van de leerlingen in deze groep.
- 3 Dubbelklik op de leerling van wie u de voortgangsgegevens wilt bekijken. U krijgt het volgende scherm te zien.

The screenshot shows a software window titled "Spelsoor leerkrachtmodule - Groep en leerling". The interface includes a menu bar (Bestand, Modules, Extra, Help) and a toolbar with icons for "Groepen/leerling", "Importeren/exporteren", and "Uitgave". A left sidebar shows a tree view of groups: "Groepen", "[1A] Groep 1", "Jan", and "Marie". The main area is divided into two tabs: "Rapportage" (selected) and "Leerlingen". The "Rapportage" tab displays a report for the student "Marie" from "[1A] Groep 1" on the date "14-11-2005". The report is titled "Sessies (1/1)" and contains two tables of session data.

Uitgave	Spelsoor groep 5	Datum	14-11-2005	Starttijd	09:02:26	Tijdsduur	01:57:50
Les	Categorie	Score dictee	Oefening A	Afgerond	Oefening B	Afgerond	
31	link-middenst	10	Vul in	Ja	Hoer en typ	Nee	
11	link-middenst	5	Vul in	Ja	Fillwoord	Nee	
15	Sch- /schv	10	Letters zetten	Ja	Sleep en typ	Nee	
3	soorten kinkers	9	Kijk en typ	Ja	Woordzoeker	Nee	
3	soorten kinkers	9	Kijk en typ	Ja	Woordzoeker	Nee	

Uitgave	Spelsoor groep 5	Datum	11-11-2005	Starttijd	09:44:07	Tijdsduur	00:09:12
Les	Categorie	Score dictee	Oefening A	Afgerond	Oefening B	Afgerond	
1	kinkers/meelekinkers	1					
1	kinkers/meelekinkers	1					

Hier kunt u kiezen voor:

- Afdrukken: hiermee print u de rapportage van de leerling.
- Per sessie: door op deze knop te klikken, ziet u welke score de leerling gehaald heeft bij de dictees, welke oefeningen de leerling heeft gedaan en of deze zijn afgerond. Bij elke sessie staan de datum, starttijd en sessietijd vermeld. Bij de score op de dictees staat het aantal fouten dat de leerling heeft gemaakt. Als hij het dictee onvoltooide heeft gemaakt, is het aantal fouten rood, anders groen.
- Per uitgave: als u op deze knop klikt, ziet u een overzicht van spellingcategorieën, leseenheden, het aantal keren dat de leerling de desbetreffende les gedaan heeft en de score bij het dictee.
- Alleen sessies met lessen: door dit hokje al dan niet aan te vinken, geeft u aan of u een overzicht wilt van sessies waarin een dictee en/of oefeningen zijn gedaan, of van alle sessies (dus ook die waarin geen dictee en/of oefeningen zijn uitgevoerd).

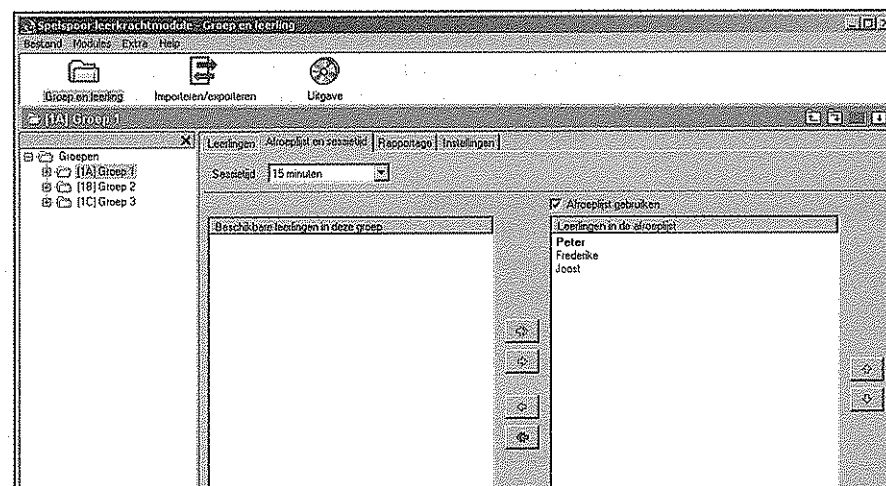
Tip

Door links in het werkveld op een andere leerling te klikken, scrolt u door de resultaten van de leerlingen.

Tabblad 'Afroeplijst en sessietijd'

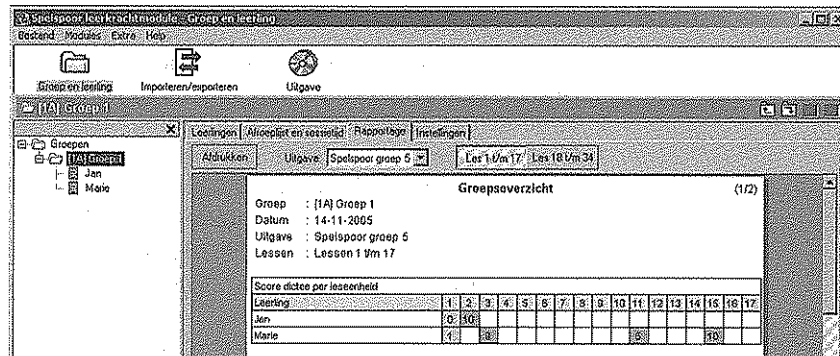
De afroeplijst biedt u de mogelijkheid leerlingen van een groep in een door u ingestelde volgorde aan het werk te zetten. Daarnaast kunt u de sessietijd per groep instellen.

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op het bovenste item Groepen. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 Dubbelklik in de lijst op het tabblad Groepen op de gewenste groep.
- 4 Klik op het tabblad Afroeplijst en sessietijd. U ziet twee kolommen: de eerste kolom geeft de leerlingen in de groep weer, de tweede kolom de leerlingen in de afroeplijst.
- 5 De afroeplijst kan worden opgesteld door de leerlingen in de gewenste volgorde van de eerste kolom naar de tweede kolom te slepen. Ook kunt u gebruikmaken van de groene pijltjestoetsen in het midden. Klik vervolgens op het hokje Afroeplijst gebruiken.
- 6 U kunt de sessietijd bepalen door in het keuzemenu op het gewenste aantal minuten te klikken. De sessietijd kan variëren van vijf tot dertig minuten. De sessietijd is standaard ingesteld op 15 minuten.

Tabblad 'Rapportage': groepsoverzicht resultaten

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep waarvan u een resultatenoverzicht wilt bekijken.
- 3 Klik rechts in het werkveld op het tabblad Rapportage: u krijgt een overzicht van de score bij de dictees van de lessen die de leerlingen gedaan hebben.

Hier worden de volgende opties geboden:

Afdrukken: Met deze knop geeft u opdracht om het groepsoverzicht te printen.

Uitgave: Mocht een groep aan meerdere uitgaven gekoppeld zijn, dan kunt u hier kiezen van welke uitgave het groepsoverzicht getoond dient te worden.

Lessen: Het overzicht van 34 lessen is weergegeven. Het groepsoverzicht bestaat uit twee pagina's. De knop 'Les 1 t/m 17' geeft de eerste helft van de lessen weer en 'Les 18 t/m 34' de tweede helft van de lessen.

Tabblad 'Instellingen': Leerling koppelen aan Spelsoor-uitgave

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep waar u een uitgave aan wilt koppelen. Klik rechts in het werkveld op het tabblad Instellingen. Door het rondje vóór een uitgave aan te klikken, koppelt u deze geïnstalleerde uitgave aan de groep.

Module Importeren/exporteren van groep en leerling

Binnen deze module kunt u gegevens importeren vanuit en exporteren naar EDEX, het administratiesysteem voor basisscholen. Dit kunnen bestanden van groepen en van leerlingen zijn. Met Importeren importeert u gegevens vanuit EDEX in de Leerkrachtmodule, met Exporteren exporteert u gegevens vanuit de Leerkrachtmodule naar EDEX.

U heeft de volgende mogelijkheden:

Importeren groep

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX importeren, de knop Groepen.
- 3 Nu kunt u bladeren in het EDEX-systeem en de groep van uw keuze importeren door deze te selecteren en vervolgens op 'Openen' te klikken.

Importeren leerling

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX importeren, de knop Leerlingen.
- 3 Nu kunt u bladeren in het EDEX-systeem en de leerling van uw keuze importeren door deze te selecteren en vervolgens op 'Openen' te klikken.

Exporteren groep

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX exporteren, de knop Groepen.
- 3 Nu kunt u de gegevens van de groep van uw keuze exporteren naar het EDEX-systeem.

Exporteren leerling

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX exporteren, de knop Leerlingen.
- 3 Nu kunt u de gegevens van de leerling van uw keuze exporteren naar het EDEX-systeem.

Module Uitgave

Deze module informeert u over de uitgaven van de reeks Spelspoor die op uw systeem geïnstalleerd staan. Daarnaast krijgt u per uitgave een overzicht van alle lessen/spellingcategorieën.

Geïnstalleerde uitgaven

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Uitgave.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op het bovenste item Geïnstalleerde uitgaven.
- 3 In het rechterscherf, het tabblad Uitgaven, ziet u nu welke uitgaven op uw systeem geïnstalleerd zijn.

Overzicht leseenheden per uitgave

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Uitgave.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de uitgave waarvan u de leseenheden wilt bekijken.
- 3 In het rechterscherf, het tabblad Leseenheden, ziet u nu een lijst met alle lessen die de uitgave bevat, met een omschrijving van de behandelde spellingcategorie per leseenheid.

Tip

Bij technische problemen kunt u een beroep doen op de ICT-helpdesk van de uitgeverij. Dit kan telefonisch (035 - 54 82 496) of via e-mail (icthelpdesk@bekadidact.nl).

De software van Spelspoor biedt ondersteuning voor de Methode Monitor, het digitale leerlingvolgsysteem van Cockpit BV. Als u gebruik wilt maken van deze ondersteuning, dient u de extra software te installeren – de zogenaamde ‘reader’ – die op de Spelspoor-cd-rom staat.

U kunt de reader op de volgende twee manieren installeren:

Installatie 1

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Kies in het Startmenu de optie *Uitvoeren*.
- 3 Geef het commando: D:\READER (als D uw cd-romdrive is).
- 4 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

Installatie 2

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Open *Mijn computer* op het bureaublad.
- 3 Selecteer de cd-romdrive en open de drive met behulp van uw rechtermuisknop.
- 4 Dubbelklik op het programma *Reader*.
- 5 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

Na installatie

Als de reader voor Spelspoor is geïnstalleerd, kunt u op de gebruikelijke wijze de leerlinggegevens uit Spelspoor importeren in de Methode Monitor. Voor het gebruik van readers in de Methode Monitor verwijzen wij u naar de gebruiksaanwijzing die u heeft gekregen bij de Methode Monitor.

Inloggen

Na het titelscherf dient de leerling in te loggen.

Het titelscherf is overigens te onderbreken, door op het scherm te klikken.

De leerling selecteert eerst zijn groep in een keuzemenu en vervolgens zijn naam.

Afhankelijk van de instelling ‘wel of geen afroeplijst gebruiken’, staat de naam van een leerling vermeld en dient de leerling alleen op de pijl verder te klikken, of kan de leerling zijn naam zoeken in het keuzemenu.

Met een klik op de rode pijl verschijnt het vorige scherm en met een klik op de blauwe pijl verschijnt het volgende scherm.

Startscherm

Spelspoor sluit aan bij de 34 leseenheden van Taalleesland Spelling. Het is noodzakelijk dat de leerkracht aan het eind van de instructieles het nummer aangeeft van de leseenheid waarmee de leerlingen op de computer moeten oefenen.

De kleuren van de leseenheden in het startscherm geven de status aan:

- Wit: leerling heeft oefeningen van leseenheid nog niet gedaan.
- Oranje: leerling heeft aan de oefeningen gewerkt, maar leseenheid is nog niet afgerond.
- Blauw: leerling heeft oefeningen van leseenheid afgerond.

De leerling klikt op het nummer van een leseenheid om te starten met de computersessie die bij die leseenheid hoort.

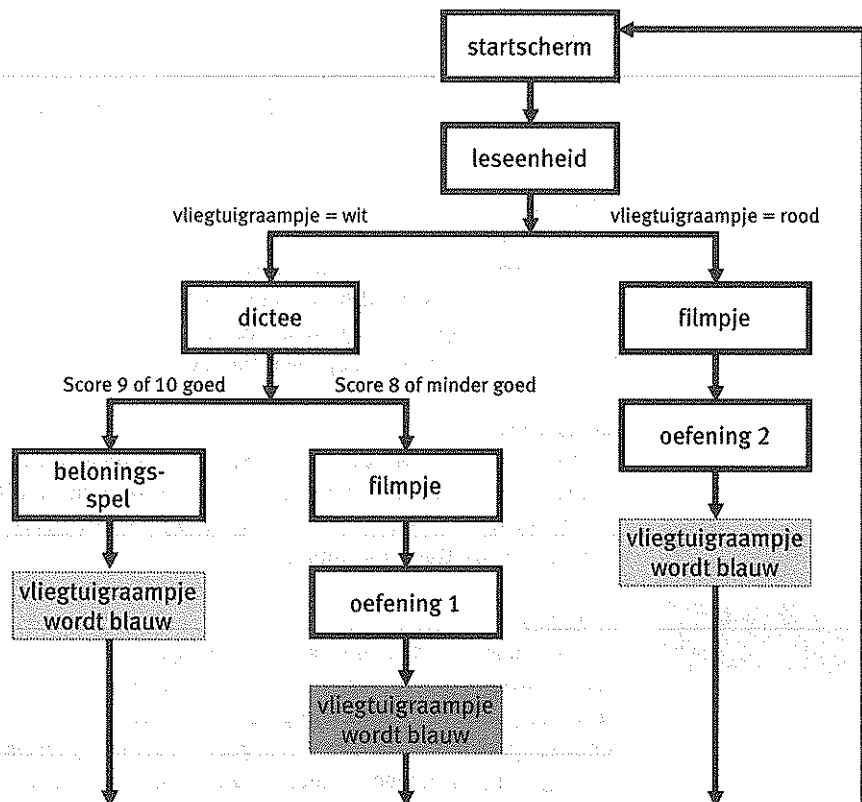
Opbouw

Elke les start met een dictee met tien opdrachten over de spellingcategorie die in de instructieles aan de orde was. Spelspoor is zo opgebouwd, dat leerlingen alleen tijd besteden aan spellingcategorieën waarmee zij moeite hebben. Zodra zij de stof beheersen, kunnen zij hun tijd aan andere zaken besteden.

- Bij een score op het dictee van 90% of meer goed, volgt een beloningsspel. De leerling kan kiezen uit twee beloningsspellen.
- De leerling hoeft die week niet terug te komen voor een tweede computersessie.
- Bij een score op het dictee van minder dan 90% goed, krijgt de leerling twee oefeningen aangeboden, verdeeld over twee sessies die in dezelfde week gedaan moeten worden.

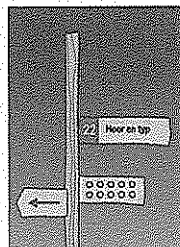
De computersessie is afgelopen als de oefeningen zijn afgerond of als de ingestelde sessietijd is verstreken.

Als de leerling het dictee van een bepaalde leseenheid voldoende heeft gemaakt of beide oefeningen voltooid heeft, wordt de leseenheid in het startscherm blauw. De leseenheid blijft echter toegankelijk. Het is dus mogelijk een leerling op een later moment nog eens te laten oefenen met een leseenheid die hij eerder al heeft afgerond.

Hulp en navigatie

In elk scherm zijn de volgende navigatie-elementen aanwezig:

De wegwijzer

Aan de wegwijzer hangen telkens drie bordjes. Aan de linkerkant hangt de 'terug-knop'. Hiermee komt de leerling altijd terug in het vorige scherm en de oefening wordt daarmee meteen beëindigd. In het bordje boven aan de wegwijzer is te zien met welk onderdeel de leerling op dat moment bezig is. Het bordje met de rondjes geeft aan hoeveel onderdelen van de oefening de leerling al heeft gedaan (blauwe bolletjes) en hoeveel er nog volgen (witte bolletjes).

Het navigatiefiguur

Het meisje bij het vliegtuig geeft bij ieder scherm een korte uitleg bij de oefening. De uitleg kan worden herhaald door op het meisje te klikken.

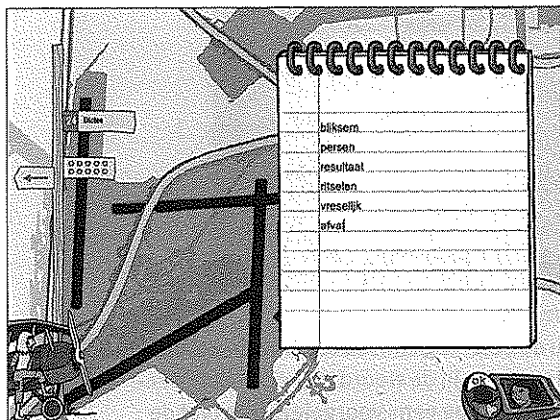

De gps

De gps bevat drie knoppen. Met de OK-knop bevestigt de leerling de antwoorden die hij intypt. Door op de luidsprekerknop te klikken laat de leerling de auditieve opdracht herhalen. Als de leerling op de knop met de lerares klikt, wordt het instructiefilmpje bij de oefening nog eens getoond.

Oefeningen

Elke oefening start met een instructiefilmpje, waarin de lesstof uit de instructieles wordt herhaald. De leerling kan dit filmpje tijdens een oefening ook altijd opvragen. Spelsgroep 8 kent tien verschillende oefenvormen. Bij elke spellingcategorie is gekozen voor de oefenvormen die er het best bij passen. Iedere leseenheid begint met een dictee.

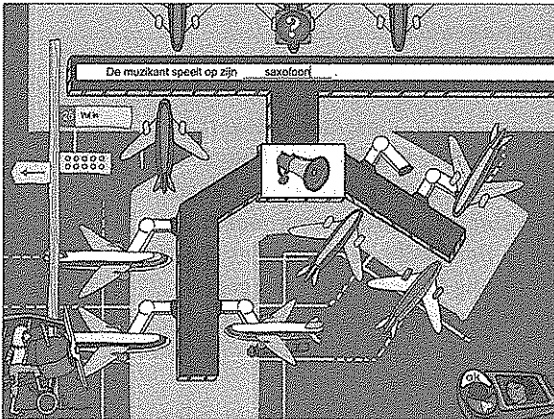
Dictee

Een zin wordt voorgelezen en het woord dat de leerling moet intypen wordt na afloop herhaald.

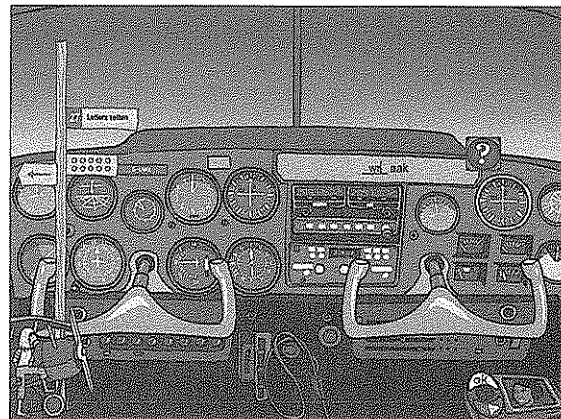
Oefentype 1 – Hoor en typ

Het dictee als oefentype.

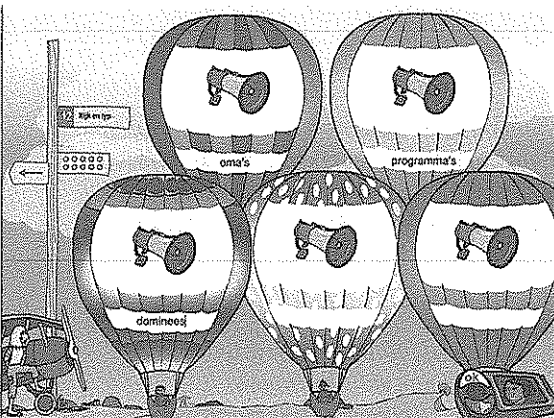
Oefentype 2 – Vul in

De leerling bedenkt welk woord er wordt gezocht en typt dit in. Als de leerling op het plaatje (van de luidspreker) klikt, wordt het woord auditief aangeboden.

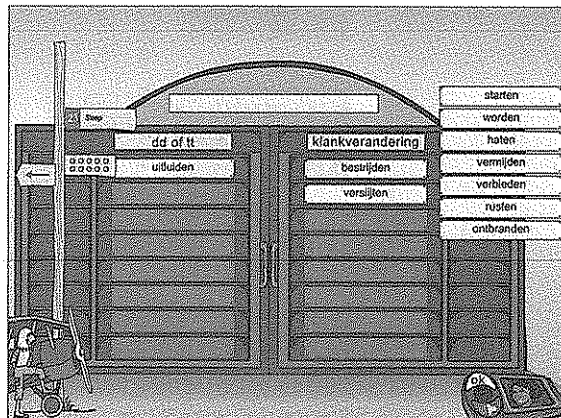
Oefentype 3 – Letters zetten

De leerling bedenkt welke letters er ontbreken in het woord en maakt het woord af.

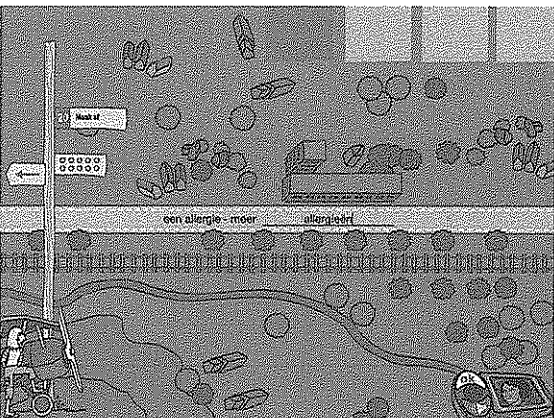
Oefentype 4 – Kijk en typ

De leerling typt het woord in dat bij het plaatje hoort. Als de leerling op een plaatje klikt, wordt het woord ook auditief aangeboden.

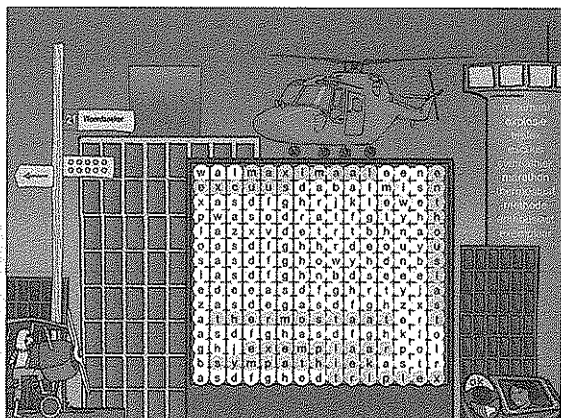
Oefentype 5 – Sleep en typ

In het eerste deel van de oefening sleept de leerling een woord naar de juiste kolom. In het tweede deel worden de woorden nog eens voorgelezen en typt de leerling ze in.

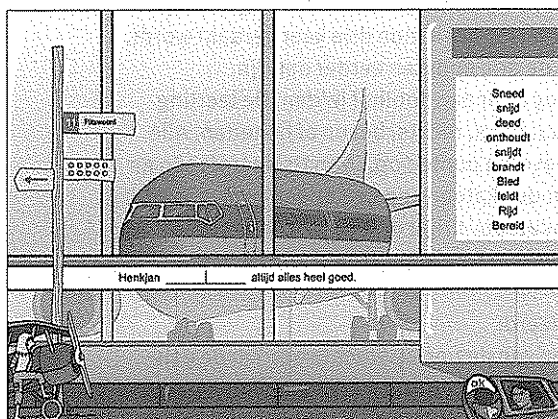
Oefentype 6 – Maak af

Er wordt een zin voorgelezen waarin een woord is vervangen door een geluidje. De leerling typt het woord dat ontbreekt.

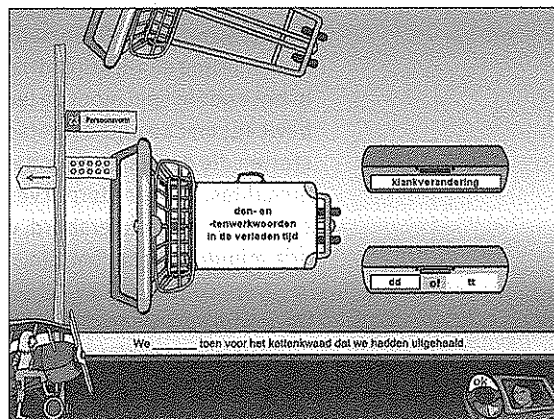
Oefentype 7 – Woordzoeker

In het eerste deel van de oefening klikt de leerling de gezochte woorden letter voor letter aan in de woordzoeker. In het tweede deel worden de woorden nog eens voorgelezen en typt de leerling ze in.

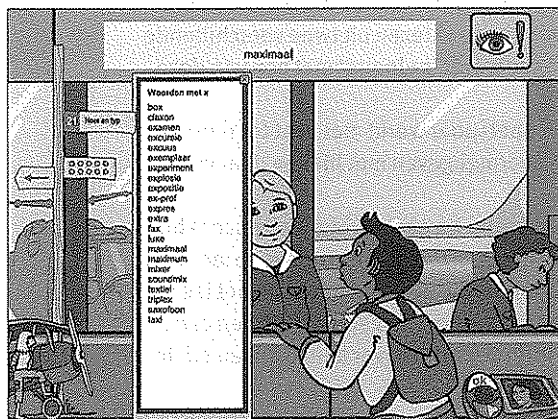
Oefentype 8 – Flitswoord

De leerling kiest het juiste woord in de lijst en vult het in. Door op een woord te klikken, wordt het voorgelezen.

Oefentype 9 - Persoonsvorm

De leerling klikt op de interactieve persoonsvorm-kaart de weg aan die bewandeld moet worden om tot de juiste spelling van een persoonsvorm in een zin te komen.

Oefentype 10 – Kijk en weet

Een zin wordt voorgelezen en een woord herhaald. Als de leerling niet weet hoe het woord geschreven moet worden, kan hij op de kijkweetknop (het oog met het uitroepteken) klikken. Dan verschijnt de lijst met woorden van de desbetreffende kleine spellingcategorie. De leerlingen zoeken in deze lijst het woord op en tikken het vervolgens in.

Spiekknop

In verband met het inprenten, wordt in sommige oefeningen een extra hulpmiddel aangeboden. In oefeningen waarbij de spiekknop in beeld is, kan de leerling, als hij niet (meer) weet hoe het woord geschreven moet worden, ervoor kiezen om even te 'spieken', door op het vraagteken te klikken dat hij op het scherm ziet. Zolang de leerling de linkermuisknop op de spiekknop ingedrukt houdt, blijft de juiste spelling in beeld. Zodra de muisknop losgelaten wordt, verdwijnt de juiste spelling weer.

Beloningsspellen

Als de leerling het dictée voldoende heeft gemaakt, of als hij de tweede oefening van de leseenheid heeft afgerond, mag hij een beloningsspel spelen. Hij kan hierbij kiezen uit twee spellen en mag het gekozen spel maximaal drie minuten spelen.

In het ene spel moet een leerling zo veel mogelijk bijen uit de lucht schieten. De leerling beweegt met de pijltjestoetsen een kanon van links naar rechts en schiet met de spatiebalk. De bijen laten pakketjes naar beneden vallen en proberen op hun beurt het kanon van de leerling te raken. Soms vliegt er met grote snelheid een grote bij voorbij. Als de leerling deze bij weet te raken, en met het kanon het bloemetje vangt dat deze bij naar

Motivering

beneden laat vallen, krijgt de leerling een dubbelloopskanon. Als de leerling alle bijen neergeschoten heeft, komt hij op een hoger level. Als het kanon drie keer geraakt wordt, is de leerling af. Hij krijgt drie pogingen, tenzij de drie minuten eerder om zijn.

In het andere spel moet de leerling een skateboy door een doolhof leiden. De leerling beweegt met de pijltjestoetsen de skateboy naar links, rechts, boven of beneden. Alle sterren die de skateboy onderweg verzamelt, leveren punten op, evenals de trofeeën en medailles. Als alle sterren verzameld zijn, komt de skateboy op een hoger level. Stuit hij echter op een verkeersbord, dan is hij 'af'. De skateboy krijgt drie pogingen, tenzij de drie minuten eerder om zijn.

De leerling wordt op diverse manieren gemotiveerd:

- *Zelfcorrectie*: Het dictee biedt na het intypen van de tien opdrachtwoorden de gelegenheid het eigen werk na te kijken en eventueel te corrigeren. Door op het ingetypete woord te klikken, wordt de opdracht nogmaals auditief aangeboden en hierna kan de leerling het ingetypete woord aanpassen. Met OK bevestigt de leerling dat hij zijn eigen werk heeft nagekeken en dat alle woorden juist geschreven zijn. Het programma laat vervolgens zien welke woorden wel en niet goed geschreven zijn. Bij een onjuiste spelling wordt de juiste spelling van de woorden in blauw getoond.
- *Beloningsspel*: Met een goede score bij het dictee, 'verdient' de leerling een beloningsspel. Ter afwisseling kan de leerling per uitgave kiezen uit twee verschillende spellen. Ook het voltooiën van twee oefeningen wordt 'beloond' met een van deze spellen.
- *Aantrekkelijke vormgeving*: Elke uitgave van Spelspoor werkt met acht tot tien verschillende oefentypen, die aantrekkelijk zijn vormgegeven met hier en daar verrassende animaties.
- *Geen tijdsdruk*: Spelspoor werkt niet met tijdsdruk. Na een onvoldoende score bij het dictee is het de bedoeling dat de leerling in eigen tempo oefent met de leerstof. Om deze reden wordt ook geen score bijgehouden van de oefeningen. In het leerkrachtendeel is wel aangegeven welke oefening de leerling gedaan heeft en of de oefening wel of niet is afgerond. Voor meer informatie hierover kunt u kijken bij de beschrijving van het leerkrachtendeel.

LESEENHEID 1

STAPPENPLAN 1
SPELLINGBOEK BLZ. 162

interactie

Doel Woorden schrijven met th, x of q.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 1 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

U zegt: 'In deze les gaan we oefenen met woorden met th, x of q.' (U schrijft de letters op het bord.)

'Ik zeg: bibliotheek. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor /t/, ik schrijf th. (U onderstreept de th in bibliotheek.)

Ik zeg: exemplaar. (U schrijft dit woord ook op het bord.) Ik hoor /ks/, ik schrijf x. (U onderstreept de x in exemplaar.)

Ik zeg: aquarium. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor /kw/, ik schrijf q. (U onderstreept de q in aquarium.)

Er is geen regel die je vertelt wanneer je th, x of q moet schrijven. Het zijn kijkweetwoorden. We noemen ze ook wel inprentwoorden. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven. In het Spellingboek staan op bladzijde 162 lijstjes met woorden die je met th, x of q schrijft.

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 162 van het Spellingboek voor zich. U leest de woorden van de lijst 'Woorden met th' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze hardop in koor herhaalt. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met th' kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. 'Heb je het woord met th goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U leest de woorden van de lijst 'Woorden met x' voor. De leerlingen lezen mee.

Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze hardop in koor herhaalt.

U legt uit dat ook deze woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met x' kiezen en opschrijven.

U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. Heb je het woord met x goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U leest de twee woorden van de lijst 'Woorden met q' voor. Vervolgens laat u de hele groep deze woorden enkele keren hardop herhalen. Hierna laat u de leerlingen beide woorden opschrijven. 'Heb je beide woorden met q goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woorden controleren.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt of je een woord met th, een x of een q moet schrijven, zoek je het op in de lijstjes op bladzijde 162 van je Spellingboek. U vertelt hierbij dat de leerlingen bij de oefeningen op de computer bij deze les de woordenlijstjes ook kunnen oproepen met de kijkweetknop. Ze krijgen dan alle woorden met th, met een x of met een q te zien.

Tot slot kunnen de leerlingen tijdens het oefenen op de computer werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord oproepen waarover ze twijfelen. Ze krijgen het woord dan even te zien en kunnen het daarna intypen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven met th, x of q.'

U laat de leerlingen de woorden uit de woordenlijstjes nog eens hardop voorlezen.

Daarna vraagt u de leerlingen u een dictee te geven. Om de beurt noemt een leerling een woord. U schrijft vervolgens hardop denkend het woord op het bord. U zegt: 'Controleer goed of ik het woord zonder fouten geschreven heb.' Op deze manier geven de leerlingen u een dictee van zes tot acht woorden.

Omdat het niet verstandig is de leerlingen woorden fout te laten zien, maakt u hooguit twee keer een foutje, dat u snel weer herstelt nadat de leerlingen de fout gesignaleerd hebben.

Na dit 'omgekeerde dictee' laat u de leerlingen de woorden van het bord in hun schrift schrijven.

Vervolgens schrijft u het woord **thema** op het bord. U wijst de leerlingen op de **th** en zegt: 'Kijk goed naar het woord op het bord, schrijf het "in je hoofd" op en zeg het een paar keer voor jezelf.' Na korte tijd veegt u het woord weg en laat u het de leerlingen in hun schrift schrijven. U vraagt: 'Heb je **thema** met **th** geschreven?' De leerlingen controleren dit en verbeteren het woord indien nodig.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: **quiz**, **expres**, **mixer**, **theater**, **saxofoon**, **aquarium**. Hierbij wijst u steeds op de **q**, **x** of **th**.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Het **thema** van deze week is gezondheid.
- 2 Kun je mij een **exemplaar** van dat boek sturen?
- 3 De **bibliotheek** is vanavond tot negen uur open.
- 4 In het **aquarium** zwemmen gele en blauwe vissen.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 1 (Woorden met **th**, **x** of **q**). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 1 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 2

STAPPENPLAN 2
SPELLINGBOEK BLZ. 156 EN 157
WOORDENBOEK

interactie

Doel Meerlettergrepige woorden schrijven met een **c** die als /k/ of /s/ wordt uitgesproken.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 2 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een **c** die als /s/ of /k/ wordt uitgesproken. Advocaat is zo'n woord. Je hoort een /k/, maar je schrijft een **c**. Medicijn is ook zo'n woord. Je hoort een /s/, maar je schrijft een **c**. Er is geen regel die je vertelt of een woord met een /s/-klank of een /k/-klank met een **c** moet worden geschreven. Het zijn kijk-weetwoorden, die we ook inprentwoorden noemen. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en vaak te schrijven.

In je Spellingboek staat een lijst met woorden met een /k/ die je als **c** schrijft. En op blz. 157 staat een lijst met woorden met een /s/ die je als **c** schrijft. Je hebt niet altijd je Spellingboek bij de hand. Als je thuis zo'n woord moet schrijven, kun je het opzoeken in het woordenboek. Dat opzoeken in het woordenboek gaan we vandaag ook doen.

Stap 2 Instructie

U laat de leerlingen bladzijde 156 van het Spellingboek voor zich nemen. Enkele leerlingen lezen de woorden uit de lijst 'Woorden met /k/ = c' per rij een paar keer hardop.

U zegt: 'Een woord met een /k/-klank schrijf je met een **c**, als het in deze lijst staat. We gaan samen oefenen. Ik zeg het woord **directeur**. Ik hoor een /k/ en ik kijk of het woord in de lijst achter in het Spellingboek staat. Ik kijk bij de woorden die beginnen met **d**. Ik zie **directeur** in de lijst staan. Nu weet ik dat de /k/ in **directeur** met een **c** geschreven wordt.'

U zegt: 'Als je de lijst niet bij de hand hebt, kun je het woord ook opzoeken in het woordenboek. Ik zoek dan bij de letter d. En vervolgens kijk ik naar de tweede letter. Ik zoek woorden die met di beginnen. Ik zie directeur staan. Directeur schrijf je met een c.' (Tijdens deze uitleg voert u de handelingen die u zegt ook uit.)

Op dezelfde manier behandelt u de woorden componist (u laat het opzoeken in het Spellingboek) en microfoon (u laat het opzoeken in het woordenboek).

U leest nu zelf de woorden uit de lijst 'Woorden met /s/ = c' op bladzijde 157 voor en laat enkele leerlingen ze hardop herhalen. U zegt: 'Een woord met een /s/-klank schrijf je met een c, als het in deze lijst staat. We gaan samen weer enkele woorden oefenen. Ik zeg het woord proces. Ik hoor een /s/ en kijk of het woord in de lijst staat. Ik kijk bij de woorden die beginnen met p. Ik zie proces in de lijst staan. Nu weet ik dat de /s/ in proces met een c geschreven wordt.

Als ik het Spellingboek niet bij de hand heb, kan ik het woord opzoeken in het woordenboek. Ik zoek bij de letter p. Dan kijk ik naar de tweede letter. Ik zoek woorden die met pr beginnen. Ik zie proces staan. Proces schrijf je met een c.' (Ook nu voert u steeds de benoemde handelingen uit.)

Op dezelfde manier behandelt u ook: speciaal (u laat het opzoeken in het Spellingboek) en medicijn (u laat het opzoeken in het woordenboek).

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen en we gebruiken hierbij alleen het woordenboek. We maken twee rijen.' U tekent twee kolommen op het bord en schrijft boven de linkerkolom /k/ = c. Boven de rechterkolom schrijft u /s/ = c. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Direct, ik hoor een /k/. Direct begint met een d. Ik kijk in het woordenboek bij de letter d. Ik kijk naar de tweede letter en zoek naar woorden met di. Ik zie dat direct met een c geschreven wordt. Nu weet ik dat de /k/ in direct met een c geschreven wordt. Ik schrijf direct in de linkerkolom.'

Nu zegt u: 'Elektriciteit, ik hoor een /s/. Elektriciteit begint met een e. Ik kijk in het woordenboek bij de letter e. Ik kijk naar de tweede letter en zoek naar woorden met el. Ik zie dat elektriciteit met een c geschreven wordt. Nu weet ik dat de /s/ in elektriciteit met een c geschreven wordt. Ik schrijf elektriciteit in de rechterkolom.'

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: proces, medicijn, perfect en advocaat. U laat daarbij steeds de leerlingen de woorden zelf opzoeken in het woordenboek. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **advocaat** verdedigt de verdachte voor de rechtbank.
- 2 Het **medicijn** helpt goed tegen de griep.
- 3 Het **proces** tegen de verdachte van de diefstal duurt een hele dag.
- 4 De spits schoot de bal **perfect** in het doel.
- 5 Ik moest **direct** thuiskomen.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 2 (Woorden met c). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 2 van Spelspoor-software.

LESEENHEID 3

STAPPENPLAN 3

SPELLINGBOEK BLZ. 163

interactie**Doel Leenwoorden uit het Engels of het Frans schrijven.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 3 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met leenwoorden uit de Engelse en de Franse taal. Het zijn Engelse en Franse woorden die we ook in het Nederlands gebruiken. Deze woorden schrijf je soms heel anders dan je ze schrijft. Je leert de woorden door ernaar te kijken en ze dan te schrijven. Het zijn kijkweetwoorden. Op bladzijde 163 van je Spellingboek staan de woordenlijsten "Leenwoorden uit het Engels" en "Leenwoorden uit het Frans". U laat de leerlingen de lijsten voor zich nemen en u leest de woorden hardop voor en laat de leerlingen ze rij voor rij nazeggen, terwijl ze meewijzen in hun boek.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Nu gaan we woorden opzoeken in deze lijsten met leenwoorden uit het Engels en Frans en ze naschrijven. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven.

Ik zeg: cadeau. Cadeau begint met een c. Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Engels. Zie ik cadeau in de lijst staan? Cadeau staat niet in de lijst.

Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Frans. Zie ik cadeau in de lijst staan? Cadeau staat wel in de lijst. Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat ik een /k/ hoor, maar een c schrijf. Het valt mij ook op dat ik een /oo/ aan het eind hoor, maar eau schrijf. Ik schrijf het woord op.' U schrijft cadeau op het bord en laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

'Ik zeg: team. Team begint met een t. Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Engels. Zie ik team in de lijst staan? Team staat in de lijst. Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat ik een /ie/ in het midden hoor, maar ea schrijf. Ik schrijf het woord op.' U schrijft team op het bord en laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

'Ik zeg: etui. Etui begint met een e. Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Engels. Zie ik etui in de lijst staan? Etui staat niet in de lijst. Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Frans. Zie ik etui in de lijst staan? Etui staat wel in de lijst. Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat ik /twie/ hoor, maar tui schrijf. Ik schrijf het woord op.' U schrijft etui op het bord en laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt hoe je zo'n leenwoord moet schrijven, zoek je het op in de lijsten achter in je Spellingboek. U vertelt hierbij dat de leerlingen bij de computerlessen bij deze les de woordenlijsten ook op de computer kunnen oproepen. Ze moeten dan op de kijkweetknop klikken en krijgen dan het lijstje met de woorden te zien. Indien nodig, demonstreert u dit door het begin van computeropdracht 1 te maken.

Ook is er in deze les een werkvorm op de computer waarbij de leerlingen kunnen werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen dan het woord even te zien en moeten het daarna typen. Ook dit demonstreert u, indien nodig, door het begin van computeropdracht 2 te maken.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan leenwoorden uit het Engels en uit het Frans schrijven.'

U leest de leenwoorden uit het Engels en het Frans uit het Spellingboek nog eens voor en laat de leerlingen hardop meelezen. Vervolgens laat u de leerlingen aanvullen:

'Ik zeg: box. Box begint met (een b).

Ik kijk in de lijst met (leenwoorden uit het Engels).

Zie ik box in de lijst staan? (Ja, box staat in de lijst.)

Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat (ik /ks/ hoor, maar x schrijf).

Hierna (schrijf ik het op).'

U schrijft het woord op het bord en de leerlingen schrijven het in hun schrift.

'Ik zeg: parachute. Parachute begint met (een p).

Ik kijk in de lijst met (leenwoorden uit het Engels).

Zie ik parachute in de lijst staan? (Nee, parachute staat niet in de lijst.)

Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het (Frans).

Zie ik parachute in de lijst staan? (Ja, parachute staat in de lijst.)

Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat (ik /sj/ hoor, maar ch schrijf).

Hierna (schrijf ik het op).'

U schrijft het woord op het bord en de leerlingen schrijven het in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: musical, mailen, champignon, detail.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

1 We **mailen** met de schrijver van de **musical**.

2 Elk **detail** van de **parachute** was goed te zien.

3 Ik bewaar het **cadeautje** van het **team** in mijn **etui**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 3 (Leenwoorden uit het Engels of het Frans). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 3 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 4

Doel Meerlettergrepige woorden met /oe/ = ou en woorden met y schrijven.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 4 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een /oe/ die je schrijft als ou. (U schrijft ou op het bord.) In woorden als journalist en coupé horen we een /oe/, maar we schrijven ou. (U wijst ou aan op het bord.)

Ik zeg: retour. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor een /oe/-klank, ik schrijf ou. (U onderstreept de ou in retour.)

Er is geen regel die je vertelt wanneer je de /oe/ met ou moet schrijven. Het zijn kijkweetwoorden, die we ook wel inprentwoorden noemen. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven. In het Spellingboek staat op bladzijde 164 een lijst met woorden waarin je /oe/ hoort, maar ou schrijft.

interactie

'In deze les gaan we ook oefenen met woorden met een y. (U schrijft de letter op het bord.) Deze letter is soms een klinker en soms een medeklinker. In woorden als typen en symbool beschouwen we de y als klinker en klinkt hij als /ie/ of /i/. In woorden als yoghurt en yahtzee is de y een medeklinker en klinkt hij als /ju/.

Ik zeg: symbool. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor een /i/-klank, ik schrijf y. (U onderstreept de y in symbool.)

Ik zeg: yoghurt. (U schrijft dit woord weer op het bord.) Ik hoor een /ju/-klank, ik schrijf y. (U onderstreept de y in yoghurt.)

Er is geen regel die je vertelt wanneer je de /ju/ of de /i/ of /ie/ met een y moet schrijven. Het zijn inprentwoorden. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven. In het Spellingboek staat op bladzijde 159 een lijst met woorden die je met y schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 159 van het Spellingboek voor zich. U leest de rij woorden van de lijst 'Woorden met y' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze hardop in koor herhaalt. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met y' kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ju/ of /i/ of /ie/ hoort, schrijf je met een y als het in deze lijst staat. Jouw woord staat in de lijst met y-woorden. Heb je het woord met y goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt of je een woord met een y moet schrijven, zoek je het op in de lijst op bladzijde 159.'

De leerlingen nemen nu bladzijde 164 van het Spellingboek voor zich. U leest de rij woorden van de lijst 'Woorden met /oe/ = ou' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze hardop in koor herhaalt. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u een van de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met /oe/ = ou' kiezen en dit voorlezen. U schrijft het woord op het bord en laat de leerlingen controleren of u het goed hebt gedaan. Vervolgens schrijven de leerlingen het woord in hun schrift. Op deze manier geven de leerlingen u een dictee van vijf woorden. U laat de leerlingen de woorden op het bord steeds controleren en in hun schrift schrijven.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven met een y.' U leest nog eens de woorden met y uit het Spellingboek voor en laat de leerlingen de woorden mee-lezen en nazeggen.

U zegt: 'Er staan 27 woorden in de y-lijst. We gaan ze alle 27 een keer opschrijven.' U zegt 'baby' en schrijft het woord op het bord. U laat de leerlingen het woord hardop nazeggen en in hun schrift schrijven.

Op dezelfde manier behandelt u de rest van de y-woorden: dynamo, Egypte, gameboy, gymnastiek, gymzaal, hobby, hockey, hyena, hygiëne, hypnose, jury, mayonaise, mysterie, playback, pony, pyjama, sorry, symbool, sympathiek, synoniem, systeem, type, typen, typisch, volleybal, yoghurt.

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven met /oe/ = ou.' U leest nog eens de woorden met /oe/ = ou uit het Spellingboek voor en laat de leerlingen ze meelezen en nazeggen. U zegt: 'Er staan veertien woorden in de lijst. We gaan ze alle veertien een keer opschrijven.' U zegt 'routine' en schrijft het woord op het bord. U laat de leerlingen het woord hardop nazeggen en in hun schrift schrijven.

Op dezelfde manier behandelt u de rest van de /oe/ = ou-woorden: blouse, coupé, couplet, douane, douche, douchen, enthousiast, journaal, journalist, retour, route, routine, souvenir, tournee.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt hoe je deze woorden moet schrijven, zoek je ze op in de lijsten op bladzijde 159 en 164 ("Woorden met y" en "Woorden met /oe/ = ou").' U vertelt hierbij dat de leerlingen de woordenlijsten ook met de kijkweetknop kunnen oproepen bij de computerlessen bij deze les.

Verder is er een oefening bij de computerlessen waarbij de leerlingen kunnen werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen het woord dan even te zien en moeten het daarna typen.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **journalist** is enthousiast over het **systeem**.
- 2 Na de **tournee** door **Egypte** passeerde de popgroep de **douane**.
- 3 De **baby** lust nog geen **yoghurt**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 4 (Woorden met y) en 5 (Woorden met /oe/ = ou). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 4 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 5

PERSOONSVORM-KAART

Doel De verleden tijd schrijven van ten- en den-werkwoorden.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 5 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

U laat de leerlingen de Persoonsvorm-kaart voor zich nemen en zegt: 'We gaan verleden-tijdsvormen zoeken en schrijven van werkwoorden die eindigen op ten of den. We gaan dit ook oefenen met de Persoonsvorm-kaart. Worden en branden zijn werkwoorden die eindigen op den. Spijten en rusten zijn werkwoorden die eindigen op ten.'

Bij sommige van deze den- en ten-werkwoorden verandert de klank in de verleden tijd. Er is sprake van klankverandering. Bijvoorbeeld: de verleden tijd van worden is werden. En: Hij wordt leraar, hij werd leraar. In de verleden tijd verandert de /o/ in een /e/. De verleden tijd van spijten is speten. En: Het spijt mij, het speet mij. In de verleden tijd verandert de /ei/ in /ee/.

Bij andere den- en ten-werkwoorden verandert de klank niet in de verleden tijd. Om te kunnen zien dat de persoonsvorm van deze werkwoorden in de verleden tijd staat, schrijven we dan tt of dd.

Een voorbeeld is het den-werkwoord branden. De zin "Wij branden onze vingers aan de hete pan" staat in de tegenwoordige tijd. Als we deze zin in de verleden tijd zetten, klinkt hij net zoals in de tegenwoordige tijd. Daarom schrijven we brandden in de verleden tijd met dd: "Wij brandden onze vingers aan de hete pan".

U schrijft op het bord:

Tegenwoordige tijd

Verleden tijd

Wij branden onze vingers aan de hete pan. Wij brandden onze vingers aan de hete pan.

U zet een streep onder de d in branden en onder dd in brandden.

interactie

Een ander voorbeeld is het ten-werkwoord rusten. “De oude mensen rusten even op een bankje” staat in de tegenwoordige tijd. Als we deze zin in de verleden tijd zetten, klinkt hij net zoals in de tegenwoordige tijd. Daarom schrijven we rustten in de verleden tijd met tt: “De oude mensen rustten even op een bankje”.

U schrijft op het bord:

Tegenwoordige tijd

De oude mensen rusten even op een bankje.

Verleden tijd

De oude mensen rustten even op een bankje.

U zet een streep onder de t in rusten en onder tt in rustten.

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen de Persoonsvorm-kaart achter in het Spellingboek voor zich. U zegt: ‘Nu gaan we de verledentijdsvormen van ten- en den-werkwoorden oefenen.’

U wijst op de bovenste helft van de Persoonsvorm-kaart.

U schrijft het schema zoals hieronder aangegeven op het bord, zonder de voorbeelden.

U geeft vervolgens hardop denkend voorbeelden van verledentijdsvormen van ten- en den-werkwoorden en volgt daarbij de stappen op de Persoonsvorm-kaart. U laat ook steeds de leerlingen de stappen op de Persoonsvorm-kaart aanwijzen. Het gaat hierbij om werkwoorden met klankverandering en werkwoorden zonder klankverandering.

U zegt: ‘Wij bestrijden de kwaal met medicijnen. Bestrijden is de persoonsvorm en een den-werkwoord. De verleden tijd is: Wij bestreden de kwaal met medicijnen. In de verleden tijd verandert de klank /ei/ in /ee/: bestrijden wordt bestreden. Je hoort het verschil tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd. We schrijven bestrijden en bestreden alsof het gewone woorden zijn.’ U schrijft de woorden in het schema.

U zegt: ‘Wij haasten ons om op tijd te zijn. Haasten is de persoonsvorm en een ten-werkwoord. De verleden tijd is: Wij haastten ons om op tijd te zijn. Je hoort geen verschil tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd. Daarom schrijf je haastten in de verleden tijd met tt.’ U schrijft de woorden in het schema.

U zegt: ‘De kinderen genieten van het programma. Genieten is de persoonsvorm en een ten-werkwoord. De verleden tijd is: De kinderen genoten van het programma. In de verleden tijd verandert de klank /ie/ in /oo/: genieten wordt genoten. Je hoort het verschil tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd. We schrijven genieten en genoten alsof het gewone woorden zijn.’ U schrijft de woorden in het schema.

U zegt: ‘Mijn oom en tante bereiden een heerlijke maaltijd. Bereiden is de persoonsvorm en een den-werkwoord. De verleden tijd is: Mijn oom en tante bereidden een heerlijke maaltijd. Je hoort geen verschil tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd.

Daarom schrijf je bereidden in de verleden tijd met dd.’ U schrijft de woorden in het schema.

Werkwoorden met klankverandering

Tegenwoordige tijd

Verleden tijd

bestrijden

bestreden

genieten

genoten

Werkwoorden zonder klankverandering

Tegenwoordige tijd

Verleden tijd

haasten

haastten

bereiden

bereidden

Samenvattend zegt u: ‘Er zijn ten- en den-werkwoorden waarbij in de verleden tijd de klank verandert en ten- en den-werkwoorden waarbij dat niet zo is. Omdat je dan het verschil niet hoort tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd, schrijven we bij deze werkwoorden de verleden tijd met tt of dd.’

De leerlingen nemen het ingevulde schema over in hun schrift.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: ‘Nu gaan we samen de verledentijdsvormen van ten- en den-werkwoorden oefenen. Gebruik hierbij steeds de Persoonsvorm-kaart.’ U laat de leerlingen hierbij steeds aanvullen en aanwijzen op de Persoonsvorm-kaart.

U zegt: ‘We vermijden dat gevaarlijke kruispunt.’

De persoonsvorm is (vermijden).

Is vermijden een ten- of een den-werkwoord? (Het is een den-werkwoord.)

Wat is de verleden tijd van vermijden? (Vermeden.)

Verandert de klank in de verleden tijd? (Ja, de /ei/ wordt /ee/.)

Er is dan geen dubbele d nodig, want we horen het verschil tussen de tegenwoordige en de verleden tijd.'

U schrijft de woorden in het schema op het bord en de leerlingen schrijven ze op de goede plek in hun schrift.

U zegt: 'De vuilnis mannen stortten gisteren het vuil op de vuilnisbelt.

De persoonsvorm is (stortten).

Is storten een ten- of den-werkwoord? (Het is een ten-werkwoord.)

De tegenwoordige tijd is (storten).

De verleden tijd is (stortten).

Verandert de klank in de verleden tijd? (Nee.)

Er is dan een dubbele t nodig, anders weet je niet of de zin in de tegenwoordige of in de verleden tijd staat. De verleden tijd van storten schrijf je met tt.

U schrijft de woorden in het schema op het bord. De leerlingen schrijven ze op de goede plek in hun schrift.

U behandelt op dezelfde wijze de volgende zinnen:

Wij proesten van het lachen.

Wij beantwoordden vorige week een vraag van een journalist.

De pelgrims betraden de heilige plaats.

Zij genieten van het heerlijke eten.

Werkwoorden met klankverandering

Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
vermijden	vermeden
betreden	betraden
genieten	genoten

Werkwoorden zonder klankverandering

Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
storten	stortten
proesten	proestten
beantwoorden	beantwoordden

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U zegt dat alle zinnen in de verleden tijd staan. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De tuinders **bestreden** de insecten met gif.
- 2 Wij **haastten** ons toen de bel ging.
- 3 Mijn zus **bereidde** zich voor op het rijexamen.
- 4 De soldaten **schoten** op de tank.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. De leerlingen gebruiken hierbij de Persoonsvorm-kaart en passen de stappen steeds toe.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 5 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 6

Doel Meerlettergrepige woorden schrijven met i of ie.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 6 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een /ie/-klank. Soms schrijf je die klank met ie, maar soms ook met een i.

Bijvoorbeeld: etiket. (U schrijft dit woord op het bord.) Je hoort een /ie/-klank, maar je schrijft een i. (U onderstreept de i.)

interactie

Bijvoorbeeld: dierentuin. (U schrijft dit woord ook op het bord.) Je hoort een /ie/-klank en je schrijft ie. (U onderstreept de ie.)

Er is geen regel die vertelt of je de /ie/ met ie of met een i schrijft. Het zijn kijkwoord-woorden, die we ook wel inprentwoorden noemen. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven. In je Spellingboek staat op bladzijde 158 en 159 een lijst met /ie/-woorden die je met i schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 158 en 159 van het Spellingboek voor zich. U laat de woorden uit de lijst 'Woorden met /ie/ = i' rij voor rij voorlezen. De andere leerlingen lezen mee. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan. U zegt: 'Een woord waarin je /ie/ hoort, schrijf je met een i als het in deze lijst staat. En je schrijft het woord met ie als het niet in deze lijst staat. Nu gaan we oefenen. Ik moet schrijven: alineaa. Ik hoor een /ie/, ik kijk of het woord in de lijst van "Woorden met /ie/ = i" staat. Alineaa begint met een a. Ik zie alineaa in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in alineaa met een i geschreven wordt.'

'Ik moet schrijven: scholieren. Ik kijk of het woord in de lijst staat. Scholieren begint met een s. Ik zie scholieren niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in scholieren met ie geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen, een kolom met /ie/ = i en een kolom met /ie/ = ie.'

U tekent twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Chinees. Ik kijk of het woord in de lijst staat.

Chinees begint met een c. Ik zie Chinees in de lijst staan.

Nu weet ik dat de /ie/-klank in Chinees met een i geschreven wordt.'

Ik schrijf Chinees in de goede rij.' De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Kwartier. Ik kijk of het woord in de lijst staat.

Kwartier begint met een k. Ik zie kwartier niet in de lijst staan.

Nu weet ik dat de /ie/-klank in kwartier met ie geschreven wordt.'

U schrijft kwartier in de goede rij op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U laat de leerlingen nu aanvullen.

'Compliment, ik kijk (of het woord in de lijst staat).

Compliment begint met een (c). Ik zie compliment (wel in de lijst staan).

Nu weet ik dat de /ie/-klank in compliment met (een i geschreven wordt).'

De leerlingen schrijven compliment in de goede rij. U controleert of dit juist is gebeurd.

'Kerkdienst, ik kijk (of het woord in de lijst staat).

Kerkdienst begint met een (k). Ik zie kerkdienst (niet in de lijst staan).

Nu weet ik dat de /ie/-klank in kerkdienst met (ie geschreven wordt).

De leerlingen schrijven kerkdienst in de goede rij. U controleert of dit juist is gebeurd.

Op deze manier behandelt u de volgende woorden: chirurg, papier, confetti en passagier. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De eerste **aline**a van het verhaal heeft vijf regels.
- 2 Het duurde een **kwartier** voor ik aan de beurt was.
- 3 De **passagier** gaf een **compliment** aan de **Chinees**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 6 (Woorden met een /ie/-klank). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 6 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 7

Doel Zelfstandig nakijken met behulp van de volgende twee stappenplannen:

- **Woorden met c;**
- **Woorden met een /ie/-klank.**

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 7 van Taalleesland Spelling.

De les is bedoeld om leerlingen die voor het eerst met Spelspoor werken, te laten oefenen met stappenplannen waarmee ze zelfstandig hun werk kunnen nakijken.

Bij elke spellingcategorie die in Spelspoor behandeld wordt, is een stappenplan gemaakt. De Spelspoorleerlingen kunnen deze stappenplannen gebruiken bij het nakijken van hun eigen werk. Dit betreft niet alleen de Spelspoorlessen, maar ook de lessen van Taalleesland Spelling en alle andere geschreven teksten. Op elk moment kunnen de leerlingen met behulp van de stappenplannen eigen teksten beoordelen op spellingcategorieën die ze in de Spelspoorlessen hebben geoefend.

Aan het eind van elke Spelspoorles geeft u een kopie van het stappenplan van de betreffende categorie aan de leerlingen mee.

In deze les wordt geoefend met het stappenplan 'Woorden met een /ie/-klank'. Deze spellingcategorie was ook in les 6 aan de orde. Daarnaast wordt het stappenplan uit les 2 herhaald: 'Woorden met een c'.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan vandaag oefenen met twee stappenplannen. Deze stappenplannen helpen je bij het zelfstandig nakijken van je werk. Als je een spelling- of een taalles hebt gemaakt, een verhaaltje hebt geschreven of een andere opdracht hebt gedaan, kun je het stappenplan gebruiken om te kijken of je de woorden die erbij horen, goed hebt geschreven. Het helpt je dus bij het kijken of je geen fouten hebt geschreven.'

In deze les oefenen we met twee stappenplannen. Het ene gaat over het schrijven van woorden waarin een /s/ of /k/ als c wordt geschreven. Het andere stappenplan gaat over het schrijven van woorden met /ie/ die je soms als i en soms als ie schrijft.'

interactie

Stap 2 Instructie

U geeft de leerlingen een kopie van Stappenplan nummer 2 (Woorden met c) en stappenplan nummer 6 (Woorden met een /ie/-klank). U zegt: 'Met deze stappenplannen gaan we zinnen nakijken.' U schrijft de volgende zin op het bord: Iedereen heeft zijn contributie betaald.

'We gaan de zin op het bord nakijken met de stappenplannen.

Bij elk stappenplan is Stap 1 hetzelfde:

Kijk de zin na:

Begint de zin met een hoofdletter? (Ja.)

Is het een vraagzin of een gewone zin? (Een gewone zin.)

Staat er een punt achter de zin? (Ja.)'

U laat een van de leerlingen Stap 2 van het stappenplan 'Woorden met c' voorlezen.

'Hoor je een woord met een /s/ of een /k/-klank? (Ja.)'

'Welke woord is dat? (Contributie.)

Dan gaan we naar Stap 3.'

U laat een van de leerlingen Stap 3 voorlezen:

'Als je in een woord een /s/ hoort, kijk je of het in de lijst "Woorden met /s/ = c" staat.

Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een c.

Als je in een woord een /k/ hoort, kijk je of het in de lijst "Woorden met /k/ = c" staat.

Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een c.'

'Staat contributie in een van beide lijsten? (Ja, in de lijst /k/ = c.)

Dan gaan we nu naar Stap 4.'

Een van de leerlingen leest Stap 4 voor:

'Heb je het woord opgezocht in een van beide lijsten?

Staat het woord in een van beide lijsten en heb je het met een c geschreven?

Ja? Dan is het goed.'

'Kijk of de /k/ in contributie met een c geschreven is.'

'Kijk nog eens naar de zin op het bord.'

U laat een van de leerlingen Stap 2 van het stappenplan 'Woorden met een /ie/-klank' voorlezen:

'Hoor je woorden met een /ie/? (Ja.)'

'Welke woorden zijn dat? (Iedereen, contributie.)

Dan gaan we naar Stap 3.'

U laat een van de leerlingen Stap 3 voorlezen:

'Als je in een woord een /ie/ hoort, kijk je of het in de lijst "Woorden met /ie/ = i" staat.

Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een i. Staat het woord niet in de lijst, dan schrijf je het met ie.'

'Staat iedereen in de lijst? (Nee. Dan schrijf je het met ie.)

En staat contributie in de lijst? (Ja. Je schrijft het met een i in het midden en met ie aan het eind.)

Dan gaan we nu naar Stap 4.'

Een van de leerlingen leest Stap 4 voor:

'Heb je het woord met de /ie/-klank opgezocht in de lijst?'

'Staat iedereen in de lijst? (Nee, en daarom schrijf je het met ie.)

Staat contributie in de lijst? (Ja, je schrijft contributie met een i in het midden en met ie aan het eind.)

Stap 5 is bij alle stappenplannen hetzelfde: "Ga nu naar de volgende zin. Voer alle stappen opnieuw uit".'

Stap 3 Begeleide inoefening

U schrijft de volgende zin op het bord: de inspectrice smeert halvarine op haar brood.

U vraagt welke woorden bij de twee stappenplannen horen (inspectrice bij 'Woorden met c'. Inspectrice en halvarine bij 'Woorden met i of ie'.)

U kiest ervoor om eerst het stappenplan 'Woorden met c' te behandelen.

U laat een van de leerlingen Stap 1 voorlezen en daarna de vragen beantwoorden die bij deze stap horen. Ook wordt de noodzakelijke correctie uitgevoerd. ('De' moet met een hoofdletter worden geschreven.)

Vervolgens laat u een van de leerlingen Stap 2 voorlezen. 'Om welk woord gaat het? (Inspectrice.)

Dan gaan we naar Stap 3.'

Een van de leerlingen leest Stap 3 voor. 'Staat inspectrice in de lijst "Woorden met /k/ = c" of de lijst "Woorden met /s/ = c"?' (Ja.)

Een van de leerlingen leest Stap 4 voor. De leerlingen kijken of inspectrice goed geschreven is.

U laat nu een van de leerlingen Stap 2 van het stappenplan 'Woorden met een /ie/-klank' voorlezen.

'Om welke woorden gaat het? (Inspectrice, halvarine.)

Dan gaan we naar Stap 3.' Een van de leerlingen leest Stap 3 voor.

'Staat inspectrice in de /ie/ = i-lijst?' (Ja.) 'Staat halvarine in deze lijst?' (Ja.)

Een van de leerlingen leest Stap 4 voor. De leerlingen kijken of inspectrice en halvarine met een i geschreven zijn.

U herhaalt tot slot dat je met de stappenplannen je eigen werk kunt nakijken.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort zinsdictee. U leest de zin eerst helemaal en dicteert deze vervolgens in gedeelten.

1 De dominee had veel commentaar op zijn collega.

2 De componist gaf de dirigent een compliment na de repetitie.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na door de stappen van de stappenplannen te volgen zoals bij de begeleide inoefening beschreven staat. Geef de leerlingen een kopie van de stappenplannen mee. Leg nog eens uit dat de leerlingen bij eigen taalwerk steeds de stappenplannen kunnen gebruiken om hun eigen werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 7 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 8

Doel Meerlettergrepige woorden schrijven met ei of ij.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 8 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een /ei/-klank. Je weet dat je die klank soms met ij en soms met ei schrijft (u schrijft zowel ei als ij op het bord).

Ik zeg: bedreiging. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor een /ei/-klank, ik schrijf ei. (U onderstreept ei in bedreiging.)

Ik zeg: knippen. (U schrijft dit woord ook op het bord.) Ik hoor een /ei/-klank, ik schrijf ij. (U onderstreept de ij in knippen.)

interactie

Er is geen regel die je vertelt of je de /ei/ met ei of met ij moet schrijven. Het zijn kijk-weetwoorden, die we ook wel inprentwoorden noemen. Je leert deze woorden door ze veel te zien en vaak te schrijven.

In het Spellingboek staat op bladzijde 160 een lijst met /ei/-woorden die je met ei schrijft. Op bladzijde 160 en 161 staat een lijst met /ei/-woorden die je met ij schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 160 van het Spellingboek voor zich. U leest alle woorden van de lijst 'Woorden met ei' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u de woorden rij voor rij hardop lezen. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan. Hierna laat u de leerlingen een woord uit de derde rij kiezen en opschrijven. U vraagt welke woorden zijn opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ei als het in deze lijst staat. Jouw woord staat in de lijst met ei-woorden. Heb je het woord met ei geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U laat de leerlingen twee woorden uit de tweede rij kiezen en opschrijven. U vraagt welke woorden zijn gekozen en opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ei als het in deze lijst staat. Jouw woorden staan in de lijst met ei-woorden. Heb je de woorden met ei geschreven?' U laat de leerlingen hun woorden controleren.

De leerlingen kijken nu naar de lijst 'Woorden met ij'. U laat nu de leerlingen drie woorden uit de eerste rij kiezen en opschrijven. U vraagt welke woorden de leerlingen hebben opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ij als het in deze lijst staat. Jouw woorden staan in de lijst met ij-woorden. Heb je de woorden met ij geschreven?' U laat de leerlingen hun woorden controleren.

U zegt: 'Nu gaan we proberen een woord snel te vinden in de ij-lijst of de ei-lijst. Daarvoor kijk je steeds naar de eerste letter van het woord. Ik moet schrijven: weigeren. Ik kijk eerst of het woord in de lijst met ei-woorden staat. Weigeren heeft een w aan het begin. Ik kijk dus bij de w in de lijst. Ik zie weigeren staan. Weigeren schrijf ik met ei.'

'Bijten. Ik kijk eerst in de lijst met ei-woorden. Ik kijk bij de woorden die met een b beginnen. Ik zie bijten niet in deze lijst staan. Dan kijk ik in de lijst met ij-woorden, weer bij de woorden die met een b beginnen. Ik zie bijten in deze lijst staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in bijten met ij geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We maken twee rijen, een rij met ei-woorden en een rij met ij-woorden.' U tekent twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Grijnzen. Ik kijk of het woord in een van de twee lijsten staat. Ik kijk bij de woorden die beginnen met een g. Ik zie grijnzen in de lijst met ij-woorden staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in grijnzen met ij geschreven wordt. Ik schrijf grijnzen in de goede kolom.' U schrijft het woord in de juiste kolom op het bord en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Keizer. Ik kijk of het woord in een van de twee lijsten staat. Ik kijk bij de woorden die met een k beginnen. Ik zie keizer in de lijst met ei-woorden staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in keizer met een ei geschreven wordt.' U schrijft keizer in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

Nu laat u de leerlingen woorden uit de woordenlijsten opzoeken. U zegt: 'Bedenk voor mij een dictee. Zoek een woord uit een van beide lijsten. Schrijf dit woord op.' Laat de leerlingen daarna de woorden opnoemen als dictee. U schrijft de woorden die de leerlingen noemen op het bord. U maakt hierbij enkele keren met opzet een fout. U vraagt steeds of u het woord goed hebt geschreven. Daarna bepaalt u in welke kolom de woorden geschreven moeten worden. Laat de leerlingen deze woorden in de goede kolom in hun schrift schrijven.

Na afloop controleert u of alle woorden juist en in de goede kolom zijn geschreven.

Het ingevulde schema ziet er als volgt uit:

ei	ij
keizer	grijzen
.....	
.....	

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **eigenaar** van de fiets **grijnst** bij het lezen van de komische **beschrijving**.
- 2 De **ijsbeer** wordt een **bedreigde** diersoort.
- 3 De nieuwe kleuter in groep 1 heeft een nare **eigenschap**: hij **knijpt** en **bijt** andere kleuters.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 7 (Woorden met ei of ij). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 8 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 9

 Doel Woorden schrijven met air of met een niet-geschreven /w/ of /j/.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 9 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met air. (U schrijft de letters op het bord.) Ik zeg: militair. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor /èr/, ik schrijf air. (U onderstreept air in militair.)

Het zijn kijkweetwoorden. We noemen ze ook wel inprentwoorden. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven. In het Spellingboek staat op bladzijde 164 een lijstje met woorden die je met air schrijft. In deze les gaan we ook oefenen met woorden waarin je een /w/ of een /j/ hoort, maar niet schrijft.

Ik zeg: februari. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor een /w/ in /feebrouwaarie/, maar ik schrijf februari.' U wijst daarbij naar de plaats van de gehoorde /w/ in het woord op het bord.

'Ik zeg: alinea. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor een /j/ in /aalieneejaa/, maar ik schrijf alinea.' U wijst daarbij naar de plaats van de gehoorde /j/ in het woord op het bord.

'Dit zijn ook kijkweetwoorden of inprentwoorden. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven. In het Spellingboek staan op bladzijde 165 lijstjes met woorden waarin je een /w/ of een /j/ hoort, maar niet schrijft.'

interactie

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 164 van het Spellingboek voor zich. U leest de woorden van de lijst 'Woorden met air' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u de hele groep de woorden hardop in koor herhalen, waarna enkele leerlingen deze woorden nogmaals hardop lezen. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan. Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. 'Heb je het woord met air goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U leest de woorden van de lijst 'Woorden met een niet-geschreven /w/' op bladzijde 165 van het Spellingboek voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u de hele groep de lijst hardop in koor herhalen, waarna enkele leerlingen de woorden nogmaals hardop lezen. U zegt dat de woorden in alfabetische volgorde staan. Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. 'Heb je het woord goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U leest de woorden van de lijst 'Woorden met een niet-geschreven /j/' op bladzijde 165 van het Spellingboek voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u de hele groep de lijst hardop in koor herhalen, waarna enkele leerlingen de woorden nogmaals hardop lezen. Ook nu wijst u erop dat de woorden in alfabetische volgorde staan. Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. 'Heb je het woord goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt of je een woord waarin je /èr/ hoort, met air moet schrijven, zoek je het op in het lijstje achter in het Spellingboek. En wanneer je twijfelt of je een woord waarin je een /w/ of /j/ hoort, wel of niet met een w of j moet schrijven, zoek je het ook op in de lijsten achter in het Spellingboek.' U vertelt hierbij dat de leerlingen bij de oefeningen op de computer bij deze les de woordenlijstjes ook kunnen oproepen met de kijkweetknop. Ze krijgen dan alle woorden van de betreffende categorie te zien.

Tot slot kunnen de leerlingen tijdens het oefenen op de computer werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen het woord dan even te zien en kunnen het daarna intypen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven met air en woorden waarin je een /w/ of /j/ hoort, maar geen w of j schrijft.'

U laat de leerlingen de woorden uit de drie woordenlijstjes nog eens hardop voorlezen. Daarna vraagt u de leerlingen u een dictee te geven. Om de beurt noemt een leerling een woord uit een van de lijsten. U schrijft vervolgens hardop denkend het woord op het bord.

U zegt: 'Controleer goed of ik het woord zonder fouten heb geschreven.'

Op deze manier geven de leerlingen u een dictee met uit elke lijst vijf woorden. Omdat het niet verstandig is de leerlingen woorden fout te laten zien, maakt u hooguit twee keer een foutje, dat u snel weer herstelt nadat de leerlingen de fout gesignaleerd hebben.

Na dit 'omgekeerde dictee' laat u de leerlingen de woorden van het bord in hun schrift schrijven en controleren.

Vervolgens schrijft u het woord ordinaire op het bord. U wijst de leerlingen op de air en zegt: 'Kijk goed naar het woord op het bord, schrijf het "in je hoofd" op en zeg het een paar keer voor jezelf.' Na korte tijd veegt u het woord weg en laat u de leerlingen het in hun schrift schrijven.

U vraagt: 'Heb je ordinair met air geschreven?' De leerlingen controleren dit en verbeteren het woord indien nodig.

Op dezelfde manier behandelt u de woorden populair en meubilair.

U schrijft nu het woord oase op het bord. U zegt: 'Kijk goed naar het woord op het bord, schrijf het "in je hoofd" op en zeg het een paar keer voor jezelf.'

Na korte tijd veegt u het woord weg en laat u de leerlingen het in hun schrift schrijven. U vraagt: 'Heb je oase zonder w geschreven?' De leerlingen controleren dit en verbeteren het woord indien nodig.

Op dezelfde manier behandelt u de woorden eventueel en situatie.

U schrijft het woord bioloog op het bord. U zegt: 'Kijk goed naar het woord op het bord, schrijf het "in je hoofd" op en zeg het een paar keer voor jezelf.' Na korte tijd veegt u het woord weg en laat u de leerlingen het in hun schrift schrijven. U vraagt: 'Heb je bioloog zonder j geschreven?' De leerlingen controleren dit en verbeteren het woord indien nodig. Op dezelfde manier behandelt u de woorden speciaal en periode.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **spion** gaat een **duel** aan met de **militair**.
- 2 Het **meubilair** voor de **studio** is in **februari** al besteld.
- 3 De **miljonair** maakt zich zorgen over zijn **pensioen**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 8 en 9 (Woorden met air en Woorden met een niet-geschreven /w/ of /j/). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen de stappenplannen mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 9 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 10

Doel Verkleinwoorden schrijven van woorden met een lange klank aan het eind.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 10 van Taalleesland Spelling.

De woorden eindigend op /ie/ en geschreven als i of ie (bijvoorbeeld: drie, ski) laten we in deze les buiten beschouwing.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan verkleinwoorden oefenen van woorden met een lange klank aan het eind. Deze verkleinwoorden schrijf je met een dubbele klinker. Fotootje is zo'n woord.' U schrijft het woord op het bord. 'Je schrijft foto met één o aan het eind, maar bij het verkleinwoord fotootje schrijf je een dubbele klinker. Dat moet omdat je anders /foototje/ zou lezen. Paraplutje is ook zo'n woord.' U schrijft het woord op het bord. 'Je schrijft paraplu met één u aan het eind, maar bij het verkleinwoord paraplutje schrijf je een dubbele klinker. Dat moet omdat je anders /paaraaplutje/ zou lezen.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Zebra – zebraatje.' U schrijft zebra op het bord. '/zee//braa / ik hoor de lange klank /aa/ aan het eind van het woord. De regel is: Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven. Zebraatje schrijf je dus met een dubbele a.' U schrijft zebraatje achter zebra op het bord en zet een streep onder de dubbele a.

U wijst hierbij ook op de regel op blz. 175 in het Spellingboek.

interactie

U zegt: 'Menu – menuutje.' U schrijft menu op het bord. '/mu//nuu / Ik hoor de lange klank /uu/ aan het eind van het woord. De regel is: Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven. Menuutje schrijf je dus met een dubbele u.' U schrijft menuutje achter menu op het bord en zet een streep onder de dubbele u.

Nu laat u de leerlingen aanvullen. U zegt: 'Accu-accuutje.' U schrijft accu op het bord. '/a//kuu/ Ik hoor aan het eind van het woord (de lange klank /uu/). De regel is: Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord (met een dubbele klinker geschreven).

Accuutje schrijf je dus met (een dubbele u).' U schrijft accuutje achter accu op het bord en zet een streep onder de dubbele u.

U zegt: 'Pinda-pindaatje.' U schrijft pinda op het bord. '/pin//daa/ Ik hoor aan het eind van het woord (de lange klank /aa/). De regel is: Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord (met een dubbele klinker geschreven).

Pindaatje schrijf je dus met (een dubbele a).' U schrijft pindaatje achter pinda op het bord en zet een streep onder de dubbele a.

U zegt: 'Woorden die eindigen op /ee/, schrijf je al met een dubbele klinker aan het eind, zoals dictee, fee, twee. Of je schrijft deze woorden met é, zoals café en logé. De verkleinwoorden ervan schrijf je altijd met een dubbele ee: dicteetje, feetje, tweetje, cafeetje, logeetje.'

U schrijft deze woorden steeds als woordpaar op het bord. Bijvoorbeeld: dictee – dicteetje.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen verkleinwoorden schrijven, verkleinwoorden van woorden met een lange klank aan het eind. Deze verkleinwoorden schrijf je met een dubbele klinker.' U wijst nogmaals op de regel op blz. 175 in het Spellingboek.

U zegt steeds een zin en de leerlingen noemen het woord met de lange klank aan het eind. Vervolgens noemen ze het verkleinwoord en verwoorden ze de schrijfwijze hiervan volgens de aangeleerde aanpak.

'In de keukenla ligt een aansteker.

Het woord met de lange klank aan het eind is (keukenla).

Keukenla is een woord met (een lange klank aan het eind).

Het verkleinwoord ervan is (keukenlaetje).

De spellingregel is: (Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven.)'

De leerlingen schrijven keukenlaetje in hun schrift.

U schrijft vervolgens keukenlaetje op het bord en zet een streep onder de dubbele klinker.

De leerlingen controleren of ze het woord juist hebben geschreven.

'Sayaf en Bob zitten samen in een botsauto.

Het woord met de lange klank aan het eind is (botsauto).

Botsauto is een woord met (een lange klank aan het eind).

Het verkleinwoord ervan is (botsautootje).

De spellingregel is: (Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven.)'

De leerlingen schrijven botsautootje in hun schrift.

U schrijft vervolgens botsautootje op het bord en zet een streep onder de dubbele klinker.

De leerlingen controleren of ze het woord juist hebben geschreven.

Op dezelfde wijze behandelt u:
 In het café om de hoek zijn veel bezoekers.
 Mijn oma woont in een verzorgingsflat.
 Welk individu doet nu zoiets?

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 In het **dicteetje** staat het woord **paraplutje**.
- 2 In de vacht van het **zebraatje** zitten veel **vlootjes**.
- 3 Op het **pianootje** ligt mijn **pasfotootje**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 10 (Verkleinwoorden van woorden met een lange klank aan het eind). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 10 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 11

PERSOONSVORM-KAART

Doel Persoonsvormen schrijven van den-werkwoorden eindigend op een /t/-klank, uitgezonderd de gebiedende wijs.

Vorbereiding

U schrijft voor de les de onderste helft van de Persoonsvorm-kaart zonder de voorbeelden op het bord.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 11 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

U zegt: 'We gaan persoonsvormen zoeken en schrijven van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank. Hierbij gebruiken we het onderste deel van de Persoonsvorm-kaart. Je schrijft deze persoonsvormen soms met een d en soms met dt aan het eind.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen de Persoonsvorm-kaart achter in het Spellingboek voor zich. U zegt: 'We gaan oefenen met persoonsvormen van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank.' U wijst op de onderste helft van de Persoonsvorm-kaart en legt uit: 'In de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank met een d, als:

- **Ik** het onderwerp is.
Voorbeelden: "Ik snijd me" en "Red ik het wel?"
- **Jij/je** achter de persoonsvorm staat.
Voorbeelden: "Snijd je je?" en "Red jij het wel?"

In de **verleden tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank altijd met een d. Voorbeeld: "Koen sneed zich."

In alle andere gevallen schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank met dt. Voorbeelden: "Koen snijdt zich" en "Redt hij het wel?"

U geeft vervolgens hardop denkend voorbeelden van persoonsvormen van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank. U volgt daarbij de stappen op de Persoonsvorm-kaart zoals u die op het bord hebt geschreven. De leerlingen moeten steeds de stappen op de Persoonsvorm-kaart aanwijzen.

interactie

U zegt: 'Ik brand mijn vingers er niet aan. Brand is de persoonsvorm van branden en eindigt op een /t/-klank. Branden is een den-werkwoord. Er staat ik in de zin. Dus schrijf ik hier brand met een d.' U schrijft de zin op het bord.

U zegt: 'Waar vind ik de schaar? Vind is de persoonsvorm van vinden en eindigt op een /t/-klank. Vinden is een den-werkwoord. Er staat ik in de zin. Dus schrijf ik vind met een d.' U schrijft de zin op het bord.

U zegt: 'Bereid jij je goed voor? Bereid is de persoonsvorm van bereiden en eindigt op een /t/-klank. Bereiden is een den-werkwoord. Jij staat achter de persoonsvorm. Dus schrijf ik hier bereid met een d.' U schrijft de zin op het bord.

U zegt: 'Word je nu pas wakker? Word is de persoonsvorm van worden en eindigt op een /t/-klank. Worden is een den-werkwoord. Achter de persoonsvorm staat je dat je ook als jij kunt lezen. Dus schrijf ik hier word met een d.' U schrijft de zin op het bord.

U zegt: 'Zij leed aan een ernstige ziekte. Leed is de persoonsvorm van lijden en eindigt op een /t/-klank. Lijden is een den-werkwoord. Leed is de verleden tijd. Dus schrijf ik hier leed met een d.' U schrijft de zin op het bord.

U zegt: 'Papa vermijdt de snelweg. Vermijdt is de persoonsvorm van vermijden en eindigt op een /t/-klank. Vermijden is een den-werkwoord. Er staat geen ik in de zin, er staat geen je/jij achter de persoonsvorm en het is geen verleden tijd. Ik schrijf vermijdt dan met dt.' U schrijft de zin op het bord.

Samenvattend zegt u:

'Je schrijft deze persoonsvormen van den-werkwoorden soms met een d en soms met dt aan het eind. In de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank met een d, als:

- ik het onderwerp is;
- jij/je achter de persoonsvorm staat.

In alle andere gevallen schrijf je in de tegenwoordige tijd dt.

In de **verleden tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank altijd met een d.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen persoonsvormen van den-werkwoorden met een /t/-klank aan het eind oefenen. Gebruik hierbij steeds de Persoonsvorm-kaart.'

'Versnijdt je dat dure papier niet?

De persoonsvorm is (versnijdt).

Versnijdt eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (versnijden).

Versnijden is een (den-werkwoord) en staat in de (tegenwoordige tijd).

Ik schrijf versnijdt met (een d aan het eind), want (er staat je achter dat je ook als jij kunt lezen).'

U schrijft de zin op het bord en de leerlingen nemen hem over in hun schrift.

U zegt: 'Besteed jij er voldoende aandacht aan?

De persoonsvorm is (besteed).

Besteed eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (besteden).

Besteden is een (den-werkwoord) en staat in de (tegenwoordige tijd).

Ik schrijf besteed met (een d aan het eind), want (er staat jij achter).'

U schrijft de zin op het bord en de leerlingen nemen hem over in hun schrift.

U zegt: 'Het gebouw brandt al twee dagen.

De persoonsvorm is (brandt).

Brandt eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (branden).

Branden is een (den-werkwoord) en staat in de (tegenwoordige tijd).

Ik schrijf brandt (met dt aan het eind), want (er staat geen ik in de zin en er staat ook geen je of jij achter).'

U schrijft de zin op het bord en de leerlingen nemen hem over in hun schrift.

U zegt: 'De meester wond er geen doekjes om.

De persoonsvorm is (wond).

Wond eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (winden).

Winden is een (den-werkwoord) en staat in de (verleden tijd).

Ik schrijf wond (met een d aan het eind), want (in de verleden tijd schrijf je altijd een d als het om den-werkwoorden gaat).'

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U zegt dat alle zinnen in de tegenwoordige tijd staan. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Joep **antwoordt** niet als de meester hem iets vraagt.
- 2 **Vind** jij dat niet erg brutaal?
- 3 De meester **windt** zich er vreselijk over op.
- 4 Ik **leid** de vergadering.
- 5 **Luid** je de bel even?
- 6 Ons team **streed** tot het uiterste.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. De leerlingen gebruiken hierbij de Persoonsvorm-kaart en passen de stappen steeds toe.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 11 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 12

STAPPENPLAN 11

SPELLINGBOEK blz. 175

interactie

Doel Meervoudsvormen schrijven van woorden met een lange klank aan het eind.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 12 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan meervoudsvormen oefenen van woorden met een lange klank aan het eind.

Deze meervoudsvormen schrijf je met 's, als de laatste klank van het enkelvoud /aa/, /oo/ of /uu/ is.

Foto is zo'n woord. Het meervoud is foto's.' U schrijft foto – foto's op het bord.

'Dia is zo'n woord. Het meervoud is dia's.' U schrijft dia – dia's op het bord.

'Menu is zo'n woord. Het meervoud is menu's.' U schrijft menu – menu's op het bord.

'Als de laatste klank van het enkelvoud /ee/ is, schrijf je de s eraan vast.

Dominee is zo'n woord. Het meervoud is dominees.' U schrijft dominee – dominees op het bord.

'Dit geldt ook voor woorden met aan het eind een /ee/-klank die je met een accent schrijft. Logé is zo'n woord. Het meervoud is logés.' U schrijft logé – logés op het bord.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Zebra – zebra's.' U schrijft zebra op het bord. '/zee//braa/ Ik hoor de lange klank /aa/ aan het eind van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm met 's. Zebra's schrijf je dus met 's.' U schrijft zebra's achter zebra op het bord en zet een streep onder a's.

U wijst hierbij ook op de regel op blz. 175 in het Spellingboek.

U zegt: 'Paraplu – paraplu's.' U schrijft paraplu op het bord. '/paa//raa//pluu/ Ik hoor de lange klank /uu/ aan het eind van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm met 's. Paraplu's schrijf je dus met 's.' U schrijft paraplu's achter paraplu op het bord en zet een streep onder u's.

U zegt: 'Toffee – toffees.' U schrijft toffee op het bord. '/to//fee/ Ik hoor de lange klank /ee/ aan het eind van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /ee/, dan schrijf je de meervoudsvorm met een s eraan vast. Toffees schrijf je dus met de s eraan vast.' U schrijft toffees achter toffee op het bord en zet een streep onder ees.

Nu laat u de leerlingen aanvullen. U zegt: 'Accu-accu's.' U schrijft accu op het bord. '/a//kuu/ Ik hoor aan het eind van het woord (de lange klank /aa/). De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm (met 's). Accu's schrijf je dus met ('s).' U schrijft accu's achter accu op het bord en zet een streep onder u's.

U zegt: 'Pinda – pinda's.' U schrijft pinda op het bord. '/pin//daa/ Ik hoor aan het eind van het woord (de lange klank /aa/). De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm (met een 's). Pinda's schrijf je dus met ('s).' U schrijft pinda's achter pinda op het bord en zet een streep onder a's.

U zegt: 'Dictee – dictees.' U schrijft dictee op het bord. '/dik//tee/ Ik hoor aan het eind van het woord (de lange klank /ee/). De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /ee/, dan schrijf je de meervoudsvorm (met de s eraan vast). Dictees schrijf je dus met (de s eraan vast).' U schrijft dictees achter dictee op het bord en zet een streep onder ees.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen woorden schrijven, meervoudsvormen van woorden met een lange klank aan het eind. Deze meervoudsvormen schrijf je met 's bij woorden die eindigen op /aa/, /oo/ of /uu/, en met de s eraan vast bij woorden die eindigen op /ee/.'

U wijst hierbij ook op de regel op blz. 175 in het Spellingboek.

U zegt steeds een zin en de leerlingen noemen het woord met de lange klank aan het eind. U laat de leerlingen steeds aanvullen.

'De pyjama's liggen in de kast.

Het woord met de lange klank aan het eind is (pyjama).

Deze lange klank is (/aa/).

De regel is dan: (Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm met 's.)'

De leerlingen schrijven pyjama's in hun schrift.

U schrijft het woord pyjama's vervolgens op het bord en de leerlingen controleren of zij het goed hebben geschreven.

'Piccolo's zijn kleine fluitjes.

Het woord met de lange klank aan het eind is (piccolo).

De lange klank is (/oo/).

De regel is dan: (Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm met 's.)'

De leerlingen schrijven piccolo's in hun schrift.

U schrijft het woord piccolo's vervolgens op het bord en de leerlingen controleren of zij het goed hebben geschreven.

'De dictees zijn slecht gemaakt.

Het woord met de lange klank aan het eind is (dictee).

De lange klank is (/ee/).

De regel is dan: (Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /ee/, dan schrijf je de meervoudsvorm met een s eraan vast.)'

De leerlingen schrijven dictees in hun schrift.

U schrijft het woord dictees vervolgens op het bord en de leerlingen controleren of zij het goed hebben geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Het woord **piccolo's** stond al in twee dictees.
- 2 Onze **oma's** kochten nieuwe **paraplu's**.
- 3 Houd jij van **toffees**?

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 11 (Meervoudsvormen van woorden met een lange klank aan het eind). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 12 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 13

Doel Woorden met accenttekens schrijven.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 13 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een accentteken. Dit zijn woorden waarbij op een of meer klinkers een accent komt. Door het accent weet je hoe je de klank moet uitspreken. Het kan een streepje naar rechts of naar links boven een klinker zijn. Het kan ook een dakje op een klinker zijn, zoals in crêpepapier. In deze les oefenen we met woorden met een streepje naar rechts of naar links boven een klinker.

Café is zo'n woord. Het streepje naar rechts op de e laat je weten dat de e een lange klank is.

Scène is zo'n woord. Het streepje naar links op de e laat je weten dat de e een wat langer klinkende /e/ is.

Soms is het accent ook bedoeld om aan te geven op welk woorddeel de klemtoon ligt.

Vóórkomen spreek je anders uit dan voorkómen.

Je leert de woorden door ernaar te kijken en ze dan te schrijven. Het zijn kijkweetwoorden. Op bladzijde 163 van je Spellingboek staat de woordenlijst Woorden met é, è of ê.'

U laat de leerlingen de lijst voor zich nemen en leest de woorden hardop voor. Enkele leerlingen herhalen de woorden.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Nu gaan we woorden opzoeken in deze lijst, woorden met accenttekens. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven. Ik zeg: logé. Logé begint met een l. Ik kijk in de lijst op bladzijde 163. Zie ik logé in de lijst staan? Logé staat in de lijst. Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat ik een streepje naar rechts op de e zie. Ik schrijf het woord op.' U schrijft logé op het bord en u laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

interactie

'Ik zeg: volière. Volière begint met een v. Ik kijk in de lijst op bladzijde 163. Zie ik volière in de lijst staan? Volière staat in de lijst. Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat ik een streepje naar links op de eerste e zie. Ik schrijf het woord op.' U schrijft volière op het bord en laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt hoe je zo'n woord moet schrijven, zoek je het op in de lijst achter in je Spellingboek. 'U vertelt hierbij dat de leerlingen bij de computerlessen bij deze les de woordenlijsten ook op de computer kunnen oproepen. Ze moeten dan op de kijkweetknop drukken en krijgen dan het lijstje met de woorden te zien. Indien nodig demonstreert u dit door het begin van computeropdracht 1 te maken.

Ook is er in deze les een werkvorm op de computer waarbij de leerlingen kunnen werken met de spieknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen dan het woord even te zien en moeten het daarna typen. Dit demonstreert u, indien nodig, door het begin van computeropdracht 2 te maken.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven met een accentteken.'

U leest nog eens de woorden op bladzijde 163 van het Spellingboek voor en laat de leerlingen hardop meelesen.

Vervolgens laat u de leerlingen aanvullen:

'Ik zeg: crème. Crème begint met (een c).

Zie ik crème in de lijst staan? (Ja, crème staat in de lijst.)

Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat (het streepje op de e naar links staat).'

De leerlingen schrijven het woord in hun schrift.

U schrijft het woord crème op het bord en de leerlingen controleren of zij het goed hebben geschreven.

'Ik zeg: oké. Oké begint met (een o).

Zie ik oké in de lijst staan? (Ja, oké staat in de lijst.)

Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat (het streepje op de e naar rechts staat).'

De leerlingen schrijven het woord in hun schrift.

U schrijft het woord oké op het bord en de leerlingen controleren of zij het goed hebben geschreven.

'Ik zeg: blèren. Blèren begint met (een b).

Zie ik blèren in de lijst staan? (Ja, blèren staat in de lijst.)

Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat (het streepje op de e naar links staat).'

De leerlingen schrijven het woord in hun schrift.

U schrijft het woord blèren op het bord en de leerlingen controleren of zij het goed hebben geschreven.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: hé, hè, comité en coupé.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

1 Voor de volière staat een blèrende peuter.

2 We gingen met onze logé naar het café.

3 Hè hè, ik ben blij dat die scène voorbij is.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 12 (Woorden met é, è of ê). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 13 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 14

STAPPENPLAN 13 EN 14
SPELLINGBOEK BLZ. 165 EN 166

interactie

Doel Bijzondere inprentwoorden en woorden met een z schrijven.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 14 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met bijzondere inprentwoorden en lastige woorden met een z. Deze woorden hebben verschillende spellingproblemen, maar staan in lijsten in het Spellingboek. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven. In het Spellingboek staat op bladzijde 165 een lijst van bijzondere inprentwoorden en op bladzijde 166 een lijst van woorden met een z.

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 165 van het Spellingboek voor zich. U leest de rij woorden van de lijst 'Bijzondere inprentwoorden' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze hardop in koor herhaalt. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

U zegt: 'Welke woorden uit het lijstje beginnen met een s? (Sieraad en stiekem.) Bekijk beide woorden goed en schrijf ze in je schrift. Controleer of je de woorden goed geschreven hebt.'

U zegt: 'Welke woorden uit het lijstje beginnen met een o? (Onmiddellijk, onmogelijk, onraad en ontdekken.) Bekijk de woorden goed en schrijf ze in je schrift. Controleer of je de woorden goed geschreven hebt.'

Op dezelfde wijze behandelt u de overige woorden. U kiest hiervoor steeds een beginletter, totdat alle woorden een keer geschreven zijn.

De leerlingen nemen nu bladzijde 166 van het Spellingboek voor zich. U leest de rij woorden van de lijst 'Woorden met z' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze hardop in koor herhaalt. U zegt dat ook deze woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u steeds een van de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met z' kiezen en het voorlezen. U schrijft het woord op het bord en laat de leerlingen controleren of u het goed hebt gedaan. Hierbij maakt u enkele keren een fout. Vervolgens schrijven de leerlingen het woord in hun schrift. Op deze manier geven de leerlingen u een dictee van vijftien woorden. U laat de leerlingen de woorden op het bord steeds controleren en vervolgens in hun schrift schrijven.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen met de bijzondere inprentwoorden en met de woorden met een z. Pak je Spellingboek er maar bij. Ik noem steeds een woord en jullie moeten zoeken in welke van de twee lijsten het staat. Staat het woord in de lijst van bijzondere inprentwoorden of in de lijst van woorden met z? Als je het woord gevonden hebt, kijk je heel goed hoe je het woord schrijft en dan schrijf je het in één keer in je schrift.'

Stofzuiger. Het woord staat in (de lijst "Woorden met z").

Kijk goed hoe je het woord schrijft.

Schrijf het woord in één keer in je schrift. Heb je het goed geschreven?

Beantwoorden. Het woord staat in (de lijst "Bijzondere inprentwoorden").

Kijk goed hoe je het woord schrijft.

Schrijf het woord in één keer in je schrift. Heb je het goed geschreven?

Op dezelfde manier behandelt u: onmiddellijk, ontzettend, verzameling, burgemeester, postzegel, puzzel, muzikant en langzamerhand.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt hoe je deze woorden moet schrijven, zoek je ze op in de lijsten op bladzijde 165 en 166.' U vertelt hierbij dat de leerlingen de woordenlijsten bij de computerlessen bij deze les ook kunnen oproepen met de kijkweetknop. Verder is er een oefening bij de computerlessen waarbij de leerlingen kunnen werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen het woord dan even te zien en moeten het daarna typen.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Het **sieraad** verdween in de **stofzuiger**.
- 2 Je moet **onmiddellijk** naar de **gymzaal** gaan.
- 3 De **muzikant** speelt **vanmiddag** voor de **burgemeester** en zijn familie.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 13 (Bijzondere inprentwoorden) en 14 (Woorden met z). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen de stappenplannen mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 14 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 15

STAPPENPLAN 15, 16 EN 17
SPELLINGBOEK BLZ. 157 EN 166

 Doel 1 Woorden met /sj/ = ch schrijven.

 Doel 2 Woorden met /zj/ = g schrijven.

 Doel 3 Woorden met s schrijven.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 15 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met verschillende stappenplannen. Je hebt inmiddels al een aantal stappenplannen gekregen. En je weet het: bij woorden waarbij je twijfelt hoe je ze moet schrijven, gebruik je het stappenplan dat erbij past. Soms kom je in een zin verschillende woorden tegen waarover je twijfelt. Je gebruikt dan de stappenplannen die erbij passen.

Vandaag gaan we oefenen met verschillende spellingproblemen en de stappenplannen die erbij horen. We oefenen met woorden waarin je /sj/ hoort, maar ch schrijft.

Capuchon is zo'n woord. En we oefenen met woorden waarin je /zj/ hoort, maar een g schrijft. Asperge is zo'n woord. En dan oefenen we ook nog met lastige woorden met een s. Asiel is zo'n woord.

Van al deze lastige woorden vind je woordlijsten achter in je Spellingboek. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven.'

Stap 2 Instructie

U deelt de stappenplannen 15 (Woorden met /sj/ = ch), 16 (Woorden met /zj/ = g) en 17 (Woorden met s) uit. De leerlingen nemen het Spellingboek voor zich.

U leest de volgende zin voor: 'Als de chauffeur de bagage uit de auto pakt, hoort hij een ritselend geluid.' U zegt: 'Chauffeur, ik weet niet hoe ik het moet schrijven. Ik hoor /sj/. Ik gebruik het stappenplan "Woorden met /sj/ = ch". Ik lees stap 3: Als je in een woord

interactie

/sj/ hoort, kijk je of het in de lijst "Woorden met /sj/ = ch" staat. Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met ch. Ik zoek de lijst "Woorden met /sj/ = ch" achter in het Spellingboek op. Ik zie chauffeur in de lijst staan. Ik kijk goed hoe ik het woord moet schrijven en schrijf het dan op. (U schrijft het woord chauffeur op het bord.) Ik lees nu stap 4 van het stappenplan: Heb je het woord opgezocht in de lijst? Staat het woord in de lijst en heb je het met ch geschreven? Ja? Dan is het goed.'

U leest de zin nogmaals voor: 'Als de chauffeur de bagage uit de auto pakt, hoort hij een ritselend geluid.' U zegt: 'Bagage, ik twijfel over hoe ik het moet schrijven. Ik hoor /zj/. Ik gebruik het stappenplan "Woorden met /zj/ = g". Ik lees stap 3: Als je in een woord /zj/ hoort, kijk je of het in de lijst "Woorden met /zj/ = g" staat. Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een g. Ik zoek de lijst "Woorden met /zj/ = g" achter in het Spellingboek op. Ik zie bagage in de lijst staan. Ik kijk goed hoe ik het moet schrijven en schrijf het dan op. (U schrijft het woord bagage op het bord.) Ik lees nu stap 4: Heb je het woord opgezocht in de lijst? Staat het woord in de lijst en heb je het met een g geschreven? Ja, dan is het goed.'

Op dezelfde wijze behandelt u ook het woord 'ritselend'. Omdat u twijfelt of het woord met een s of z wordt geschreven, gebruikt u het stappenplan 'Woorden met s'. Met behulp van het stappenplan komt u erachter dat het met een s moet worden geschreven.

U benadrukt nogmaals: 'Wanneer je erover twijfelt hoe je een woord moet schrijven, gebruik je het bijpassende stappenplan. Je voert de stappen uit van dat stappenplan.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen met woorden waarin je /sj/ hoort, maar ch schrijft, met woorden waarin je /zj/ hoort, maar een g schrijft en met lastige woorden met een s. We gebruiken hierbij de drie stappenplannen. Neem het Spellingboek er maar bij. Ik noem steeds een woord en jij zoekt het stappenplan dat erbij past. Voer stap 3 uit, schrijf het woord in je schrift en voer dan stap 4 uit. Na elk woord bespreken we stap voor stap of je het goed hebt gedaan.' U gebruikt hiervoor de volgende woorden: vitrage, parachute, bliksem.

U wijst er tot slot op dat de leerlingen de woordenlijsten bij de computerlessen ook kunnen oproepen met de kijkweetknop. Bij de oefeningen kunnen ze ook de spiekknop gebruiken.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Omdat het **bliksemde**, mocht niemand aan de **parachute** naar beneden.
- 2 De **chauffeur** deed de **bagage** achter in de auto.
- 3 Als de **vitrage** opzij wordt geschoven, hoor je een **ritselend** geluid.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 15 (Woorden met /sj/ = ch), nummer 16 (Woorden met /zj/ = g) en nummer 17 (Woorden met s). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. U geeft de leerlingen de stappenplannen mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 15 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 16

STAPPENPLAN 18

SPELLINGBOEK BLZ. 164

interactie

Doel Meerlettergrepige woorden schrijven met au of ou.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 16 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Vandaag gaan we oefenen met woorden waarin je /ou/ hoort. Deze woorden schrijf je meestal met ou, maar soms ook met au. De woorden met au moet je onthouden door ze veel te lezen en te schrijven.

We hebben in groep 7 dertien zinnen geleerd waarin woorden met au voorkomen. In groep 8 leer je deze woorden niet meer in zinnen, maar staan ze achter in je Spellingboek in de lijst "Woorden met au" op bladzijde 164.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 164 van het Spellingboek voor zich. U leest de woorden van de lijst 'Woorden met au' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u deze woorden enkele keren hardop lezen. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u de leerlingen een woord uit de eerste rij kiezen en opschrijven. U vraagt welke woorden zijn opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ou/ hoort, schrijf je met au als het in deze lijst staat. Jouw woord staat in de lijst met au-woorden. Heb je het woord met au geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U laat de leerlingen nu twee woorden uit de tweede rij kiezen en opschrijven. U vraagt welke woorden zijn gekozen en opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ou/ hoort, schrijf je met een au als het in deze lijst staat. Jouw woorden staan in de lijst met au-woorden. Heb je de woorden met au geschreven?' U laat de leerlingen hun woorden controleren.

U zegt: 'Nu gaan we proberen een woord snel te vinden in de au-lijst. Daarvoor kijk je naar de eerste letter van het woord. Ik moet schrijven: pauzeren. Ik kijk eerst of het woord in de lijst met au-woorden staat. Pauzeren heeft een p aan het begin, dus kijk ik bij de woorden die met een p beginnen. Ik zie pauzeren staan. Pauzeren schrijf ik met au.'

Behouden. Ik kijk in de lijst met au-woorden. Ik kijk bij de woorden die met een b beginnen. Ik zie behouden niet in deze lijst staan. Nu weet ik dat de /ou/-klank in behouden met een ou geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We maken twee rijen, een rij met au-woorden en een rij met ou-woorden.' U tekent twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Schouder. Ik kijk of het woord in de lijst met au-woorden staat. Ik kijk bij de woorden die beginnen met een s. Ik zie schouder niet in de lijst met au-woorden staan. Nu weet ik dat de /ou/-klank in schouder met een ou geschreven wordt. Ik schrijf schouder in de goede kolom.' U schrijft het woord in de juiste kolom op het bord en de leerlingen nemen het woord over in hun schrift.

Op dezelfde wijze behandelt u: kabeljauw, houdbaar, nauwelijks. U laat de leerlingen hierbij zo veel mogelijk zelf verwoorden waarom voor ou of au is gekozen.

Nu laat u de leerlingen zelf woorden met au of ou opzoeken. U zegt: 'Bedenk voor mij een dictee. Zoek een woord met au uit de lijst of bedenk een woord met ou. Schrijf dit woord op.'

Laat de leerlingen daarna de woorden opnoemen als dictee. U schrijft deze woorden op het bord. U maakt hierbij enkele keren met opzet een fout. U vraagt steeds of u het woord goed hebt geschreven. Daarna bepaalt u in welke kolom de woorden geschreven moeten worden. Laat de leerlingen de woorden in de goede kolom in hun schrift schrijven. Na afloop controleert u of alle woorden juist en in de goede kolom zijn geschreven.

U zegt: 'Ik draai het Spellingboek om en probeer zo veel mogelijk woorden uit de au-lijst te noemen.' U vraagt de leerlingen te controleren welke au-woorden niet zijn genoemd. Daarna zegt u: 'Lees nu zelf nog enkele keren de lijst met au-woorden zachtjes voor jezelf.' Vervolgens draaien de leerlingen het Spellingboek om en laat u enkele leerlingen zo veel mogelijk au-woorden noemen. Welke woorden worden niet genoemd?

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **auteur** kreeg een **applaus** voor zijn verhaal.
- 2 In het **restaurant** eten we **kabeljauw**.
- 3 De **paus** **snaukt** tegen de **miauwende** poes.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 18 (Woorden met au). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 6 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 17

PERSOONSVORM-KAART

Doel Persoonsvormen schrijven van den-werkwoorden eindigend op een /t/-klank.

Voorbereiding

U neemt de onderste helft van de Persoonsvorm-kaart over op het bord.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 17 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

U zegt: 'We gaan persoonsvormen zoeken en schrijven van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank. Je schrijft deze persoonsvormen soms met een d en soms met dt aan het eind. Om te weten of een persoonsvorm met een d of met dt moet worden geschreven, gebruiken we het onderste deel van de Persoonsvorm-kaart.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen de Persoonsvorm-kaart achter in het Spellingboek voor zich. U zegt: 'We gaan oefenen met persoonsvormen van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank.' U wijst op de onderste helft van de Persoonsvorm-kaart en legt uit: 'In de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank met een d, als:

- Ik het onderwerp is.' (U wijst dit aan op het bord.)
U vraagt: 'Welke voorbeelden staan op de kaart?'
- 'Jij/je achter de persoonsvorm staat.' (U wijst dit aan op het bord.)
U vraagt: 'Welke voorbeelden staan op de kaart?'
- 'Het de gebiedende wijs is.' (U wijst dit aan op het bord.)
U vraagt: 'Welke voorbeelden staan op de kaart?'

interactie

In de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank in **alle andere gevallen** met dt.' (U wijst dit aan op het bord.) U vraagt: 'Welke voorbeelden staan op de kaart?'

In de **verleden tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank altijd met een d.' (U wijst dit aan op het bord.) U vraagt: 'Welke voorbeelden staan op de kaart?'

U geeft vervolgens hardop denkend voorbeelden van persoonsvormen van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank. U wijst steeds de stappen aan op het deel van de Persoonsvorm-kaart op het bord. De leerlingen moeten hierbij de stappen op de eigen Persoonsvorm-kaart aanwijzen.

U gebruikt de volgende voorbeelden:

'De schipbreukeling belandt op een onbekend eiland. Belandt is de persoonsvorm van belanden en eindigt op een /t/-klank. Belanden is een den-werkwoord. Er staat geen ik in de zin. Er staat ook geen je/jij achter de persoonsvorm en het is geen gebiedende wijs. Ik schrijf belandt dan met dt.' U schrijft de zin op het bord.

'Waar bevind ik mij eigenlijk? Bevind is de persoonsvorm van bevinden en eindigt op een /t/-klank. Bevinden is een den-werkwoord. Er staat ik in de zin. Dus schrijf ik bevind met een d.' U schrijft de zin op het bord.

'Scheid je het afval? Scheid is de persoonsvorm van scheiden en eindigt op een /t/-klank. Scheiden is een den-werkwoord. Voor het woord je kan ik ook jij lezen en je staat achter de persoonsvorm. Dus schrijf ik hier scheid met een d.' U schrijft de zin op het bord.

'Antwoord direct op de vraag. Antwoord is de persoonsvorm van antwoorden en eindigt op een /t/-klank. Antwoorden is een den-werkwoord. De zin geeft aan dat je iets moet doen, dus is het de gebiedende wijs. Dan schrijf ik hier antwoord met een d.' U schrijft de zin op het bord.

'Word jij niet nerveus van zijn gezeur? Word is de persoonsvorm van worden en eindigt op een /t/-klank. Worden is een den-werkwoord. Achter de persoonsvorm staat jij. Dus schrijf ik hier word met een d.' U schrijft de zin op het bord.

U zegt: 'Zij overleed aan een ernstige ziekte. Overleed is de persoonsvorm van overlijden en eindigt op een /t/-klank. Overlijden is een den-werkwoord. Overleed is de verleden tijd. Dus schrijf ik hier overleed met een d.' U schrijft de zin op het bord.

Samenvattend zegt u:

'Je schrijft de persoonsvormen van den-werkwoorden soms met een d en soms met dt aan het eind.

In de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank met een d, als:

- ik het onderwerp is;
- jij/je achter de persoonsvorm staat;
- het de gebiedende wijs is.

In **alle andere gevallen** in de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank met dt.

In de **verleden tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank altijd met een d.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen persoonsvormen van den-werkwoorden met een /t/-klank aan het eind oefenen. Gebruik hierbij steeds de Persoonsvorm-kaart.'

'Verbrand je je vingers niet?

De persoonsvorm is (verbrand).

Verbrand eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (verbranden).

Verbranden is een (den-werkwoord). Verbrand staat in de (tegenwoordige tijd).

Ik schrijf verbrand met (een d aan het eind), want (er staat het woord je achter dat je ook als jij kunt lezen).'

U schrijft de zin op het bord en de leerlingen nemen hem over in hun schrift.

'Het schip strandt op een zandplaat.

De persoonsvorm is (strandt).

Strandt eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (stranden).

Stranden is een (den-werkwoord). Strandt staat in de (tegenwoordige tijd).

Ik schrijf strandt (met dt aan het eind), want (er staat geen ik in de zin, er staat ook geen je of jij achter en het is geen gebiedende wijs).'

U schrijft de zin op het bord en de leerlingen nemen hem over in hun schrift.

'De heks verbond de poot van haar hond.

De persoonsvorm is (verbond).

Verbond eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (verbinden).

Verbinden is een (den-werkwoord). Verbond staat in de (verleden tijd).

Ik schrijf verbond (met een d aan het eind), want (in de verleden tijd schrijf je altijd een d als het om den-werkwoorden gaat).'

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U zegt dat alle zinnen in de tegenwoordige tijd staan. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Adrie **beantwoordt** de vragen niet.
- 2 **Bevind** jij je in het bankgebouw?
- 3 Ursula **windt** het touw om de boom.
- 4 'Ik **leid** de wedstrijd', zei de scheidsrechter.
- 5 '**Strijd** tot het laatste fluitsignaal!' zei de trainer tegen de spelers.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. De leerlingen gebruiken hierbij de Persoonsvorm-kaart en passen de stappen steeds toe.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 17 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 18**Doel Meervoudsvormen schrijven van woorden met een lange klank aan het eind.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 18 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan meervoudsvormen oefenen van woorden met een lange klank aan het eind. Deze meervoudsvormen schrijf je met 's, als de laatste klank van het enkelvoud /aa/, /oo/ of /uu/ is.

Pyjama is zo'n woord. Het meervoud is pyjama's.' U schrijft pyjama – pyjama's op het bord.

'Zakagenda is zo'n woord. Het meervoud is zakagenda's.' U schrijft zakagenda – zakagenda's op het bord.

'Dagmenu is zo'n woord. Het meervoud is dagmenu's.' U schrijft dagmenu – dagmenu's op het bord.

'Als de laatste klank van het enkelvoud /ee/ is, schrijf je de s eraan vast.

Toffee is zo'n woord. Het meervoud is toffees.' U schrijft toffee – toffees op het bord.

'Dit geldt ook voor woorden met aan het eind een /ee/-klank die je met een accent schrijft.

Paté is zo'n woord. Het meervoud is patés.' U schrijft paté – patés op het bord.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Programma – programma's.' U schrijft programma op het bord. '/proo//gra//maa/ ... ik hoor de lange klank /aa/ aan het eind van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm met 's. Programma's schrijf je dus met 's.' U schrijft programma's achter programma op het bord en zet een streep onder a's. U wijst hierbij ook op de regel op blz. 175 in het Spellingboek.

U zegt: 'Dictee – dictees.' U schrijft dictee op het bord. '/dik//tee/... ik hoor de lange klank /ee/ aan het eind van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /ee/, dan schrijf je de meervoudsvorm met een s eraan vast. Dictees schrijf je dus met de s eraan vast.' U schrijft dictees achter dictee op het bord en zet een streep onder ees.

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U zegt: 'Menu – menu's.' U schrijft menu op het bord. '/mu//nuu/ ... ik hoor aan het eind van het woord (de lange klank /uu/). De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm (met 's). Menu's schrijf je dus met ('s).' U schrijft menu's achter menu op het bord en zet een streep onder u's.

U zegt: 'Trauma – trauma's.' U schrijft trauma op het bord. '/trou//maa/ ... ik hoor aan het eind van het woord (de lange klank /aa/). De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm (met 's). Trauma's schrijf je dus met ('s).' U schrijft trauma's achter trauma op het bord en zet een streep onder a's.

U zegt: 'Entree – entrees.' U schrijft entree op het bord. 'Ik hoor aan het eind van het woord (de lange klank /ee/). De regel is: Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /ee/, dan schrijf je de meervoudsvorm (met een s eraan vast). Entrees schrijf je dus met (de s eraan vast).' U schrijft entrees achter entree op het bord en zet een streep onder ees.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen woorden schrijven, meervoudsvormen van woorden met een lange klank aan het eind. Deze meervoudsvormen schrijf je met 's bij woorden die eindigen op /aa/, /oo/ of /uu/ en met een s eraan vast bij woorden die eindigen op /ee/.'

U wijst hier weer op de regel op blz. 175 in het Spellingboek.

U zegt steeds een zin en de leerlingen noemen het woord met de lange klank aan het eind. U laat de leerlingen bij de aanpak steeds aanvullen.

'De dia's worden zichtbaar op het scherm.

Het woord met de lange klank aan het eind is (dia).

De lange klank is (/aa/).

De regel is: (Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm met 's.)'

De leerlingen schrijven dia's in hun schrift.

U schrijft het woord dia's vervolgens op het bord en de leerlingen controleren of zij het goed hebben geschreven.

'Op de vakantiefoto's zie je dat we veel buiten aten.
Het woord met de lange klank aan het eind is (vakantiefoto).
De lange klank is (/oo/).
De regel is: (Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm met 's.)'
De leerlingen schrijven vakantiefoto's in hun schrift.
U schrijft het woord vakantiefoto's vervolgens op het bord en de leerlingen controleren of zij het goed hebben geschreven.

'In onze familie komen veel dominees voor.
Het woord met de lange klank aan het eind is (dominee).
De lange klank is (/ee/).
De regel is dan: (Hoor je aan het eind van een woord de lange klank /ee/, dan schrijf je de meervoudsvorm met een s eraan vast.)'
De leerlingen schrijven dominees in hun schrift.
U schrijft het woord dominees vervolgens op het bord en de leerlingen controleren of zij het goed hebben geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 In de **dictees** staan veel woorden met **komma's**.
- 2 De **paraplu's** van de **opa's** hebben dezelfde kleuren als hun **pyjama's**.
- 3 We namen de **logés** mee naar de **chimpansees** in de dierentuin.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 11 (Meervoudsvormen van woorden met een lange klank aan het eind). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 18 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 19

STAPPENPLAN 19

Doel Woorden schrijven die eindigen op **tie** of waarin de lettergreep **ti (/tsie/)** voorkomt.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 19 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarin je /tsie/ of /sie/ hoort. Deze woorden schrijf je met **tie** als je /tsie/ of /sie/ aan het eind hoort. Repetitie is zo'n woord. Je hoort /tsie/ aan het eind, maar je schrijft repetitie met **tie**. (U schrijft **tie** op het bord.) Redactie is ook zo'n woord. Je hoort /sie/ aan het eind, maar je schrijft redactie met **tie**. (U wijst **tie** op het bord aan.)

Hoor je /tsie/ of /sie/ niet aan het eind, maar op een andere plek in het woord, dan schrijf je **ti**. Nationaal is zo'n woord. Je hoort /tsie/ in het midden, maar je schrijft nationaal met **ti**. (U schrijft **ti** op het bord.)

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Discriminatie, /diskriemienaa-tsie/ ... Ik hoor /tsie/ aan het eind van het woord. De regel is: Als je in een woord /tsie/ of /sie/ aan het eind hoort, schrijf je het woord met **tie**. (U wijst **tie** op het bord aan.) Discriminatie schrijf je dus met **tie** aan het eind.' U schrijft discriminatie op het bord en u onderstreept **tie**.

interactie

U zegt: 'Redactie, /rudak-sie/ ... Ik hoor /sie/ aan het eind van het woord. De regel is: Als je in een woord /tsie/ of /sie/ aan het eind hoort, schrijf je het woord met tie. (U wijst tie op het bord aan.) Redactie schrijf je dus met tie aan het eind.' U schrijft redactie op het bord en u onderstreept tie.

U zegt: 'Station, /staa-tsie-jon/ ... Ik hoor /tsie/ in station. De regel is: Als je midden in een woord /tsie/ of /sie/ hoort, schrijf je het woord met ti. (U wijst ti op het bord aan.) Station schrijf je dus met ti.' U schrijft station op het bord en u onderstreept ti.

Nu laat u de leerlingen aanvullen. U zegt: 'Instructie. Het woord eindigt op (/sie/). De regel is: Als je in een woord (/tsie/ of /sie/ aan het eind hoort), schrijf je het woord met (tie). Instructie schrijf je dus met (tie aan het eind).' U schrijft instructie op het bord.

U zegt: 'Prestatie. Het woord eindigt op (/tsie/). De regel is: Als je in een woord (/tsie/ of /sie/ aan het eind hoort), schrijf je het woord met (tie). Prestatie schrijf je dus met (tie aan het eind).' U schrijft prestatie op het bord.

U zegt: 'Emotioneel. Je hoort in emotioneel de klankgroep (/tsie/). De regel is: Als je (midden in een woord /tsie/ of /sie/ hoort), schrijf je het woord met (ti). Emotioneel schrijf je dus met (ti).' U schrijft emotioneel op het bord.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen woorden schrijven. Woorden waarin je /tsie/ of /sie/ hoort.'

U zegt steeds een zin en de leerlingen noemen het woord met /sie/ of /tsie/. U laat de leerlingen de aanpak uit de instructie steeds verwoorden, waarna ze het woord in hun schrift schrijven. U gebruikt de volgende zinnen:

Ik twijfel niet aan jouw intelligentie.

Wat is dat voor een rare reactie?

De rechter vroeg aan de verdachten wie het initiatief tot de inbraak had genomen.

De situatie is moeilijk te begrijpen.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Bij de **concurrentie** krijgen we dezelfde **garantie**.
- 2 Het **nationale** elftal zag de **emotionele** reactie van het publiek.
- 3 De commissie bespreekt de **situatie**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 19 (Woorden met tie of ti). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 19 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 20

STAPPENPLAN 20

Doel Woorden met een trema schrijven.

Vorbereiding

U schrijft voor de les /knien/ en /kniejun/ op het bord.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 20 van Taalleesland Spelling.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

'Er zijn woorden die je verkeerd kunt lezen omdat er klinkers in achter elkaar staan die je samen als een tweetekensklank kunt lezen, maar ook als twee losse klanken achter elkaar. Kijk maar eens op het bord. Je ziet daar /knien/ en /kniejun/. In knieën zie je een ie en een e achter elkaar. Dat is lastig te lezen en uit te spreken. /knien/ is niet de goede uitspraak. Het moet zijn /kniejun/. Om het woord knieën goed te kunnen lezen, zetten we een trema op de tweede e. (U schrijft knieën op het bord.)

Tweeënzeventig is ook zo'n woord. Het is een woord met drie keer de letter /e/ achter elkaar. (U schrijft tweeënzeventig op het bord.)

Dat is lastig uit te spreken. Je zegt niet /tweeënzeventig/, maar /tweejenzeventig/. Daarom schrijven we de derde e met een trema. (U zet een trema op de derde e.)

De regel is: Als bij een woord met meer klinkers achter elkaar de kans bestaat dat je het verkeerd leest, schrijf je een trema op de eerste letter van de nieuwe lettergreep. Dus bij /kniejun/ op de tweede e en bij /tweejenzeventig/ op de derde e.'

Stap 2 Instructie

U schrijft op het bord: reünie. U zegt: 'Reünie is een woord met een /ee/ en een /uu/ achter elkaar. Meestal spreek je die samen uit als /eu/. Maar hier staat niet /reunie/, maar /reejunie/. De regel is: Als bij een woord met meer klinkers achter elkaar de kans bestaat dat je het verkeerd leest, schrijf je een trema op de eerste letter van de nieuwe lettergreep. Om reünie goed te kunnen lezen, schrijf je de u met een trema, want dat is het begin van de nieuwe lettergreep: /re-unie/.' U onderstreept de u in reünie op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U schrijft op het bord: ideeën. U zegt: 'Ideeën is een woord met drie keer een /e/ achter elkaar. Dat maakt het lastig om het woord goed te lezen. De regel is: Als bij een woord met meer klinkers achter elkaar de kans bestaat dat je het verkeerd leest, schrijf je een trema op de eerste letter van de nieuwe lettergreep. Om ideeën goed te kunnen lezen, schrijf je de derde e met een trema, want dat is het begin van de nieuwe lettergreep: /iedee-un/. U zet een trema op de derde e van ideeën op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U herhaalt deze instructie met de woorden geëerd (publiek) en moeë (voeten).

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We gaan woorden met een trema schrijven.'

U schrijft op het bord: drieën.

U zegt: 'Drieën is een woord met drie klinkers achter elkaar. Het zijn (een i en twee keer een e). Dit is lastig uit te spreken. Er staat niet /drien/ of /drie-een/, maar /driejun/. De regel is: Als bij een woord met meer klinkers achter elkaar de kans bestaat dat je het verkeerd leest, (schrijf je een trema op de eerste letter van de nieuwe lettergreep). Om drieën goed te kunnen lezen, schrijf je (de tweede e met een trema), want (dat is het begin van de nieuwe lettergreep: /drie-un/).'

U zet een trema op de tweede e van drieën op het bord.

U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

U schrijft op het bord: tweeënvijftig.

U zegt: 'Tweeënvijftig is een woord met drie keer een (e achter elkaar). Dat maakt het lastig om het woord goed te lezen.

De regel is: Als bij een woord met meer klinkers achter elkaar de kans bestaat dat je het verkeerd leest, (schrijf je een trema op de eerste letter van de nieuwe lettergreep). Om tweeënvijftig goed te kunnen lezen, schrijf je de derde e met (een trema), want (dat is het begin van de nieuwe lettergreep: /twee-unvijftig/).'

U zet een trema op de derde e van tweeënvijftig op het bord.

De leerlingen nemen het over in hun schrift.

Op dezelfde manier bespreekt u de woorden ruïne, geëerd en conciërge.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **conciërge** kruipt op zijn **knieën** over de vloer.
- 2 Hij zal er wel **moeë** benen van krijgen.
- 3 De **reünie** werd gehouden in de oude **ruïne**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 20 (Woorden met een trema). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 20 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 21

STAPPENPLAN 1

SPELLINGBOEK BLZ. 162

AFDEKBLAADJE

Doel Woorden schrijven met th, x of q.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 21 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden waarin th, x of q voorkomt. (U schrijft de letters op het bord.)

Ik zeg: thermosfles. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor in het woord een /t/, ik schrijf th. (U onderstreept de th in thermosfles.)

Ik zeg: maximum. (U schrijft dit woord weer op het bord.) Ik hoor /ks/, ik schrijf x. (U onderstreept de x in maximum.)

Ik zeg: aquarium. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor /kw/, ik schrijf q. (U onderstreept de q in aquarium.)

Er is geen regel die je vertelt wanneer je th, x of q moet schrijven. Het zijn kijkwoord-woorden. We noemen ze ook wel inprentwoorden. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven. In het Spellingboek staan op bladzijde 162 lijstjes met woorden die je met th, x of q schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 162 van het Spellingboek voor zich. U leest de woorden van de lijst 'Woorden met th' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze hardop in koor herhaalt. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met th' kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. 'Heb je het woord met th goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U volgt dezelfde werkwijze met de woorden van de lijst 'Woorden met x'.

U leest de twee woorden van de lijst 'Woorden met q' voor. Vervolgens laat u de hele groep deze woorden enkele keren hardop herhalen. Hierna laat u de leerlingen beide woorden opschrijven. 'Heb je beide woorden met q goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woorden controleren.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt of je een woord met th, met een x of met een q moet schrijven, zoek je het op in de lijstjes op bladzijde 162 van je Spellingboek.'

interactie

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven met th, x of q.'

U laat de leerlingen beide woorden uit de lijst 'Woorden met q' nog eens hardop voorlezen.

U zegt: 'Kijk nog eens goed naar deze woorden en leg er dan een afdekblaadje op.'

Schrijf nu aquarium en quiz in je schrift.'

Daarna laat u de leerlingen de woorden controleren door de geschreven woorden te vergelijken met de woorden in het Spellingboek.

U laat de leerlingen de woorden uit de lijst 'Woorden met th' nog eens hardop voorlezen.

U zegt: 'Kijk nog eens goed naar de woorden met th en leg er dan een afdekblaadje op.'

Schrijf nu de volgende woorden in je schrift.' U dicteert de volgende woorden: discotheek, enthousiast, katholiek, marathon, sympathiek, theater, therapie, thermometer.

Als alle woorden zijn geschreven, controleren de leerlingen ze met behulp van hun Spellingboek.

U laat de leerlingen de woorden uit de lijst 'Woorden met x' nog eens hardop voorlezen.

U zegt: 'Kijk nog eens goed naar de woorden met x en leg er dan een afdekblaadje op.'

Schrijf nu de volgende woorden in je schrift.' U dicteert de volgende woorden: excursie, excuus, exemplaar, experiment, expositie, expres, luxe, maximaal.

Als alle woorden zijn geschreven, controleren de leerlingen ze met behulp van hun Spellingboek.

U zegt dat de woordenlijstjes bij de oefeningen op de computer ook kunnen worden opgeroepen met de kijkweetknop. De leerlingen krijgen dan alle woorden met th, met een x of met een q te zien.

Tot slot kunnen de leerlingen tijdens het oefenen op de computer werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twifelen oproepen. Ze krijgen het woord dan te zien en kunnen het daarna intypen.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **enthousiaste** winnaar van de **quiz** kreeg een **theaterbon**.
- 2 Als **experiment** werd in de **discotheek** klassieke **muziek** gedraaid.
- 3 De **marathonloper** gaat met de **taxi** naar het **theater**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 1 (Woorden met th, x of q). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 21 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 22

Doel Meerlettergrepen woorden schrijven met /k/ = c of /s/ = c.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 22 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een c die als /s/ of /k/ wordt uitgesproken. Speculaas is zo'n woord. Je hoort een /k/, maar je schrijft een c. Specialiteit is ook zo'n woord. Je hoort een /s/, maar je schrijft een c. Er is geen regel die je vertelt of je een woord met een /s/-klank of een /k/-klank met een c moet schrijven. Het zijn kijkweet-

interactie

woorden, die we ook inprentwoorden noemen. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en vaak te schrijven.

In je Spellingboek staat een lijst met woorden met een /k/ die je als c schrijft. En er staat een lijst in met woorden met een /s/ die je als c schrijft. Je hebt niet altijd je Spellingboek bij de hand. Als je thuis zo'n woord moet schrijven, kun je het opzoeken in het woordenboek. Dat opzoeken in het woordenboek gaan we vandaag ook weer oefenen.

Stap 2 Instructie

U laat de leerlingen bladzijde 156 en 157 van het Spellingboek voor zich nemen. Enkele leerlingen lezen de woorden uit de lijst 'Woorden met /k/ = c' steeds per rij hardop. U zegt: 'Een woord met een /k/-klank schrijf je met een c, als het in deze lijst staat. We gaan samen oefenen. Ik zeg het woord bioscoop. Ik hoor een /k/ en ik kijk of het woord in de lijst achter in het Spellingboek staat. Ik kijk bij de woorden die beginnen met een b. Ik zie bioscoop in de lijst staan. Nu weet ik dat de /k/ in bioscoop met een c geschreven wordt.' U zegt: 'Als je de lijst niet bij de hand hebt, kun je het ook opzoeken in het woordenboek. Ik zoek dan bij de letter b. En vervolgens kijk ik naar de tweede letter. Ik zoek woorden die met bi beginnen. Ik zie bioscoop staan. Bioscoop schrijf je met een c.' (Tijdens deze uitleg voert u de handelingen die u zegt ook uit.)

Op dezelfde manier behandelt u ook de woorden risico (u laat het opzoeken in het Spellingboek) en specialist (u laat het opzoeken in het woordenboek).

U leest nu zelf de woorden uit de lijst 'Woorden met /s/ = c' voor en laat enkele leerlingen deze hardop herhalen. U zegt: 'Een woord met een /s/-klank schrijf je met een c, als het in deze lijst staat. We gaan samen weer enkele woorden oefenen. Ik zeg het woord financieel. Ik hoor een /s/ en kijk of het woord in de lijst staat. Ik kijk bij de woorden die beginnen met een f. Ik zie financieel in de lijst staan. Nu weet ik dat de /s/ in financieel met een c geschreven wordt.

Als ik het Spellingboek niet bij de hand heb, kan ik het woord opzoeken in het woordenboek. Ik zoek dan bij de letter f. Daarna kijk ik naar de tweede letter. Ik zoek woorden die met fi beginnen. Ik zie financieel staan. Financieel schrijf je met een c.' (Ook nu voert u steeds de benoemde handelingen uit.)

Op dezelfde manier behandelt u ook lucifer (u laat het opzoeken in het Spellingboek) en medicijn (u laat het opzoeken in het woordenboek).

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen en we gebruiken hierbij alleen het woordenboek. We maken weer twee rijen.'

U tekent twee kolommen op het bord en schrijft boven de linkerkolom /k/ = c. Boven de rechterkolom schrijft u /s/ = c. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Risico. Ik hoor een /k/. Risico begint met een r. Ik kijk in het woordenboek bij de letter r. Ik kijk naar de tweede letter en zoek naar woorden met ri. Ik zie meteen dat risico met een c geschreven wordt. Nu weet ik dat de /k/ in risico met een c geschreven wordt. Ik schrijf risico in de linkerkolom.'

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: procent, narcose, perfect, advocaat, narcis, medicijn en elektriciteit. U laat daarbij steeds de leerlingen de woorden zelf opzoeken in het woordenboek. Hierbij verwoorden ze zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **advocaat** verslikt zich in een stuk **speculaas**.
- 2 De **elektriciteit** in de **bioscoop** is uitgevallen.
- 3 Er is altijd enig **risico** dat je je vingers brandt aan een brandende **lucifer**.

zelfstandig

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 2 (Woorden met c). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 22 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 23

PERSOONSVORM-KAART

Doel De verleden tijd schrijven van ten- en den-werkwoorden.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 23 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

U laat de leerlingen de Persoonsvorm-kaart voor zich nemen. U zegt: 'We gaan verleden-tijdsvormen zoeken en schrijven van werkwoorden die eindigen op ten of den. We gaan dit ook oefenen met de Persoonsvorm-kaart. Worden en branden zijn werkwoorden die eindigen op den. Spijten en rusten zijn werkwoorden die eindigen op ten.'

Bij sommige van deze den- en ten-werkwoorden verandert de klank in de verleden tijd, er is sprake van klankverandering. Bijvoorbeeld: De verleden tijd van worden is werden: Hij wordt boos, hij werd boos. In de verleden tijd verandert de /o/ in /e/.

De verleden tijd van slijten is sleten: De schoenen slijten snel, de schoenen sleten snel. In de verleden tijd verandert de /ei/ in /ee/.

Bij andere den- en ten-werkwoorden verandert de klank niet in de verleden tijd. Om toch te kunnen zien dat de persoonsvorm van deze werkwoorden in de verleden tijd staat, schrijven we het woord dan met tt of dd.

Een voorbeeld is het den-werkwoord antwoorden. De zin 'Zij antwoorden allemaal tegelijk' staat in de tegenwoordige tijd. Als we deze zin in de verleden tijd horen, klinkt hij net zoals in de tegenwoordige tijd. Daarom schrijven we antwoordden in de verleden tijd met dd: Zij antwoordden allemaal tegelijk.'

U schrijft op het bord:

Tegenwoordige tijd

Zij antwooden allemaal tegelijk

Verleden tijd

Zij antwoodden allemaal tegelijk.

U zet een streep onder de d in antwoorden en onder dd in antwoordden.

'Een ander voorbeeld is het ten-werkwoord rusten. 'Wij rusten na de lange wandeling' staat in de tegenwoordige tijd. Als we deze zin in de verleden tijd horen, klinkt hij net zoals in de tegenwoordige tijd. Daarom schrijven we rustten in de verleden tijd met tt: Wij rustten na de lange wandeling.'

U schrijft op het bord:

Tegenwoordige tijd

Wij rusten na de lange wandeling.

Verleden tijd

Wij rustetten na de lange wandeling.

U zet een streep onder de t in rusten en onder tt in rustten.

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen de Persoonsvorm-kaart achter in het Spellingboek voor zich.

U zegt: 'Nu gaan we de verledentijdsvormen van ten- en den-werkwoorden oefenen.' U wijst op de bovenste helft van de Persoonsvorm-kaart. U schrijft het schema zoals hieronder op het bord, zonder de voorbeelden. Vervolgens geeft u hardop denkend voorbeelden van verledentijdsvormen van ten- en den-werkwoorden. Daarbij volgt u de stappen op de Persoonsvorm-kaart. U laat de leerlingen ook steeds de stappen op de

Persoonsvorm-kaart aanwijzen. Het gaat hierbij om werkwoorden met klankverandering en werkwoorden zonder klankverandering.

U zegt: 'Wij verrijden de auto een klein stukje. Verrijden is de persoonsvorm en een den-werkwoord. De verleden tijd is: Wij verreden de auto een klein stukje. In de verleden tijd verandert de klank /ei/ in /ee/: verrijden wordt verreden. Je hoort het verschil tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd. We schrijven verrijden en verreden alsof het gewone woorden zijn.' U schrijft de woorden in het schema.

U zegt: 'Wij feesten de hele avond lang. Feesten is de persoonsvorm en een ten-werkwoord. De verleden tijd is: Wij feestten de hele avond lang. Je hoort geen verschil tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd. Daarom schrijf je feestten in de verleden tijd met tt.' U schrijft de woorden in het schema.

U zegt: 'De kinderen verwijten de meester dat hij streng is. Verwijten is de persoonsvorm en een ten-werkwoord. De verleden tijd is: De kinderen verweten de meester dat hij streng is. In de verleden tijd verandert de klank /ei/ in /ee/: verwijten wordt verweten. Je hoort het verschil tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd. We schrijven verwijten en verweten alsof het gewone woorden zijn.' U schrijft de woorden in het schema.

U zegt: 'Wij begeleiden jullie naar je plek. Begeleiden is de persoonsvorm en een den-werkwoord. De verleden tijd is: Wij begeleidde jullie naar je plek. Je hoort geen verschil tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd. Daarom schrijf je begeleidde in de verleden tijd met dd.' U schrijft de woorden in het schema.

Werkwoorden met klankverandering		Werkwoorden zonder klankverandering	
Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
verrijden	verreden	feesten	feestten
verwijten	verweten	begeleiden	begeleidde

Samenvattend zegt u: 'Er zijn ten- en den-werkwoorden waarbij in de verleden tijd de klank verandert en ten- en den-werkwoorden waarbij dat niet zo is. Omdat je als de klank niet verandert het verschil niet hoort tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd, schrijven we deze werkwoorden in de verleden tijd met tt of dd.'

De leerlingen nemen het ingevulde schema over in hun schrift.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen de verledentijdsvormen van ten- en den-werkwoorden oefenen. Gebruik hierbij steeds de Persoonsvorm-kaart.'

U laat de leerlingen hierbij steeds aanvullen en aanwijzen op de Persoonsvorm-kaart.

U zegt: 'We strijden om het kampioenschap.'

De persoonsvorm is (strijden).

Is strijden een ten- of een den-werkwoord? (Het is een den-werkwoord.)

Wat is de verleden tijd van strijden? (Streden.)

Verandert de klank in de verleden tijd? (Ja, de /ei/ wordt /ee/.)

Er is dan geen dubbele d nodig, want we horen het verschil tussen de tegenwoordige en de verleden tijd.'

U schrijft de woorden in het schema op het bord en de leerlingen schrijven ze op de goede plek in hun schrift.

U zegt: 'De kleuters verwoestten hun eigen bouwwerk.'

De persoonsvorm is (verwoestten).

Is verwoesten een ten- of den-werkwoord? (Het is een ten-werkwoord.)

De tegenwoordige tijd is (verwoesten).

De verleden tijd is (verwoestten).

Verandert de klank in de verleden tijd? (Nee.)

Er is dan een dubbele t nodig, anders weet je niet of de zin in de tegenwoordige of in de verleden tijd staat. De verleden tijd van verwoesten schrijf je met tt.'

U schrijft de woorden in het schema op het bord. De leerlingen schrijven ze op de goede plek in hun schrift.

U behandelt op dezelfde wijze de volgende zinnen:

De kinderen hoestten al een hele tijd.

Wij verantwoordden ons omdat we te laat waren.

We betraden onze nieuwe flat voor het eerst.

De burens bespotten de tuin.

Werkwoorden met klankverandering

Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
strijden	streden
betreden	betraden
bespuiten	bespotten

Werkwoorden zonder klankverandering

Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
verwoesten	verwoestten
hoesten	hoestten
verantwoorden	verantwoordden

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U zegt dat alle zinnen in de verleden tijd staan. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 We **vermeden** de snelwegen zo veel mogelijk.
- 2 Wij **hoestten** de longen uit ons lijf.
- 3 Mijn zus **verleidde** mij ertoe om het spel nog eens te spelen.
- 4 De soldaten **verschoten** al hun munitie.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. De leerlingen gebruiken hierbij de Persoonsvorm-kaart en passen de stappen steeds toe.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 23 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 24

Doel Woorden schrijven met s of met f.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 24 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met lastige woorden met een s of een f. Als je deze woorden uitspreekt, hoor je soms een z, terwijl je een s moet schrijven. Vreselijk is zo'n woord. Je hoort soms /vreezuluk/ en soms /vreesuluk/. Of je hoort een v, terwijl je een f moet schrijven. Plafond is zo'n woord. Je hoort soms /plavont/ en soms /plafont/.

Er is geen regel waardoor je weet dat je vreselijk met een s moet schrijven. Of om te weten dat je plafond met een f moet schrijven. Het zijn kijkweetwoorden, die we ook wel inprentwoorden noemen.

Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en vaak te schrijven. In je Spellingboek staat een lijst "Woorden met s" en een lijst "Woorden met f".

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 166 van het Spellingboek voor zich. U leest de woorden van de lijst 'Woorden met s' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze hardop in koor herhaalt. U wijst de leerlingen op de s in al deze woorden en legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

interactie

Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met s' kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. 'Heb je het woord met een s goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U volgt dezelfde werkwijze met de woorden van de lijst 'Woorden met f'.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt of je een woord met een s moet schrijven, zoek je het op in de lijst op bladzijde 166 van je Spellingboek. En wanneer je twijfelt of je een woord met f moet schrijven, zoek je het ook op in je Spellingboek.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven met een s of f.'

U laat de leerlingen de woorden uit de lijst 'Woorden met s' nog eens hardop voorlezen.

U zegt: 'Kijk nog eens goed naar de woorden met een s en leg er dan een afdekblaadje op. Schrijf nu de volgende woorden in je schrift.' U dicteert de volgende woorden: asiel, persen, resultaat, ritselen, ruisen, plaksel.

Als de leerlingen de woorden hebben opgeschreven, controleren ze deze met behulp van hun Spellingboek.

U laat de leerlingen de woorden uit de lijst 'Woorden met f' nog eens hardop voorlezen.

U zegt: 'Kijk nog eens goed naar de woorden met een f en leg er dan een afdekblaadje op.

Schrijf nu de volgende woorden in je schrift.' U dicteert de volgende woorden: alfabet, informatie, professor, telefoon, uniform.

Als de leerlingen alle woorden hebben opgeschreven, controleren ze deze met behulp van hun Spellingboek.

U zegt dat de woordenlijstjes bij de oefeningen op de computer ook kunnen worden opgeroepen met de kijkweetknop. De leerlingen krijgen dan alle woorden met een s of een f te zien.

Tot slot kunnen de leerlingen tijdens het oefenen op de computer werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen het woord dan te zien en kunnen het daarna intypen.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Op het **plaksel**potje staat **informatie** over de inhoud.
- 2 De **professor** weet niet hoe zijn mobiele **telefoon** werkt.
- 3 Hij smijt dat **vreselijke uniform** onder de tafel.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 21 (Woorden met s of f). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 24 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 25

STAPPENPLAN 22
 SPELLINGBOEK BLZ. 156 T/M 166

interactie

Doel

Hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven van woorden met /g/ = ch, woorden met /sj/ = ch, woorden met /zj/ = g, woorden met /oe/ = ou, woorden met th of x, woorden met /p/ = b, woorden met een niet-geschreven /w/ of /j/, woorden met air en woorden die beginnen met wr.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 25 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we nog eens oefenen met kijkweetwoorden. Je weet het, dat zijn woorden die je veel moet zien, lezen en schrijven. De kijkweetwoorden die we oefenen, hebben heel verschillende spellingproblemen. We oefenen:

- Woorden met /g/ = ch. (U schrijft /g/ = ch op het bord.) Kuchen is zo'n woord. In kuchen hoor je een /g/, maar je schrijft ch.
- Woorden met /sj/ = ch. (U schrijft /sj/ = ch op het bord.) Chips is zo'n woord. Je hoort /sj/, maar je schrijft ch.
- Woorden met /zj/ = g. (U schrijft /zj/ = g op het bord.) Etalage is zo'n woord. Je hoort /zj/, maar je schrijft een g.
- Woorden met /oe/ = ou. (U schrijft /oe/ = ou op het bord.) Journaal is zo'n woord. Je hoort /oe/, maar je schrijft ou.
- Woorden met th. (U schrijft th op het bord.) Thee is zo'n woord. Je hoort de h niet, maar je schrijft hem wel.
- Woorden met x. (U schrijft x op het bord.) Examen is zo'n woord. Je hoort /ks/, maar je schrijft x.
- Woorden met /p/ = b. (U schrijft /p/ = b op het bord.) Abnormaal is zo'n woord. Je hoort een /p/, maar je schrijft een b.
- Woorden met wr. (U schrijft wr op het bord.) Wreed is zo'n woord.
- Woorden met een niet-geschreven /j/. (U schrijft niet-geschreven /j/ op het bord.) Periode is zo'n woord.
- Woorden met een niet-geschreven /w/. (U schrijft niet-geschreven /w/ op het bord.) Januari is zo'n woord.
- Woorden op air. (U schrijft air op het bord.) Militair is zo'n woord.

Als je niet weet hoe je deze woorden moet schrijven, moet je ze opzoeken en bekijken. Je kunt ze opzoeken in de woordenlijsten achter in je Spellingboek. Je moet dan het goede lijstje zoeken. In de lijsten staan de woorden op alfabet. De woordenlijsten staan op bladzijde 156 tot en met 166.

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 164 van het Spellingboek voor zich en kijken naar het lijstje 'Woorden op air'. U zegt: 'In de woorden van deze lijst hoor je /èèr/, maar je schrijft air.' Samen met de leerlingen leest u de woorden uit de lijst enkele keren hardop. U zegt: 'Miljonair. Ik hoor /èèr/ op het eind. Ik kijk in de lijst "Woorden op air" (blz. 164) en ik zie miljonair staan. Ik weet nu hoe ik miljonair moet schrijven.'

De leerlingen zoeken nu de lijst 'Woorden met /sj/ = ch' (blz. 157). U zegt: 'In de woorden van deze lijst hoor je de klank /sj/ die je als ch (/cee-haa/) schrijft.' Samen met de leerlingen leest u de woorden enkele keren hardop.

U zegt: 'Machine. Staat machine in de woordenlijst? Machine begint met een m. Ik zie machine in de lijst staan. Ik weet nu dat ik machine met ch moet schrijven.'

De leerlingen zoeken nu de lijst 'Woorden met /zj/ = g' (blz. 157). U zegt: 'In de woorden van deze lijst hoor je de klank /zj/ die je als g schrijft.' Samen met de leerlingen leest u de woorden uit de lijst enkele keren hardop.

U zegt: 'Lekkage. Staat lekkage in de woordenlijst? Lekkage begint met een l. Ik zie lekkage in de lijst staan. Ik weet nu dat ik lekkage met een g moet schrijven.'

Afhankelijk van de beschikbare tijd kunt u de leerlingen nog de volgende woorden laten zoeken: *souvenir* in de lijst 'Woorden met /oe/ is ou' (blz. 164), *videotheek* in de lijst 'Woorden met th' (blz. 162), *maximum* in de lijst 'Woorden met x' (blz. 162), *club* in de lijst 'Woorden met /p/ = b' (blz. 162), *wroeten* in de lijst 'Woorden die met wr beginnen' (blz. 162), *situatie* in de lijst 'Woorden met een niet-geschreven /w/' (blz. 165) en materiaal in de lijst 'Woorden met een niet-geschreven /j/' (blz. 165).

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt hoe je deze lastige woorden moet schrijven, zoek je ze op in de woordenlijsten. De woordenlijsten staan op bladzijde 156 tot en met 166 van het Spellingboek.' U vertelt hierbij dat de leerlingen bij de computerlessen bij deze les de woordenlijsten ook op de computer kunnen oproepen. Ze moeten dan op de kijkweet-knop drukken en krijgen dan het lijstje met de woorden te zien.

Ook is er in deze les een werkvorm op de computer waarbij de leerlingen de spiekknop kunnen gebruiken. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen dan het woord te zien en moeten het daarna typen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden opzoeken in de woordenlijstjes achter in het Spellingboek.'

Hygiëne. Hygiëne, ik hoor een /j/. Moet hygiëne met of zonder j geschreven worden? Ik kijk in de lijst op bladzijde 165: 'Woorden met een niet-geschreven /j/'.

Staat hygiëne in de lijst? Hygiëne begint met een h. Ik zie hygiëne in de lijst staan.

Nu weet ik hoe ik hygiëne moet schrijven. Ik schrijf hygiëne zonder j.'

U schrijft hygiëne op het bord. De leerlingen schrijven het woord in hun schrift.

Laat de leerlingen aanvullen.

'Juichen, ik hoor een (/g/). Moet juichen met (g of ch)?

Ik kijk op bladzijde 158 in de lijst (Woorden met /g/ = ch).

Staat juichen in de lijst? Juichen begint met (een j).

Ik zie (juichen wel in de lijst staan).

Nu weet ik hoe ik juichen moet schrijven. Ik schrijf juichen (met ch).'

U schrijft juichen op het bord. De leerlingen schrijven het woord in hun schrift.

Op dezelfde wijze behandelt u de volgende woorden: *reageren*, *duel*, *meubilair*, *wringen*, *ambtenaar*, *excursie*, *symbool*, *marathon*, *retour*, *passagier*, *chocolade*.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **marathon** wordt elk jaar in **januari** gelopen.
- 2 Alle **passagiers** hebben een **retourtje** gekocht.
- 3 Tijdens de **excursie** **reageren** de leerlingen **enthousiast**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 22 (Gebruik woordenlijsten). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 25 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 26

STAPPENPLAN 23

interactie

Doel Hoofdletters schrijven.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 26 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden die je met een hoofdletter schrijft.

We schrijven hoofdletters:

- 1 Aan het begin van een zin.
- 2 In de directe rede. Dat is als er precies geschreven wordt wat iemand zegt. Zo'n zin staat altijd tussen aanhalingstekens.
- 3 Bij namen van mensen (voornamen en achternamen), dieren (alleen de roepnaam), aardrijkskundige namen, namen van feestdagen en talen, namen van verenigingen, merken, enzovoort.'

U schrijft de verschillende gevallen in een rijtje op het bord en geeft daar steeds een voorbeeld bij. Bijvoorbeeld:

- 1 Aan het begin van de zin. (Zij viert vandaag haar verjaardag.)
- 2 In de directe rede. (Eline zei: 'Waarom ga je nu al naar huis?')
- 3 Bij voor- en achternamen. (Ellen ten Damme)
- 4 Bij roepnamen van dieren. (De hond Boris en de hamster Pluis zijn dikke vrienden.)
- 5 Bij aardrijkskundige namen. (Den Haag, Rijn, Gelderland)
- 6 Bij namen van feestdagen en talen. (Palmpasen, Suikerfeest, Nederlands, Drents)
- 7 Bij namen van verenigingen, merken, enzovoort. (Ajax, Sony, Telegraaf)

Stap 2 Instructie

U wijst op de regels in het Spellingboek op blz 173. Samen met de leerlingen leest en bespreekt u de vermelde regels. U licht vervolgens de onderstaande voorbeelden toe.

- 1 Aan het begin van de zin.

U zegt: 'We oefenen met hoofdletters.' U schrijft de zin op het bord en zegt:

'We is het eerste woord van de zin. Daarom schrijf je het woord met een hoofdletter.'

- 2 In de directe rede.

U zegt: 'Anton zegt: "Blijven jullie bij ons logeren?"' U schrijft de zin op het bord en zegt:

"Blijven jullie bij ons logeren?" is wat Anton letterlijk heeft gezegd en staat dus tussen aanhalingstekens. Eigenlijk is het een zin binnen de zin. En het eerste woord van zo'n zin binnen de zin schrijf je ook met een hoofdletter. Blijven (u wijst dit woord aan) moet dus met een hoofdletter geschreven worden.'

- 3 Bij voor- en achternamen.

U zegt: 'Clemens Bergkamp.' U schrijft de naam op het bord en zegt: 'Clemens is een voornaam en Bergkamp is een achternaam. Je schrijft Clemens en Bergkamp allebei met een hoofdletter. Soms bestaat de achternaam uit twee woorden, zoals bij Elsbeth den Hartog. Als de voornaam en de achternaam allebei worden opgeschreven, schrijf je den niet met een hoofdletter. Als alleen de achternaam wordt opgeschreven, schrijf je den wel met een hoofdletter.' U schrijft hierbij beide gevallen op het bord: Elsbeth den Hartog, Den Hartog.

- 4 Bij roepnamen van dieren.

U wijst erop dat het hier om de roepnamen gaat en niet om de soortnamen. U zegt: 'In de zin "De hond Boris en de hamster Pluis zijn dikke vrienden" schrijf je dus Boris en Pluis wel met een hoofdletter, maar hond en hamster niet.'

- 5 Bij aardrijkskundige namen.

U zegt: 'In Spanje wonen veel oudere mensen uit Nederland.' U schrijft de zin op het bord en u zegt: 'Spanje is een land, dus een aardrijkskundige naam. Spanje schrijf je met een hoofdletter. Namen van landen, plaatsen, provincies, rivieren, zeeën, bergen, enzovoort zijn allemaal aardrijkskundige namen.'

6 Namen van feestdagen en talen.

U zegt: 'Met Kerstmis zagen we een film waarin veel Engels werd gesproken.' U schrijft de zin op het bord en zegt: 'Kerstmis is een feestdag. Je schrijft Kerstmis dus met een hoofdletter. Andere feestdagen zijn bijvoorbeeld Pasen, het Suikerfeest en Koninginnedag. Engels is een taal en schrijf je dus ook met een hoofdletter. Andere talen zijn bijvoorbeeld Frans, Duits, Zeeuws en Fries.'

7 Namen van verenigingen, merken, enzovoort.

U zegt: 'Veel spelers van Ajax rijden in een Mercedes en lezen De Telegraaf.' U schrijft de zin op het bord en u zegt: 'In deze zin lees je de naam van een voetbalclub (Ajax), het merk van een auto (Mercedes) en de naam van een krant (De Telegraaf). Alle namen, waar ze ook van zijn, worden met een hoofdletter geschreven.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen oefenen. We gaan woorden schrijven die met een hoofdletter moeten.'

U zegt steeds een zin. De leerlingen moeten alleen de woorden opschrijven die met een hoofdletter worden geschreven. Na elke zin laat u verwoorden waarom dat zo moet.

U gebruikt de volgende zinnen:

Mijn vader laat de hond uit.

Mevrouw Vos zegt: 'Ik wil geen grapjes over mijn naam horen!'

Onze buurman Karel de Graaf gaat emigreren naar Mexico.

Bas, mijn vriend, laat elke ochtend zijn hond Doerak uit.

In Friesland spreken veel mensen Fries tegen elkaar.

Op het Koopmansplein wordt met Pinksteren een concert gegeven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt deze nog eens. De leerlingen moeten de hele zin opschrijven.

1 Onze buurjongen Tom reist meestal met de trein naar Rotterdam.

2 Met Pasen gaan we een dag naar de Efteling.

3 Ik vind Frans een moeilijke taal.

4 Sanne roept tegen haar hond Astra: 'Kom onmiddellijk terug!'

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 23 (Hoofdletters schrijven). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 26 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 27

Doel Woorden schrijven met /p/ = b en woorden schrijven die beginnen met wr.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 27 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden waarin je een /p/ hoort, maar een b schrijft. In woorden als absoluut en eb horen we een /b/, maar we schrijven een p. (U schrijft de woorden op het bord en onderstreept de b in beide woorden.) In deze les gaan we ook oefenen met woorden die beginnen met wr.' (U schrijft de letters op het bord.) Wraak en wreed zijn zulke woorden.' U schrijft deze woorden op het bord en onderstreept wr in beide woorden.

STAPPENPLAN 22
SPELLINGBOEK BLZ. 162

interactie

'Het zijn kijkweetwoorden, die we ook wel inprentwoorden noemen. Er is geen regel die je vertelt hoe je de woorden moet schrijven. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven.

In het Spellingboek staan op bladzijde 162 een lijst met woorden waarin je /p/ hoort, maar b schrijft en een lijst met woorden die met wr beginnen.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 162 van het Spellingboek voor zich. U leest de rij woorden van de lijst 'Woorden met wr' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze in koor herhaalt.

Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met wr' kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. U zegt: 'Als je twijfelt hoe je het woord moet schrijven, kijk je of het in deze lijst staat. Jouw woord staat in de lijst met woorden die met wr beginnen. Heb je het woord met wr goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

De leerlingen houden bladzijde 162 van het Spellingboek voor zich. U leest de rij woorden van de lijst 'Woorden met /p/ = b' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze in koor herhaalt. Hierna laat u een van de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met /p/ = b' kiezen en dit voorlezen. U schrijft het woord op het bord en laat de leerlingen controleren of u het goed hebt gedaan. Vervolgens schrijven de leerlingen het woord in hun schrift.

Op deze manier geven de leerlingen u een dictee van vijf woorden. U laat de leerlingen de woorden op het bord steeds controleren en in hun schrift schrijven.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven die met wr beginnen.'

U leest nog eens de woorden met wr uit het Spellingboek voor. Wie van de leerlingen kan ze alle zeven uit het hoofd herhalen?

U zegt: 'Er staan zeven woorden in de wr-lijst. We gaan ze alle zeven een keer opschrijven.'

U zegt 'wroeten' en schrijft het woord op het bord.

De leerlingen bekijken het woord kort. Daarna bedekt u het woord. Vervolgens schrijven de leerlingen het woord in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u de rest van de wr-woorden: wringen, wrijven, wreed, wrat, wrak en wraak.

U zegt: 'We gaan nu woorden schrijven waarin je /p/ hoort, maar een b schrijft.'

U leest de woorden met /p/ = b uit het Spellingboek voor en laat de leerlingen meelesen en de woorden nazeggen.

U zegt: 'Er staan elf woorden in de lijst. Wie kan ze alle elf noemen? We gaan ze alle elf een keer opschrijven.'

U zegt 'website' en schrijft het woord op het bord. De leerlingen bekijken het woord kort. Daarna bedekt u het woord. Vervolgens schrijven de leerlingen het woord in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u de rest van de /p/ = b-woorden: web, slib, slab, krab, heb, eb, club, ambtenaar, absoluut, abnormaal.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt hoe je deze woorden moet schrijven, zoek je ze op in de lijsten op bladzijde 162.' U vertelt hierbij dat de leerlingen bij de computerlessen de woordenlijsten ook kunnen oproepen met de kijkweetknop.

Verder is er een oefening bij de computerlessen waarbij de leerlingen kunnen werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen het woord dan te zien en moeten het daarna typen.

 Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **ambtenaar** heeft een **abnormaal** grote wrat op zijn wang.
- 2 Bij **eb** zag ik een **krab** in het **slib** langs de dijk.
- 3 De mannen **wroeten** in de bodem rondom het **wrak** van het schip.

 Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik Stappenplan nummer 22 (Gebruik woordenlijsten) hierbij. Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 27 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 28

STAPPENPLAN 24

SPELLINGBOEK blz. 171

 Doel Samengestelde woorden schrijven met of zonder tussen-n.**Vorbereiding**

samenstelling	met tussen-n:	- benedenwoning, binnenplein - spinnenweb, dierenvel, hondenhoek
	zonder tussen-n:	- gerstekorrel - horlogebandje - beresterk - spinnewiel, goedemiddag - maneschijn

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 28 van Taalleesland Spelling.

interactie **Stap 1 Oriëntatie**

'Jullie weten dat er woorden zijn die zijn samengesteld uit twee andere woorden. Hoofdluis is zo'n woord. Het is samengesteld uit hoofd en luis. Keukenstoel is ook zo'n woord. Evenals tarwekorrel. Hoofdluis, keukenstoel en tarwekorrel zijn niet zo moeilijk om te schrijven.

Een regel is: Als het eerste deel al op en eindigt, zoals bij keukenstoel, schrijf je die en ook in de samenstelling.

Een andere regel is: Als het eerste deel van de samenstelling geen meervoud heeft, zoals bij tarwekorrel, schrijf je geen tussen-n in de samenstelling.'

'Moeilijker is het bij samengestelde woorden waarbij je niet goed kunt horen hoe je de woorden schrijft. Kersenjam is zo'n woord. Je hoort /kersusjem/, maar je schrijft kersenjam. Hanenkam is ook zo'n woord. Je hoort /haanukam/, maar je schrijft hanenkam. De regel is: Als het eerste deel van de samenstelling in het meervoud op en eindigt, schrijf je het met een tussen-n. Kersenjam en hanenkam zijn hier voorbeelden van. Een andere regel is: Als het eerste deel van de samenstelling een meervoud heeft op en een meervoud op s, schrijf je in de samenstelling geen tussen-n. Groenteboer is hier een voorbeeld van. Het meervoud van groente is groenten, maar ook groentes. We schrijven groenteboer dus zonder tussen-n.'

'En zo zijn er nog een paar gevallen waarbij je geen tussen-n schrijft. Bijvoorbeeld als er van het eerste deel van de samenstelling maar één is, zoals bij zonneschijn. En je schrijft ook geen tussen-n als het eerste deel geen zelfstandig naamwoord is, zoals bij spinnewiel en goedemorgen. Ook schrijf je geen tussen-n als het eerste deel 'heel erg' betekent, zoals bij boordevol of stekeblind.'

U wijst op het schema op het bord en u bespreekt de regels op blz. 171 in het Spellingboek.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Spinnenweb. Spinnenweb is samengesteld uit twee andere woorden: spinnen en web. In spinnenweb schrijf je de tussen-n, omdat het meervoud van spin spinnen is.' U wijst op het schema en schrijft spinnenweb op het bord.

U zegt: 'Tegenlicht. Tegenlicht is samengesteld uit twee andere woorden: tegen en licht. In tegenlicht schrijf je een tussen-n, omdat het eerste deel van het woord zelf al een n aan het eind heeft.' U wijst op het schema en schrijft tegenlicht op het bord.

U zegt: 'Gerstekorrel. Gerstekorrel is samengesteld uit twee andere woorden: gerst en korrel. Gerst heeft geen meervoud. Daarom schrijf je gerstekorrel zonder tussen-n.' U wijst op het schema en schrijft gerstekorrel op het bord.

U zegt: 'Geboortegolf. Geboortegolf is samengesteld uit twee andere woorden: geboorte en golf. In geboortegolf schrijf je geen tussen-n, omdat het eerste deel van het woord een meervoud met en (geboorten) of met s (geboortes) heeft.' U wijst op het schema en schrijft geboortegolf op het bord.

U zegt: 'Beretrots. Beretrots is samengesteld uit twee andere woorden: beer en trots. In beretrots schrijf je geen tussen-n omdat beretrots "heel erg trots" betekent.' U wijst op het schema en schrijft beretrots op het bord.

U zegt: 'Rodekool. Rodekool is samengesteld uit twee andere woorden: rood en kool. In rodekool schrijf je geen tussen-n omdat rode geen zelfstandig naamwoord is.' U wijst op het schema en schrijft rodekool op het bord.

U zegt: 'Maneschijn. Maneschijn is samengesteld uit twee andere woorden: maan en schijn. In maneschijn schrijf je geen tussen-n, omdat er van het eerste deel (de maan) maar één is.' U wijst op het schema en schrijft maneschijn op het bord.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We gaan samengestelde woorden schrijven.'

U laat allereerst de leerlingen het schema op het bord overnemen in hun schrift.

Vervolgens laat u ze steeds verwoorden waarom er wel of geen tussen-n wordt geschreven.

U gebruikt hiervoor de volgende woorden: groenteafdeling, verentooi, pikkedonker, lakensloop, zonnestraal, tussenstand, knarsetanden.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De **binnentuin** staat **boordevol** prachtige planten.
- 2 Het **horlogebandje** glimt in de **maneschijn**.
- 3 Dat **dierenvel** is **beresterk**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 24 (Samengestelde woorden met of zonder tussen-n). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 28 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 29

STAPPENPLAN 10

interactie**Doel** Verkleinwoorden schrijven van woorden met een lange klank aan het eind.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 29 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan verkleinwoorden oefenen van woorden met een lange klank aan het eind. Pianootje is zo'n woord.' U schrijft het woord op het bord. 'Je schrijft piano met één o aan het eind, maar bij het verkleinwoord pianootje schrijf je een dubbele klinker. Dat moet omdat je anders /piejaanotju/ zou lezen. Menuutje is ook zo'n woord.' U schrijft het woord weer op het bord. 'Je schrijft menu met één u aan het eind, maar het verkleinwoord menuutje schrijf je met een dubbele klinker. Dat moet omdat je anders /munutju/ zou lezen.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Dia – diaatje.' U schrijft dia op het bord. 'Dia (spreek de /aa/ extra lang uit), ik hoor de lange klank /aa/ aan het eind van het woord. De regel is: Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven. Diaatje schrijf je dus met een dubbele a.' U schrijft diaatje achter dia op het bord en zet een streep onder de dubbele a.

U wijst hierbij ook op de regel op blz. 175 in het Spellingboek.

U zegt: 'Accu-accuutje.' U schrijft accu op het bord. 'Accu (spreek de /uu/ extra lang uit), ik hoor de lange klank /uu/ aan het eind van het woord. De regel is: Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven. Accuutje schrijf je dus met een dubbele u.' U schrijft accuutje achter accu op het bord en zet een streep onder de dubbele u.

Nu laat u de leerlingen aanvullen. U zegt: 'Chocolaatje.' U schrijft chocola op het bord. 'Chocola, ik hoor aan het eind van het woord (de lange klank /aa/). De regel is: Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord (met een dubbele klinker geschreven). Chocolaatje schrijf je dus met (een dubbele a).' U schrijft chocolaatje achter chocola op het bord en zet een streep onder de dubbele a.

U zegt: 'Woorden die eindigen op /ee/, schrijf je al met een dubbele klinker aan het eind, zoals dictee, fee, twee. Of je schrijft deze woorden met é, zoals café en logé. De verkleinwoorden ervan schrijf je altijd met een dubbele ee: dicteetje, feetje, tweetje, cafeetje, logeetje.' U schrijft deze woorden steeds als woordpaar op het bord. Bijvoorbeeld: dictee – dicteetje.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen verkleinwoorden schrijven, verkleinwoorden van woorden met een lange klank aan het eind. Deze verkleinwoorden schrijf je met een dubbele klinker.' U wijst nogmaals op de regel op blz. 175 in het Spellingboek.

U zegt steeds een zin en de leerlingen noemen het woord met de lange klank aan het eind. Vervolgens noemen ze het verkleinwoord en verwoorden ze de schrijfwijze hiervan volgens de aangeleerde aanpak. Daarna schrijven de leerlingen het verkleinwoord in hun schrift. Tot slot schrijft u het woord op het bord en controleren de leerlingen of zij het woord goed hebben geschreven.

U gebruikt de volgende zinnen:

Het chocolaatje ligt te smelten in de zon. (chocolaatje)

Een kleine dynamo is een dynamootje. (dynamootje)

Elke zomer hebben we een logeetje uit Rusland. (logeetje)

Het scherm van het parapluutje is stukgewaaid. (parapluutje)

Straks maken we een klein dicteetje. (dicteetje)
 Geeft u mij maar een colaatje. (colaatje)
 Dat kleine radiootje maakt een boel herrie. (radiootje)

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Harm neemt af en toe een **risico**otje.
- 2 Voor mijn verjaardag kreeg ik een **extra**atje.
- 3 Voetballers snappen wat een **een**-tweetje is.
- 4 Dat **ijs**cootje smaakte lekker.
- 5 Ik vind kleine **pinda**atjes lekkerder dan grote.
- 6 Moeder heeft **foto**otjes van haar kinderen in haar portemonnee.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 10 (Verkleinwoorden van woorden met een lange klank aan het eind). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 29 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 30

STAPPENPLAN 3
 SPELLINGBOEK BLZ. 163

Doel Leenwoorden (uit het Engels of het Frans) schrijven.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 30 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met leenwoorden uit de Engelse en de Franse taal. Het zijn Engelse en Franse woorden die we ook in het Nederlands gebruiken. Deze woorden zeg je soms heel anders dan dat je ze schrijft. Je leert de woorden door ernaar te kijken en ze dan te schrijven. Het zijn kijkweetwoorden. Op bladzijde 163 van je Spellingboek staan de woordenlijsten "Leenwoorden uit het Engels" en "Leenwoorden uit het Frans".'

U laat de leerlingen de lijsten voor zich nemen. Vervolgens leest u de woorden hardop voor en laat u ze rij voor rij nazeggen, terwijl de leerlingen meewijzen in hun boek.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Nu gaan we woorden opzoeken in deze lijsten met leenwoorden uit het Engels en Frans en ze naschrijven. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven.'

Ik zeg: biscuit. Biscuit begint met een b. Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Engels. Zie ik biscuit in de lijst staan? Biscuit staat niet in de lijst. Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Frans. Zie ik biscuit in de lijst staan? Biscuit staat wel in deze lijst. Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat ik een /k/ hoor, maar een c schrijf. Het valt mij ook op dat ik /kwie/ aan het eind hoor, maar cuit schrijf. Ik schrijf het woord op.' Vervolgens schrijft u biscuit op het bord en laat u de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

'Ik zeg: scoren. Scoren begint met een s. Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Engels. Zie ik scoren in de lijst staan? Scoren staat in de lijst. Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat ik /sk/ hoor, maar sc schrijf. Ik schrijf het woord op.' Vervolgens schrijft u scoren op het bord en laat u de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

interactie

'Ik zeg: medaille. Medaille begint met een m. Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Engels. Zie ik medaille in de lijst staan? Medaille staat niet in de lijst. Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het Frans. Zie ik medaille in de lijst staan? Medaille staat wel in deze lijst. Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat ik /aju/ hoor, maar aille schrijf. Ik schrijf het woord op.'

Vervolgens schrijft u medaille op het bord en laat u de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt hoe je zo'n leenwoord moet schrijven, zoek je het op in de lijsten achter in je Spellingboek.' U vertelt hierbij dat de leerlingen bij de computerlessen bij deze les de woordenlijsten ook op de computer kunnen oproepen. Ze moeten dan op de kijkweetknop klikken en krijgen dan het lijstje met de woorden te zien. Ook is er in deze les een werkvorm op de computer waarbij de leerlingen kunnen werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen het woord dan te zien en moeten het daarna typen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan leenwoorden uit het Engels en uit het Frans schrijven.' U leest nog eens de leenwoorden uit het Engels en het Frans uit het Spellingboek voor en laat de leerlingen hardop meelesen. Vervolgens laat u de leerlingen aanvullen:

'Ik zeg: volleybal. Volleybal begint met (een v).

Ik kijk in de lijst met (leenwoorden uit het Engels).

Zie ik volleybal in de lijst staan? (Ja, volleybal staat in de lijst.)

Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat (ik /volie/ hoor, maar volley schrijf).

Hierna (schrijf ik het op).'

U schrijft het woord volleybal op het bord en de leerlingen schrijven het in hun schrift.

'Ik zeg: record. Record begint met (een r).

Ik kijk in de lijst met (leenwoorden uit het Engels).

Zie ik record in de lijst staan? (Nee, record staat niet in de lijst.)

Ik kijk in de lijst met leenwoorden uit het (Frans).

Zie ik record in de lijst staan? (Ja, record staat in de lijst.)

Ik kijk goed naar het woord. Het valt mij op dat (ik /kor/ hoor, maar cord schrijf).

Hierna (schrijf ik het op).'

U schrijft het woord record op het bord en de leerlingen schrijven het in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: chips, computer, circuit en cadeau.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

1 Omdat de atlete een **record** had gelopen, kreeg zij een **medaille**.

2 Ik heb op mijn **computer** ook een **volleybalspel**.

3 **Scoren** doe je op een voetbalveld en **racen** op een **circuit**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 3 (Leenwoorden uit het Engels en Frans). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 30 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 31

STAPPENPLAN 4 EN 5
SPELLINGBOEK BLZ. 159 EN 164

interactie

Doel Meerlettergrepige woorden met /oe/ = ou en woorden met y schrijven.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 31 van Taallesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een /oe/ die je schrijft als ou. (U schrijft ou op het bord.) In woorden als retour en douane horen we een /oe/, maar we schrijven een ou. (U wijst ou aan op het bord.)

Ik zeg: retour. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor een /oe/-klank, ik schrijf ou. (U onderstreept de ou in retour.)

Er is geen regel die je vertelt wanneer je de /oe/ met ou moet schrijven. Het zijn kijkweetwoorden, die we ook wel inprentwoorden noemen. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven. In het Spellingboek staat op bladzijde 164 een lijst met woorden waarin je /oe/ hoort, maar ou schrijft.

In deze les gaan we ook oefenen met woorden met een y. (U schrijft de letter op het bord.) Deze letter is soms een klinker en soms een medeklinker. In woorden als dynamo en systeem beschouwen we de y als klinker en klinkt hij als /ie/ of /i/. In woorden als yoghurt en yahtzee is de y een medeklinker en klinkt hij als /j/.

Ik zeg: dynamo. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor een /ie/-klank, ik schrijf y. (U onderstreept de y in dynamo.)

Ik zeg: yahtzee. (U schrijft dit woord ook op het bord.) Ik hoor een /j/-klank, ik schrijf y. (U onderstreept de y in yahtzee.)

Er is geen regel die je vertelt wanneer je de /j/ of de /i/ of /ie/ met een y moet schrijven. Het zijn inprentwoorden. Je leert deze woorden door ze veel te zien en te lezen en vaak te schrijven.

In het Spellingboek staat op bladzijde 159 een lijst met woorden die je met een y schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen nu bladzijde 164 van het Spellingboek voor zich. U leest de rij woorden van de lijst 'Woorden met /oe/ = ou' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze in koor herhaalt. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u een van de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met /oe/ = ou' kiezen en dit voorlezen. U schrijft het woord op het bord en laat de leerlingen controleren of u het goed hebt gedaan. Vervolgens schrijven de leerlingen het woord in hun schrift.

Op deze manier geven de leerlingen u een dictee van vijf woorden. U laat de leerlingen de woorden op het bord steeds controleren en in hun schrift schrijven.

De leerlingen nemen bladzijde 159 van het Spellingboek voor zich. U leest de rij woorden van de lijst 'Woorden met y' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep ze hardop in koor herhaalt. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u de leerlingen een woord uit de lijst 'Woorden met y' kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /j/ of /i/ of /ie/ hoort, schrijf je met een y, als het in deze lijst staat. Jouw woord staat in de lijst met y-woorden. Heb je het woord met y goed geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt of je een woord met een y moet schrijven, zoek je het op in de lijst op bladzijde 159.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven met een y.' U leest nog eens de woorden met y uit het Spellingboek voor en laat de leerlingen meelezen en nazeggen.

U zegt: 'We gaan een aantal woorden opschrijven.'

U zegt 'Egypte' en schrijft het woord op het bord. U laat de leerlingen het woord hardop nazeggen en het in hun schrift schrijven.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende y-woorden: hygiëne, hypnose, mysterie, synoniem, systeem, sympathiek, volleybal, mayonaise, typisch, yoghurt, gymnastiek.

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden schrijven met /oe/ = ou.' U leest nog eens de woorden met /oe/ = ou uit het Spellingboek voor en laat de leerlingen meelezen en nazeggen.

U zegt: 'Er staan veertien woorden in de lijst. We gaan ze alle veertien een keer opschrijven.' U zegt 'blouse' en schrijft het woord op het bord. U laat de leerlingen het woord hardop nazeggen en het in hun schrift schrijven.

Op dezelfde manier behandelt u de rest van de /oe/ = ou-woorden: coupé, couplet, douane, douche, douchen, enthousiast, journaal, journalist, retour, route, routine, souvenir, tournee.

U benadrukt: 'Wanneer je twijfelt hoe je deze woorden moet schrijven, zoek je het op in de lijsten op bladzijde 159 en 164 ("Woorden met y" en "Woorden met /oe/ = ou").' U vertelt hierbij dat de leerlingen bij de computerlessen bij deze les de woordenlijsten ook kunnen oproepen met de kijkweetknop.

Verder is er een oefening bij de computerlessen waarbij de leerlingen kunnen werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen het woord dan even te zien en moeten het daarna typen.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Bij de **douane** werden de **souvenirs** van de **reizigers** **nauwkeurig** bekeken.
- 2 De **sympathieke** **journalist** schrijft een artikel over het **mysterie** van **hypnose**.
- 3 We spelen **volleybal** in de **gymzaal**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 4 (Woorden met y) en 5 (Woorden met /oe/ = ou). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen de stappenplannen mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 31 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 32

Doel Persoonsvormen schrijven van den-werkwoorden eindigend op een /t/-klank.

Vorbereiding

U neemt de onderste helft van de persoonsvorm-kaart over op het bord.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 32 van Taalleerland Spelling.

interactie

 Stap 1 Oriëntatie

U zegt: 'We gaan persoonsvormen zoeken en schrijven van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank. Je schrijft deze persoonsvormen soms met een d en soms met dt aan het eind. Om te weten of een persoonsvorm met een d of met dt moet worden geschreven, gebruiken we het onderste deel van de Persoonsvorm-kaart.'

 Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen de Persoonsvorm-kaart achter in het Spellingboek voor zich. U zegt: 'We gaan oefenen met persoonsvormen van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank.' U wijst op de onderste helft van de Persoonsvorm-kaart en legt uit: 'In de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank met een d, als:

- **Ik** het onderwerp is.' (U wijst dit aan op het bord.)
U vraagt: 'Welke voorbeelden staan op de kaart?
- **Jij/je** achter de persoonsvorm staat.' (U wijst dit aan op het bord.)
U vraagt: 'Welke voorbeelden staan op de kaart?'
- **'Het de gebiedende wijs** is.' (U wijst dit aan op het bord.)
U vraagt: 'Welke voorbeelden staan op de kaart?'

In de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank in **alle andere gevallen** met dt. (U wijst dit aan op het bord.)

In de **verleden tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank altijd met een d.' (U wijst dit aan op het bord.)

U vraagt: 'Welke voorbeelden staan op de kaart?'

U geeft vervolgens hardop denkend voorbeelden van persoonsvormen van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank. U wijst steeds de stappen aan op het deel van de Persoonsvorm-kaart dat u op het bord hebt geschreven. De leerlingen moeten hierbij de stappen op de eigen Persoonsvorm-kaart aanwijzen. U gebruikt de volgende voorbeelden:

'Ik rond het verhaal nu af. Rond (af) is de persoonsvorm van afronden en eindigt op een /t/-klank. Afronden is een den-werkwoord. Er staat ik in de zin. Dus schrijf ik hier rond met een d.' U schrijft de zin op het bord.

'Hoe snijd je een taart in acht stukken? Snijd is de persoonsvorm van snijden en eindigt op een /t/-klank. Snijden is een den-werkwoord. Achter de persoonsvorm staat het woord je, dat ik ook als jij kan lezen. Dus schrijf ik snijd met een d.' U schrijft de zin op het bord.

'Lijd jij aan astma? Lijd is de persoonsvorm van lijden en eindigt op een /t/-klank. Lijden is een den-werkwoord. Jij staat achter de persoonsvorm. Dus schrijf ik hier lijd met een d.' U schrijft de zin op het bord.

'Beantwoord die vraag nu eens. Beantwoord is de persoonsvorm van beantwoorden en eindigt op een /t/-klank. Beantwoorden is een den-werkwoord. De zin geeft aan dat je iets moet doen, dus is het de gebiedende wijs. Dan schrijf ik hier beantwoord met een d.' U schrijft de zin op het bord.

'De chauffeur laadt de vrachtwagen. Laadt is de persoonsvorm van laden en eindigt op een /t/-klank. Laden is een den-werkwoord. Er staat geen ik in de zin, er staat ook geen je/jij achter de persoonsvorm en het is geen gebiedende wijs. Ik schrijf laadt dan met dt.' U schrijft de zin op het bord.

U zegt: 'Hajar overreed bijna een kat. Overreed is de persoonsvorm van overrijden en eindigt op een /t/-klank. Overrijden is een den-werkwoord. Overreed is de verleden tijd. Dus schrijf ik hier overreed met een d.' U schrijft de zin op het bord.

Samenvattend zegt u: 'Je schrijft deze persoonsvormen van den-werkwoorden soms met een d en soms met dt aan het eind.'

In de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank met een d, als:

- ik het onderwerp is;
- jij/je achter de persoonsvorm staat;
- het de **gebiedende wijs** is.

In alle andere gevallen in de **tegenwoordige tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank met dt.

In de **verleden tijd** schrijf je de persoonsvorm van den-werkwoorden die eindigen op een /t/-klank altijd met een d.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen persoonsvormen van den-werkwoorden met een /t/-klank aan het eind oefenen. Gebruik hierbij steeds de Persoonsvorm-kaart.'

'Braad je het vlees niet te lang?

De persoonsvorm is (braad).

Braad eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (braden).

Braden is een (den-werkwoord). Braad staat in de (tegenwoordige tijd).

Ik schrijf braad met (een d aan het eind), want (er staat je achter dat je ook als jij kunt lezen).'

U schrijft de zin op het bord en de leerlingen nemen hem over in hun schrift.

U zegt: 'De verpleegster verbindt mijn arm.

De persoonsvorm is (verbindt).

Verbindt eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (verbinden).

Verbinden is een (den-werkwoord). Verbindt staat in de (tegenwoordige tijd).

Ik schrijf verbindt (met dt aan het eind), want (er staat geen ik in de zin, er staat geen je of jij achter de persoonsvorm en het is geen gebiedende wijs).'

U schrijft de zin op het bord en de leerlingen nemen hem over in hun schrift.

U zegt: 'Angela vond het een leuk feest.

De persoonsvorm is (vond).

Vond eindigt op (een /t/-klank) en is de persoonsvorm van (vinden).

Vinden is een (den-werkwoord). Vond staat in de (verleden tijd).

Ik schrijf vond (met een d aan het eind), want (in de verleden tijd schrijf je altijd een d als het om den-werkwoorden gaat).'

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U zegt dat alle zinnen in de tegenwoordige tijd staan. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 De ondervraagde **beantwoordt** alle vragen.
- 2 **Verbind** jij de wond op je arm?
- 3 Thomas **vindt** dat hij belachelijk vroeg naar bed moet.
- 4 Ik **baad** in de Noordzee.
- 5 **Wend** je met die vraag tot de burgemeester.
- 6 De minister **bestreed** de armoede in dat land.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. De leerlingen gebruiken hierbij de Persoonsvorm-kaart en passen de stappen steeds toe.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 32 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 33

STAPPENPLAN 22
SPELLINGBOEK BLZ. 156 T/M 166

interactie

Doel

Hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven van woorden met /g/ = ch, woorden met /sj/ = ch, woorden met /zj/ = g, woorden met /oe/ = ou, woorden met th of x of q, woorden met /p/ = b en woorden die met wr beginnen.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 33 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we nog eens oefenen met kijkweetwoorden. Je weet het, dat zijn woorden die je veel moet zien, lezen en schrijven. De kijkweetwoorden waarmee we oefenen, hebben heel verschillende spellingproblemen. We oefenen weer:

- Woorden met /g/ = ch. (U schrijft /g/ = ch op het bord.) Belachelijk is zo'n woord. In belachelijk hoor je een /g/, maar je schrijft ch.
- Woorden met /sj/ = ch. (U schrijft /sj/ = ch op het bord.) Capuchon is zo'n woord. Je hoort /sj/, maar je schrijft ch.
- Woorden met /zj/ = g. (U schrijft /zj/ = g op het bord.) Lekkage is zo'n woord. Je hoort /zj/, maar je schrijft een g.
- Woorden met /oe/ = ou. (U schrijft /oe/ = ou op het bord.) Routine is zo'n woord. Je hoort /oe/, maar je schrijft ou.
- Woorden met th. (U schrijft th op het bord.) Thermometer is zo'n woord. Je hoort de h niet, maar je schrijft hem wel.
- Woorden met x. (U schrijft x op het bord.) Experiment is zo'n woord. Je hoort /ks/, maar je schrijft een x.
- Woorden met q. (U schrijft q op het bord.) Quiz is zo'n woord. Je hoort /kw/, maar je schrijft een q.
- Woorden met /p/ = b. (U schrijft /p/ = b op het bord.) Website is zo'n woord. Je hoort een /p/, maar je schrijft een b.
- Woorden met wr. (U schrijft wr op het bord.) Wraak is zo'n woord.'

'Als je niet weet hoe je deze woorden moet schrijven, moet je ze opzoeken en bekijken. Je kunt ze opzoeken in de woordenlijsten achter in je Spellingboek. Je moet dan het goede lijstje zoeken. Daarin staan de woorden op alfabet. De woordenlijsten staan op bladzijde 156 tot en met 166.

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 158 van het Spellingboek voor zich en kijken naar 'Woorden met /g/ = ch'. U zegt: 'In de woorden van deze lijst hoor je een /g/ die je als ch (/cee-haa/) schrijft.' Samen met de leerlingen leest u de woorden uit de lijst hardop. U zegt: 'Giechelen. Staat giechelen in de woordenlijst? Giechelen begint met een g. Ik zie giechelen in de lijst staan. Ik weet nu dat ik giechelen met ch moet schrijven.'

De leerlingen zoeken nu de 'Woorden met /sj/ = ch' (blz. 157). U zegt: 'In de woordenlijst staan woorden waarin je de klank /sj/ hoort, die je als ch (/cee-haa/) schrijft.' U laat enkele leerlingen de woorden hardop lezen.

U zegt: 'Marcheren. Staat marcheren in de woordenlijst? Ik zie marcheren in de woordenlijst staan. Ik weet nu dat ik marcheren met ch moet schrijven.'

De leerlingen zoeken nu de lijst 'Woorden met /zj/ = g' (blz. 157). U zegt: 'In de woorden van deze lijst hoor je de klank /zj/ die je als een g schrijft.' Samen met de leerlingen leest u de woorden uit de lijst enkele keren hardop.

U zegt: 'Stage. Staat stage in de woordenlijst? Stage begint met een s. Ik zie stage in de lijst staan. Ik weet nu dat ik stage met een g moet schrijven.'

Afhankelijk van de beschikbare tijd kunt u nog de volgende woorden laten zoeken: **couplet** in de lijst 'Woorden met /oe/ = ou' (blz. 164), **katholiek** in de lijst 'Woorden met th' (blz. 162), **expositie** in de lijst 'Woorden met x' (blz. 162), **aquarium** in de lijst 'Woorden met q' (blz. 162), **ambtenaar** in de lijst 'Woorden met /p/ = b' (blz. 162) en **wrijven** in de lijst 'Woorden die met wr beginnen' (blz. 162).

U benadrukt: 'Wanneer je erover twijfelt hoe je deze lastige woorden moet schrijven, zoek je ze op in de woordenlijsten. De woordenlijsten staan op bladzijde 156 tot en met 166 van het Spellingboek.'

U vertelt vervolgens dat de leerlingen bij de computerlessen bij deze les de woordenlijsten ook op de computer kunnen oproepen. Ze moeten dan op de kijkweetknop klikken en krijgen dan het lijstje met de woorden te zien.

Ook is er in deze les een werkvorm op de computer waarbij de leerlingen kunnen werken met de spiekknop. Hiermee kunnen ze een woord waarover ze twijfelen oproepen. Ze krijgen dan het woord even te zien en moeten het daarna typen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We gaan woorden opzoeken in de woordenlijstjes achter in het Spellingboek.'

Techniek, ik hoor een /g/. Moet techniek met een g of met ch?

Ik kijk in de lijst op bladzijde 158: "Woorden met /g/ = ch".

Staat techniek in de lijst? Techniek begint met een t. Ik zie techniek in de lijst staan.

Nu weet ik hoe ik techniek moet schrijven. Ik schrijf techniek met ch.'

U schrijft techniek op het bord. De leerlingen schrijven het woord in hun schrift.

Laat de leerlingen aanvullen.

'Maximaal, ik hoor (/ks/). Moet maximaal met (ks of een x)?

Ik kijk in de lijst op bladzijde 162 in de lijst ("Woorden met x").

Staat maximaal in de lijst? Maximaal begint met een (m).

Ik zie (maximaal wel in de lijst staan).

Nu weet ik hoe ik maximaal moet schrijven. Ik schrijf maximaal (met een x).'

U schrijft maximaal op het bord. De leerlingen schrijven het woord in hun schrift.

Op dezelfde wijze behandelt u de volgende woorden: therapie, souvenir, centrifuge, chip, wroeten en abnormaal.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

1. Die **capuchon** staat jou echt **belachelijk**.
2. Na drie keer **lekkage** wordt dweilen een **routine**.
3. De nieuwe **therapie** is nog een **experiment**.
4. Op de **website** van onze school kun je ook een **quiz** doen.
5. Varkens **wroeten** graag in de grond.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 22 (Gebruik woordenlijsten). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 33 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 34

STAPPENPLAN 7
SPELLINGBOEK BLZ. 160 EN 161

interactie

Doel Meerlettergrepige woorden schrijven met ei of ij.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 34 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een /ei/-klank. Je weet dat je die klank soms met ei en soms met ij schrijft (u schrijft zowel ei als ij op het bord).

Ik zeg: activiteit. (U schrijft dit woord op het bord.) Ik hoor een /ei/-klank, ik schrijf ei. (U onderstreept ei in activiteit.)

Ik zeg: azijn. (U schrijft dit woord ook op het bord.) Ik hoor een /ei/-klank, ik schrijf ij. (U onderstreept de ij in azijn.)

Er is geen regel die je vertelt of je de /ei/ met ei of met ij moet schrijven. Het zijn kijk-weetwoorden, die we ook wel inprentwoorden noemen. Je leert deze woorden door ze veel te zien en vaak te schrijven.

In het Spellingboek staat op bladzijde 160 een lijst met /ei/-woorden die je met ei schrijft. En op bladzijde 160 en 161 staat een lijst met /ei/-woorden die je met ij schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 160 van het Spellingboek voor zich. U leest de blauwe woorden uit de lijst 'Woorden met ei' voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze woorden hardop lezen, waarna de hele groep de woorden in koor leest. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

Hierna laat u de leerlingen twee blauwe woorden uit de lijst opschrijven. U vraagt welke woorden zijn opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ei als het in deze lijst staat. Jouw woorden staan in de lijst met ei-woorden. Heb je de woorden met ei geschreven?' U laat de leerlingen hun woorden controleren.

U vraagt de leerlingen nu drie blauwe woorden uit de lijst 'Woorden met ij' te kiezen. U vraagt ze de woorden enkele keren voor zichzelf te lezen en nauwkeurig te bekijken.

Hierna laat u de leerlingen deze drie blauwe woorden opschrijven zonder weer in het boek te kijken. U vraagt welk woorden zijn opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ij als het in deze lijst staat. Jouw woorden staan in de lijst met ij-woorden. Heb je de woorden met ij geschreven?' U laat de leerlingen hun woorden controleren.

U zegt: 'Nu gaan we proberen een woord snel te vinden in de ij-lijst of de ei-lijst.

Daarvoor kijk je steeds naar de eerste letter van het woord.

Ik moet schrijven: marsepein. Ik kijk eerst of het woord in de lijst met ij-woorden staat.

Marsepein heeft een m aan het begin. Ik kijk dus bij de m in de lijst. Ik zie marsepein niet in de lijst staan. Dan kijk ik in de lijst met ei-woorden. Ik zie marsepein in de lijst staan.

Nu weet ik dat de ei-klank in marsepein met ei geschreven wordt.'

'Ik moet schrijven: grijnzen. Ik kijk eerst in de lijst met ij-woorden. Ik kijk bij de woorden die met een g beginnen. Ik zie grijnzen in deze lijst staan. Nu weet ik dat de /ij/-klank in grijnzen met ij geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We maken twee rijen: een rij met ei-woorden en een rij met ij-woorden.' U tekent twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Peinzen. Ik kijk of het woord in één van de twee lijsten staat.

Ik kijk bij de woorden die beginnen met een p.

Ik zie peinzen in de lijst met ei-woorden staan.

Nu weet ik dat de /ei/-klank in peinzen met ei geschreven wordt.

Ik schrijf **peinzen** in de goede kolom.'

U schrijft **peinzen** in de juiste kolom op het bord en de leerlingen nemen het woord over in hun schrift.

'Kozijn. Ik kijk of het woord in één van de twee lijsten staat.

Ik kijk bij de woorden die met een **k** beginnen.

Ik zie **kozijn** in de lijst met **ij**-woorden staan.

Nu weet ik dat de /ei/-klank in **kozijn** met **ij** geschreven wordt.'

U schrijft **kozijn** in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen het woord over in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: **tamboerijn**, **scheiden**, **specialiteit**, **onbeschrijfelijk**, **uitwijken** en **eigenschap**. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten de leerlingen opschrijven.

- 1 Het gevoel is **onbeschrijfelijk**.
- 2 Italiaans koken is zijn **specialiteit**.
- 3 Joep moest lang **peinzen** voor hij het antwoord wist.
- 4 **Marsepein** is een **lekkernij** die je in december vaak eet.
- 5 **Parijs** kun je met geen andere stad **vergelijken**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 7 (Woorden met ei of ij). Hiermee controleren de leerlingen zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 34 van de Spelspoor-software.

STAPPENPLAN 1
Kijk na: Woorden met th, x of q.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met /t/ aan het begin of in het midden en twijfel je of je ze met een t of met th moet schrijven?
- Hoor je woorden met /ks/ en twijfel je of je ze met ks of met een x moet schrijven?
- Of hoor je woorden met /kw/ en twijfel je of je ze met kw of met een q moet schrijven?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

- Als je een woord met /t/ aan het begin of in het midden hoort en twijfelt of je het met een t of met th moet schrijven, kijk je in de lijst 'Woorden met th'.
- Als je een woord met /ks/ hoort en twijfelt of je het met ks of met een x moet schrijven, kijk je in de lijst 'Woorden met x'.
- Als je een woord met /kw/ hoort en twijfelt of je het met kw of met een q moet schrijven, kijk je in de lijst 'Woorden met q'.

Stap 4

Heb je het opgezochte woord met /t/, met /ks/ of met /kw/ opgezocht in een van de lijsten?

- Heb je het gevonden in een van de lijsten en heb je het goed geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 2
Kijk na: Woorden met c.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een /s/ of een /k/?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je in een woord een /s/ hoort, kijk je of het in de lijst 'Woorden met /s/ = c' staat.

- Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een c.
- Als je in een woord een /k/ hoort, kijk je of het in de lijst 'Woorden met /k/ = c' staat.
- Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een c.

Stap 4

Heb je het woord opgezocht in een van beide lijsten?

- Staat het woord in een van beide lijsten en heb je het met een c geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 3**Kijk na: Leenwoorden uit het Engels of het Frans.**

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je leenwoorden uit het Engels of het Frans? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Als je een leenwoord uit het Engels of het Frans hoort, kijk je of het in de lijst 'Leenwoorden uit het Engels' of de lijst 'Leenwoorden uit het Frans' staat. – Staat het woord in een van de lijsten, dan schrijf je het zoals je het daar ziet.
 Stap 4	Heb je het woord opgezocht in een van de lijsten met leenwoorden? – Staat het woord in een van deze lijsten en heb je het goed geschreven? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 4**Kijk na: Woorden met y.**

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je woorden met een /i/, /ie/ of /j/? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Als je een woord met een /i/, /ie/ of /j/ hoort, kijk je eerst of het in de lijst 'Woorden met y' staat. – Staat het woord in deze lijst, dan schrijf je het met een y.
 Stap 4	Heb je het woord opgezocht in de lijst 'Woorden met y'? – Staat het woord in deze lijst en heb je het met een y geschreven? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 5

Kijk na: Woorden met /oe/ = ou.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een /oe/?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Hoor je een woord met /oe/ en twijfel je hoe je het moet schrijven?

- Kijk dan eerst of het in de lijst 'Woorden met /oe/ = ou' staat.
- Staat het woord in deze lijst, dan schrijf je het met ou.

Stap 4

Heb je het woord opgezocht in de lijst 'Woorden met /oe/ = ou'?

- Stond het woord in deze lijst en heb je het met ou geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 6

Kijk na: Woorden met een /ie/-klank.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een /ie/?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je in een woord een /ie/ hoort, kijk je of het in de lijst 'Woorden met /ie/ = i' staat.

- Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een i.
- Staat het woord niet in de lijst, dan schrijf je het met ie.

Stap 4

Heb je het woord met de /ie/-klank opgezocht in de lijst?

- Staat het woord in de lijst en heb je het met een i geschreven?
- Ja? Dan is het goed.
- Staat het woord niet in de lijst en heb je het met ie geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 7

Kijk na: Woorden met ei of ij.

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je woorden met een /ei/? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Als je een woord met /ei/ hoort, kijk je eerst of het in de lijst 'Woorden met ei' staat. – Staat het daar niet, kijk dan of het in de lijst 'Woorden met ij' staat. – Staat het woord in de ei-lijst, dan schrijf je het met ei. – Staat het woord in de ij-lijst, dan schrijf je het met ij.
 Stap 4	Heb je het woord met de /ei/-klank opgezocht in een van de lijsten? – Heb je het gevonden en goed geschreven? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 8

Kijk na: Woorden met air.

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je woorden met /èèr/ en twijfel je of je ze met air moet schrijven? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Als je een woord met /èèr/ hoort en twijfelt of je het met air moet schrijven, kijk je in de lijst 'Woorden met air'.
 Stap 4	Heb je het woord met /èèr/ opgezocht in de lijst 'Woorden met air'? – Heb je het woord in de lijst gevonden en goed geschreven? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 9

Kijk na: Woorden met een niet-geschreven /w/ of /j/.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een /w/ of /j/ en twijfel je of je de w of de j moet schrijven?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je een woord met een /w/ of /j/ hoort en twijfelt of je de w of j moet schrijven, kijk je in de lijsten 'Woorden met een niet-geschreven /j/' en 'Woorden met een niet-geschreven /w/'.

Stap 4

Heb je het woord met /w/ of /j/ opgezocht in de lijsten?

- Heb je het in de lijsten gevonden en goed geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 10

Kijk na: Verkleinwoorden van woorden met een lange klank aan het eind.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je verkleinwoorden van woorden met een lange klank aan het eind?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als een woord eindigt op een lange klank, wordt het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven. Bijvoorbeeld: foto – fotootje.

Stap 4

Heb je het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven?

- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 11
Kijk na: Meervoudsvormen van woorden met een lange klank aan het eind.

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je meervouden van woorden met een lange klank aan het eind? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Ik weet: hoor je aan het eind van een woord de lange klank /aa/, /oo/ of /uu/, dan schrijf je de meervoudsvorm met 's. Ik weet: hoor je aan het eind van een woord de lange klank /ee/, dan schrijf je de meervoudsvorm met een s eraan vast.
 Stap 4	Hoor je een meervoudsvorm van een woord met een lange klank aan het eind? – Heb je de meervoudsvorm met 's geschreven, als het woord eindigt op /aa/, /oo/ en /uu/? – Heb je de meervoudsvorm met de s eraan vast geschreven, als het woord eindigt op /ee/? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 12
Kijk na: Woorden met é, è of ê.

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je woorden waarbij je twijfelt of je een accentteken moet gebruiken? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Als je een woord hoort en twijfelt of je een accentteken moet gebruiken, kijk je of het in de lijst 'Woorden met é, è of ê' staat. – Staat het woord in deze lijst, dan schrijf je het zoals je het daar ziet.
 Stap 4	Heb je het woord opgezocht in de lijst 'Woorden met é, è of ê'? – Staat het woord in deze lijst en heb je het goed geschreven? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 13

Kijk na: Bijzondere inprentwoorden.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden waarbij je twijfelt hoe je ze moet schrijven?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je een woord hoort en twijfelt hoe je het moet schrijven, kijk je of het in de lijst 'Bijzondere inprentwoorden' staat.

- Staat het woord in deze lijst, schrijf het dan goed over.

Stap 4

Heb je het woord opgezocht in de lijst 'Bijzondere inprentwoorden'?

- Staat het woord in deze lijst en heb je het goed geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 14

Kijk na: Woorden met z.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je een woord met /s/ of /z/ en twijfel je of je het met een z moet schrijven?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Hoor je een woord met /s/ of /z/ en twijfel je hoe je het moet schrijven?

- Kijk dan of het in de lijst 'Woorden met z' staat.
- Staat het woord in deze lijst, dan schrijf je het met een z.

Stap 4

Heb je het woord opgezocht in de lijst 'Woorden met z'?

- Staat het woord in deze lijst en heb je het met een z geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 15**Kijk na: Woorden met /sj/ = ch.**

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je woorden met /sj/? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Als je in een woord /sj/ hoort, kijk je of het in de lijst 'Woorden met /sj/ = ch' staat. – Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met ch.
 Stap 4	Heb je het woord opgezocht in de lijst? – Staat het woord in de lijst en heb je het met ch geschreven? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 16**Kijk na: Woorden met /zj/ = g.**

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je woorden met /zj/? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Als je in een woord /zj/ hoort, kijk je of het in de lijst 'Woorden met /zj/ = g' staat. – Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een g.
 Stap 4	Heb je het woord opgezocht in de lijst? – Staat het woord in de lijst en heb je het met een g geschreven? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 17

Kijk na: Woorden met s.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een /s/ of /z/ en twijfel je of je ze met een s moet schrijven?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Hoor je een woord met een /s/ of /z/ en twijfel je hoe je het moet schrijven?

- Kijk dan of het in de lijst 'Woorden met s' staat.
- Staat het woord in deze lijst, dan schrijf je het met een s.

Stap 4

Heb je het woord opgezocht in de lijst 'Woorden met s'?

- Staat het woord in deze lijst en heb je het met een s geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 18

Kijk na: Woorden met au.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een /ou/?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je een woord met een /ou/ hoort, kijk je of het in de lijst 'Woorden met au' staat.

- Staat het woord in de au-lijst, dan schrijf je het met au.
- Staat het woord niet in de au-lijst, schrijf het dan met ou.

Stap 4

Heb je het woord met de /ou/-klank opgezocht in de lijst 'Woorden met au'?

- Heb je het gevonden en met au geschreven?
- Ja? Dan is het goed.
- Heb je het niet gevonden in de lijst en daarom met ou geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 19**Kijk na: Woorden met tie of ti.**

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je woorden met /tsie/ of /sie/? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Als je in een woord /tsie/ of /sie/ aan het eind hoort, schrijf je het woord met tie. Als je midden in een woord /tsie/ of /sie/ hoort, schrijf je het woord met ti.
 Stap 4	Hoor je een woord met /tsie/ of /sie/? – Heb je het woord met tie of ti geschreven? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 20**Kijk na: Woorden met een trema.**

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Hoor je in de zin een woord met meer klinkers achter elkaar? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Bestaat de kans dat je dit woord verkeerd uitspreekt? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga dan naar stap 4.
 Stap 4	Als bij een woord met meer klinkers achter elkaar de kans bestaat dat je het verkeerd leest, schrijf je een trema op de eerste letter van de nieuwe lettergreep.
 Stap 5	Heb je in het woord een trema op de eerste letter van de nieuwe lettergreep gezet? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 6	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 21

Kijk na: Woorden met s of f.

Lastige woorden met s

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je een s of een z in een woord en twijfel je of je het met een s moet schrijven?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je een woord met een /s/ of /z/ hoort en twijfelt of je het met een s moet schrijven, kijk je in de lijst 'Woorden met s'.

- Staat het woord in deze lijst, dan schrijf je het met een s.

Stap 4

Heb je het woord opgezocht in de lijst 'Woorden met s'?

- Stond het woord in deze lijst en heb je het met een s geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

Woorden met f

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je een /f/ of een /v/ in een woord en twijfel je of je het met een f moet schrijven?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je een woord met een /f/ of /v/ hoort en twijfelt of je het met een f moet schrijven, kijk je in de lijst 'Woorden met f'.

- Staat het woord in deze lijst, dan schrijf je het met een f.

Stap 4

Heb je het woord opgezocht in de lijst 'Woorden met f'?

- Staat het woord in deze lijst en heb je het met een f geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 22
Kijk na: Gebruik woordenlijsten.

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Lees de zin zachtjes voor jezelf. – Hoor je inprentwoorden met een klank waarbij je twijfelt hoe je deze moet schrijven? – Nee, ga dan naar de volgende zin. – Ja, ga naar stap 3.
 Stap 3	Je hoort een inprentwoord met een klank waarbij je twijfelt hoe je deze moet schrijven. – Kijk achter in het Spellingboek. – Zoek de goede woordenlijst. – Staat het woord in deze lijst, dan schrijf je het zoals je het daar ziet.
 Stap 4	Heb je het inprentwoord opgezocht in een van de lijsten achter in het Spellingboek? – Heb je het woord in een van de lijsten gevonden en heb je het goed geschreven? – Ja? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 23
Kijk na: Hoofdletters schrijven.

 Stap 1	Kijk de zin na: – Begint de zin met een hoofdletter? – Staat er een punt aan het eind van de zin? – Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.
 Stap 2	Hoor je in de zin een andere zin? – Nee? Ga dan naar Stap 3. – Ja? Is dit een zin die precies zo door iemand gezegd wordt? – Heb je het eerste woord van 'de zin in de zin' met een hoofdletter geschreven? Dan is het goed.
 Stap 3	Staan er namen van mensen of dieren in de zin? Of aardrijkskundige namen? – Nee? Ga dan naar Stap 4. – Ja? Heb je die met een hoofdletter geschreven? Dan is het goed.
 Stap 4	Staan er namen van feestdagen of talen in de zin? Of van verenigingen of merken? Of nog andere namen? – Nee? Ga dan naar Stap 5. – Ja? Heb je die met een hoofdletter geschreven? Dan is het goed.
 Stap 5	Ga nu naar de volgende zin. – Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 24

Kijk na: Samengestelde woorden met of zonder tussen-n.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Zie je in de zin samengestelde woorden?

- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

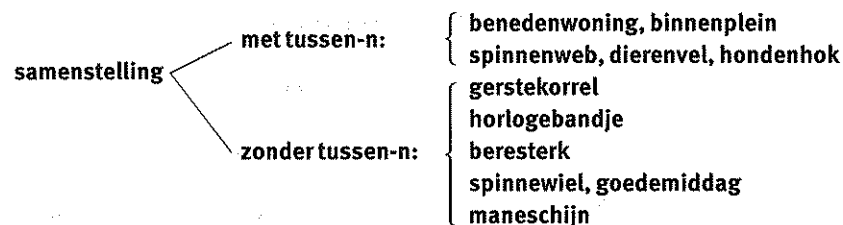
Stap 3

Zeg de woorddelen elk apart. Wat is het eerste woorddeel?

Stap 4

Zoek in het schema op bij welk geval het eerste woorddeel past.

Stap 5

Heb je het geval waarbij het eerste woorddeel past gevonden?

- Weet je nu of het samengestelde woord met of zonder tussen-n geschreven moet worden?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 6

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

OUDERBRIEF

Aan de ouders/verzorgers van

Uw kind krijgt extra spellinglessen met Spelspoor. Dat betekent dat we wekelijks een extra instructie geven ter voorbereiding op de reguliere spellinglessen. Ook wordt er extra geoefend met behulp van een computerprogramma. De aanpak van Spelspoor sluit aan bij de methode Taalleerland Spelling die wij op school gebruiken.

Spelspoor leert de leerlingen spellingproblemen volgens een vast stappenplan op te lossen. Dit stappenplan ziet er als volgt uit:

- **Stap 1** Ik hoor het woord, ik zeg het woord.
- **Stap 2** Ik bedenken en zeg wat voor soort woord het is.
- **Stap 3** Ik weet wat ik moet doen.
- **Stap 4** Ik schrijf het woord op.
- **Stap 5** Ik kijk of ik het woord goed geschreven heb.

Bijvoorbeeld:

- 1 De leerlingen leren woorden waarbij je aan het eind een /t/ hoort.
- 2 Geit is zo'n woord. Maar baard is ook zo'n woord.
- 3 Sommige woorden schrijf je met een t aan het eind.
- 4 Maar er zijn ook woorden waarbij je een /t/ aan het eind hoort, maar een d schrijft.
- 5 De leerlingen leren zelf uit te vinden wanneer het een t moet zijn en wanneer een d door het woord langer te maken.

Als de leerling nu **baard** moet schrijven, dan gaat dat als volgt:

- 1 Ik hoor /baart/, ik zeg /baart/.
- 2 Ik hoor een woord met een t aan het eind.
- 3 Ik maak het woord langer: baarden. Ik hoor nu een /d/.
- 4 Ik schrijf baard met een d.
- 5 Ik kijk nog eens naar het woord: baard, ik hoor /t/ aan het eind, maar ik schrijf een d.

Als u uw kind thuis wilt helpen met spelling, is het van belang dit op dezelfde manier te doen als op school. Dat is belangrijk voor uw kind. Wanneer er op verschillende manieren uitleg wordt gegeven, is dat heel verwarrend.

Voor nadere informatie kunt u altijd bij de leerkracht van uw kind terecht.

Tips om uw kind bij spelling te helpen

- 1 Overleg met de leerkracht aan welk spellingprobleem aandacht besteed wordt.
- 2 Informeer naar de aanpak en gebruik dezelfde uitleg als op school.
- 3 Oefen alleen met uw kind als uw kind dat wil. Zorg voor een prettige sfeer.
- 4 Laat uw kind thuis niet langer dan een kwartier per dag oefenen.
- 5 Gebruik zo mogelijk de computer om woorden en zinnen te schrijven.
- 6 Wanneer uw kind een woord fout schrijft, laat dan direct het goede woord zien.
- 7 Werk altijd met de vijf stappen van het stappenplan.

